MOnarchia Petri de monte veneti epī Brixienſis in qua generalium cōciliorū materia de poteſtate preſtantia & excellentia Romani pontificis & imperatoris pleniſſime diſcutitur ex proprio originali Felini ſandei trāſcripta: vna cum quibuſdā aditiūculis eiuſdem Felini ſandei nouiſſime in lucē emiſſa ac ipreſſa ab eximio vtriuſq̧ ceſure doctore dn̄o Nicholao chalmot In felici pictauorū achademia iura ciuilia ꝓfitente Accuratiſſime correcta & emendata: atq̧ cū plurimis eiuſdē dn̄i nicholai fructiferis additiōibus huic opi ſūmopere neceſſarijs.

Venundantur Lugduni ſub ſigno angeli.

Petrus de monte venetus eps̄ Brixiensis.

QVero p̄mo vn̄ & a quo roma- nus pōtifex habuerit p̄tāte. Re- spōdeo q̄ habuit īmediate a deo sacerdotiū cū fuit translatum de Aaron in xp̄m & de xp̄o ī petrū vt not. de cōsti. trāslato. probat̄ q̄. xxi. dist. in nouo. Huic papa vocat̄ sūmus sa cerdos & dicit̄ tenere caput & principatus apo stolatus. xxij. dist. sacro ancta. Hāc aūt potesta tē xp̄s ante passionem p̄misit petro dum īterro gauit discipulos. Quē dicunt hoīes esse filium m hoīs. Et eis r̄ndentibus. Alij iohānē baptistam alij hieremiam &c. dixit. Vos autem quem me esse dicitis. Respondit petrus. Ego dico q̄ tu es christus filius dei viui. Tūc dixit christus. Ego dico tibi petre: quia tu es petrus & sup̄ hanc pe tram edificabo eccl'iam meā. & porte inferi nō preualebunt aduersus eam. & quicquid ligaue- ris super terram: erit ligatum & in celis &c. Et hec habent̄ originaliter matthei. xvi. transum priue. xxiij. q. i. quodcūq;. xxi. di. in nouo. xix. dist. ita domus. de maia. & obe. solite. que iura clarissime probant p̄tātem pape esse a deo. Per hec tamen verba non stetit cum principē apo- stolo℞ nec dedit ei potestatē clauium: sed tātū modo daturū se promisit: vt patet per illa ver- ba. Tibi dabo. &c. que sonant in futu℞ tēpus. Ceterū post passionē & resurrectionē christus promissa impleuit dando petro claues regni ce lorū: & constituendo ipsum caput eccl'e & p̄n cipem apostolo℞ dum insufflauit in apostolos sp̄m sanctū dicens. Sicut pater misit me: ita ego mitto vos. Accipite sp̄m sanctū & quo℞ remi- seritis peccata: remissa sūt eis. & quo℞ retinue-

ritis:retenta sunt eis. Ioha.xx. Petro autē dixit Pasce oues meas vt habet originaliter Ioh. vlt transumptiue autem. de elect. significasti. Exercitium aūt clauium in ascensione concessit dū dixit. Ite in vniuersum mundū & predicate euāgelium omni creature &c. Matth. vlt. Duplex enim pōt ratio assignare quare post passionēm christus petro claues concessit. Vna est quia q̄diu christus inter hoīes corporaliter vixit ipse per seipsum fidem rexit vnde tunc nec decēter nec necesse nec vtile fuisset alium loco sui cōstituere. Sed quādo post resurrectionē appropinquabat tempus quo se debebat ascendendo in celum a nobis absentare tunc alium loco sui posuit. s. petrū ne grex dominicus pastoris solatio destitueret. Aliam rōnem assignat tex. elegant l. dist. considerandam. &. c. fideles. vt is qui futurus erat pastor ecclīe in sua culpa quā tempore passionis cōmiserat christum negando disceret qualiter alijs misereri debuisset prius. Itaq̧ eū ondit dñs sibi & postea preposuit ceteris vt ex sua infirmitate cognosceret q̄ misericordit aliena infirma tolleraret. & sunt illi tex. grego. & Ambro. in omelijs. ¶ Data aūt est potestas clauium petro tanq̄ capiti & alijs tanq̄ mēbris quia papa est vocatus i plenitudinē potestatis Alij autem inferiores in partem solicitudinis vt dev su pa. Ad honorem. ij. q. vi. decreto. Cū enim messis esset multa operarij aūt pauci fuit necesse q̄ non solum petrus sed etiam alij haberent potestatē: vnde per ipsos apostolos postea fuerunt electi. lxxij. vt pbat. xxi. dist. in nouo. Et hoc modo debet intelligi preallegatū verbū dñi qd' habet Ioh. xx. Accipite spm̄ sanctū &c. Ita debet intelligi de petro & Re noua quedam

vbi dicitur ꝙ apostolis date sunt claues quia
verum est tanq̄ membris sed petro tanq̄ capiti
vt probat̄ in.d.c.in nouo.&.xix. dist.ita dn̄s.
xxiiij.q.i.loquitur.&.c.omnibus.que iura sunt
valde bona.ad hoc. ¶ Vnius aūt rōnē pulchre
assignat beatus Hieronymus ī libro cōtra Ioui
nianū sic inquiens super petrum fundat̄ eccl'ia
licet idipsum. In alio loco super oēs apostolos
fiat & cuncti claues regni celoꝝ accipiunt ex q̄
super eos eccl'ie fortitudo solidat̄. Tum p̄terea
inter duodecim vnus eligitur vt capite consti-
tuto scismatis tollatur occasio. Ad denotandū
igitur ecclesie vnitatem vnus creatus est pastor
qui aliis preesset & apud quē esset omnis pote-
statis plenitudo: quoniam monstruosum esset
vt in vno corpore essent plura capita. de offic.
ordi. Quoniā in plerisq;. bene facit ad hoc. vij.
q.i.in apibus. Et.xij.methaphi. inquit aristote.
Entia nolunt male disponi pluralitas principā
tium est mala. vnus argo princeps: sicut ergo
vnicus est dn̄s celestis totius mundi iuxta illud
prophete. Dn̄i est terra & plenitudo eius orbis
terranū & vniuersi qui habitant in eo. transum-
ptiue. de deci. tua nobis. Ita decens fuit vt vnū
in terris relinqueret vicarium qui fuit petrus &
post eū sui successores. Pro ista vnitate capitis
est illud verbū dn̄i. Iohan.xvij. transumptiue.
de sum.tri.damnamus.ī fi.volo pater vt vnū
sint in nobis sicut & nos vnum sumus. Et alibi
erit vnum ouile & vnus pastor. Iohan.x. Et in
canti.canticoꝝ dicit̄. vna est columba mea per
fecta &c. De quo in prealleg.c. loquitur.xxiiij.
q.i. Hanc vnitatem capitis bene facit. vij.qōne.
i.factus est cornelius.&.c.nō autem. vbi gl.
alleg. pro singulari ꝙ dicere vnū non esse sum-

mum pontificem in eccl'ia est errare contra illū articulum fidei vnam sanctam catholicā &c. De quo ē melior glo. In glo. in cle. ad nostrā. de here. Pro hoc facit qd' dicit Criso. super illd' Io. xx. Pasce oues meas. Dicit ei ꝙ eximius aploꝝ erat petrus os discipu oꝝ & vertex collegij. pro hoc. xxiiij. q. i. cum beatissimus. vbi dicit ꝙ beatissimus apostolus accepit a christo principatū Item super illud Luce. xxij. Tu aliquando conuersus cōfirma fratres tuos. Dicit crisostomus

Q d' po- ꝙ tunc petrus a christo obtinuit vt esset anti-
teitas cla stes mundi. pro hoc facit quia & si christus alijs
uiūsit ito apostolis imperauerit vt laxarent retia soli tñ
taecclesia petro dictum fuit duc cumbam in altum. Ioh.
add' oīno vlti. ꝙ ad ipsum solum pertineat cumbam ec-
dñm anr. clesie regere & gubernare: propter qd' etiā vsq
i. c. noua in hodiernū diem ecclesia catholica dicitur na
depeni. et uiculā petri facit. xxiiij. q. i. non turbatur nauis
re vbi di qui post ascēderit tolle vbi dicit. glo. ꝙ p hamū
citꝙ theo intelligitur iurisditio: quia hamo ferreo putri-
logi tenēt de carnes referantur. iuxta illud Hiero. Putride
qd' exce- carnes ferro curant̄ & cautherio. Per rethe autē
ptis casi- intelligitur inquisitio veritaris. vnde vt habet
bus' refer Io. vlti. Ascendit symon petrus & traxit rethe:
uatis pa. et super quo dicit Grego. in omelijs ꝙ ideo petrus
epis tātā dicitur singulariter ascendere & rethe trahere:
prārē hēt quia ipsi a domino specialiter cōmissa est eccl'ia
qlibet sa- vt eādem ducat ad portū salutis. ¶ Nec obstat
cerdos in ꝙ habetur. xxi. dist. in nouo. videlicet ꝙ omes
absoluen apostoli pari con'ertio honorem & potestatem
do quātā habuerunt cum petro: quia debet intelligi non
papa vel de paritate quo ad officium ecclesia scrē digni
eps felin- tatis. Sed quo ad paritatem vite & sanctitatem
nus san- conuersatiōis. Nec sit aliquis adeo temerarius
deus. qui dicat hanc superioritatem & potastatē cō-

cessam petro: nō autem suis successoribus: quia sicut Ade deus concessit quedam priuilegi psonalia vt oēs scientias quedam realia in statu innocentie scilicet originalem iusticiam: sic petrus a christo habuit quedam dona personalia puta faciendi miracula vt ad eius vmbram infirmi sanarentur. Quedā re lia .i. pro se & suis successoribus vt fuit potestas clauium al's porte inferi aduersus ecclesiam preualuissent quod esset contra promissionē domini. Matth. xvi. Hāc igitur plenitudinem potestatis per quam ecclesia resistit mundo & diabolo: christus contulit petro & suis successoribus qui sūt romani pontifices canonicum habentes igressum. tex. est de hoc pulcherrimus i. c. pro humani. de homici. lib. vi. Data est em̄ hec potestas petro & successoribus: vt eccl'ia duraret vsq; ad finem seculi. iuxta illud matth. vlt. ecce ego vobiscū sum vsq; ad consummationem seculi. Item ꝙ hanc superioritatem & potestatem papa a deo habuerit. No. glo. que est bona ad hoc in cle. ne romani. in verbo non consona. de elec. bene facit de transla. prela. inter corporalia. Huic notanter dicit Hostien. de trans la. prela. quanto. ꝙ dei & pape idem est consistorium. bene facit de consuet. c. ij. lib. vi. de appel. romana. eo. lib. Epi & vicarij idem ē tribunal. ad hoc facit qđ no. Spec. in spec. de leg. §. nunc ostendit. versi. de concilio. vbi elegāter dicit ꝙ papa est petri successor & vicarius iesu christi vicem nō pūri hominis sed puri dei petrus in terris. hinc est ꝙ omnia gubernat disponit & iudicat pro libito voluntatis. ix. q. i. per principalem. & c. cuncta per mundum. & dummodo non veniens cōtra fidem nō est aliquis qui possit ei dicere cur ita

facis. Et iugum ab eo impositũ licet graue tollerandum est.xix.dist.in memoria.quia nõ habet superiorẽ in terris: vt est expressum.de elec. licet.in fi.nec potest ab aliquo iudicari.xxi.dist nunc autem. Habet enim celeste arbitrium.C. de sum.tri.l.ij. Et iura celestis & terreni imperij illi a deo cõmissa sunt.xxi.dist.c.i. qui textus. Eleganter dicit ꝙ illud verbum quo cõstructũ est celum & terra per quod deniqꝫ omnia condita sunt elementa romanam fundant ecclesiã vnde qđ papa confirmauit nemo potest infirmare cũ eius approbationi & dispositioni standum sit.xix.dist.qđ est contra aliquos volẽtes plus sapere q̃ sapere oportet qui dãnant decretales epistolas & decreta summoꝝ pontificum ausu temerario dicẽtes eos errasse. Licet autem firmiter credam sane supremam potestatẽ datam esse a deo summis pontificibus: puto tamẽ potestatem clauium datam etiam ecclesie militanti cum papa preest tanq̃ petri successor & vicarius iesu christi: qđ patet. Primo per id quod supra tetigi ꝙ non solum petro sed etiam omnibus apostolis christus dedit potestatem sed petro tanq̃ capiti & principi: apostolis autẽ tanq̃ membris. Cum ergo ex capite & membris vnũ corpus componatur non negabo potestatẽ clauium esse in hoc corpore & sit in eccl'ia. Secũdo hoc patet per hoc quod habetur Matth.xviij. transumptiue.ij.q.i.si peccauerit.de iudicijs.nouit.vbi dominus dicit. Si peccauerit ĩ te frater tuus &c. Demum dicit dic ecclesie ꝙ si eccl'iam non audierit sit tibi sicut ethnicus: & publicanus: & immediate subiunxit. Amen amẽ dico vobis quecũqꝫ ligaueritis &c.nec solum habuerunt apostoli potestatem respectu ordinis sed

etiã respectu iurisditionis: vt patet de pe.& re.
noua quedã etiam qđ ibi no.lo.an.vbi dicit ꝙ
apli habuerũt claues & nũc tñ loquiť in plurali
sequitur ꝙ & iurisditionis & ordinis claues ha
buerũt sic debet intelligi .c.firmiter.§.vna. de
sum.trini.ꝑ hoc facit qđ legiť act.xv.vbi.ha-
betur ꝙ cõmota seditione aduersus paulum &
barnabã statuerũt qui accusabanť & qui accu-
sabanť ascendere hierosolymam & ad presbyte
ros & apostolos. Cũq; illuc perrexissent surre-
xerũt quidã de heresi phariseoꝝ dicentes opor
tet circuncidi eos & precipe eis vt seruent legẽ
moysi.Et cum magna super hoc orireť questio
petrus solita libertate. Inquit viri fratres vos
scitis qm̃ ab antiqs diebus in nobis elegit deus
per os meum audire gentes.Audite verbũ euã-
gelij & credite &c. Et sic oportet ꝙ non solum
petrus sed etiã omnes apostoli qui cum eo erãt
habebant potestatem clauium. Aduertendum
tamen ꝙ ille tex.solet per quosdam allegari ꝙ
concilium sit supra papam:sed re vera non pro
bat si recte intelligať: vt infra late de hac mate-
ria deo auxiliante subijciã.pro hoc facit.xxiij.
q.i.quodcũq;.vbi dicunt ꝙ cum petrus recepit
claues sanctam ecclᷓiam significauit. Ad idem
c.ab omnibus.xxiij.q.iij:&.c.notandũ.Item vt
habetur act:xx.Paulus vocauit maiores natu
ephesioꝝ & eis dixit. Attendite nobis & vni-
uerso gregi in quo nos spiritussanctus posuit
episcopos regere ecclᷓiam dei quã suo sanguine
acquisiuit.Item in euangelio Matth.dixit xp̃s
discipulis suis.Amen dico vobis ꝙ vos qui se-
cuti estis me sedebitis super sedes.xij.iudicãtes
duodecim tribus israel: ex quo apparet ꝙ ipse
dñs ĩ fine seculi iudicabit cũ apostolis quasi cũ

his quibus iudicandi dederat ptātem. Huic pa-
ter ꝙ in hac eccl'ia militanti etiā epi hñt iurisdi-
tiē nem: licet papa loco dei sit principalis. ꝓpt̄
hoc forte ius canonicum vocat epos sanctissi-
mos christi legatos spūales frēs & coepōs pape
& colūnas eccl'ie: vt habetur in cle. si quis sua-
dente. de pe. ex his. itaq; omnibus: vt supra de-
ductis clare. concludo ꝙ romanus pontifex &
romana eccl'ia habent prerogatiuam & excel. ē
tiam supra omnes alias eccl'ias. ix. q iij. sola. &
c. cuncta. per mūdum. & c. per principalem. xi.
dist. quis nesciat. Et disponente dño omnium
aliarum mater ē & magistra dicit tex. de sum.
tri. c. ij. i fi. xxiij. q. i. hec est fides. & c. qm̄. xxv.
q. i. §. his ita. de here. abolendū. i prin. de p̄sby.
non bapti. c. ij. Item est mater omniū. xxiij. q.
ij. super prudētia. xij. q. ij. aurum habet eccl'ia &
Questio vxor christi. xxi questio. ij. sunt. ¶ Sed statim
circa predicta dubitatur cum multe sint eccl'ie
in vrbe romana que est ista eccl'ia que tot gau-
der priuilegijs & immutationibus. Solutio de
hoc dicēdum: vt no. Archi. in. c. fi de prescrip.
li. vi. vbi tenet ꝙ eccl'ia scti iohānis lateranen.
que al's appellabat̄ sancti saluatoris appellatur
eccl'ia romana. & que sup al's obtinet principa
tum. Idem tenet & no. tex. eundem. x. q. i. san-
ctorum. xij q. i. futurum. ista siquidem est illa
eccl'ia quā imperator celestis instituit. de elect.
fundamenta. lib. vi. Et iubente dño ab anthio-
chia romam translata est. xxiiij. q. i. rogamus.
quā solus deus fundauit. xxij. di. c. i. Et non ab
apostolis sed ab ipso saluatore nostro primatū
obtinuit. xxij. di. sacrosancta. q; ex eo patet qz
petrum roma exeuntem & persecutionē fugi-
entem iussit tacite redire dum petro iterrogan-

ti. Dñe quo vadis. Respondit. vado romã iterū crucifigi: vt habetur qui fil. sunt legi. per vene rabilem. §. sane. Non quia ipe dñs nr̃ iesus xp̃s vellet iterum crucifigi sed vt petrus rediret ĩ vrbem: & ibi ꝓ christo crucifigeret: & sic hoc modo christus in xp̃o diceret̃ crucifigi ij. q. i. nulli. in fi. q. vij. beati. & in. d c. ꝑ venerabilem. §. sane. vbi dicit Host. ꝙ vrbs romana effusione sanguinis petri qui fuit vicarius xp̄i primus facta est altera hierl'm adeo ꝙ per talem effusionẽ voluntas dei fuit vt ille locus firmaretur & consecraretur pro ecclesia sua sancta que esset caput & adña omnium ecclesiarum scd'm Hostien. & probat clare in preallegato. c. fundamẽta. post principium. ¶ Subdit etiã Hostien. in prealleg. c. sane. ꝙ in tantũ est attributa pape plenitudo potestatis ꝙ non debent cardinales & alij fratres sui erigere calcaneum contra eum: quia monstruosum esset ꝙ subditi habeant potestatem in dominos. ff. de mino. l. mĩor autẽ magistratus. de maio. & obe. cum inferior. ꝙ si seruatum fuisset fuisset. vestis dñi incõsutilis nõ tantũ passa fuisset scissionẽ. Idcirco aũt rome potius ꝙ̃ alibi voluit dñs ecclesie sue caput stabilire vt vbi caput fuerat superstitionis ibi caput quiesceret sanctitatis. Et vbi gentilium princeps habitabat ibi summus pontifex moraret̃ vt pulchre dicit tex. ij. q. vij. beati. ¶ Istam. s. quidẽ ecclesiã omni ꝓuidentia incõmutabili disponit alijs pretulit ecclesijs: vt habẽt in prohe. lib. vi. Et nõ licet transire terminos quos posuerũt patres nostri vt habetur originaliter ꝓuer. xxij. transumptiue. xxi. q. i. que ad perpetuam. Istud ꝓfecto est illud tabernaculũ ꝙ nequaq̃ transferri posset nec auferentur eius in ꝑpetuum de quo Ysa. xxxiij. Ad

Adde Bal. iauẽ. q̃s actiones. C. de sac. sanc. eccle. vbi dicit ꝙ ecclesia romana dicĩt tribus id est eim oĩm mat. & regina claras. C. de sũma tri. fundata non ab apostolis sed a dño xxij. di. sacrosancta claui. Felinus.

hoc facit.lxxxix.di.c.fi.vbi dicitꝙ ecclesia mi litans diuinitus est exemptata ab ecclia triūphā te:sicut ergo in triumphali vnus est deus & dn̄s vnus princeps suppremus cuius obedientie ipa tota eccla pfectissime est subiecta: ita debet esse in militanti vnus dn̄s qui est romanus pōtifex vicarius Iesu xp̄i.Cuius perceptis omnes tenentur obedire.Hoc igitur statuente per quē reges regnant & legum conditores iuxta discernunt: sicut dicit̄ puer.viij.Hoc est illa sancta hierusalem descendens de celo quā Io.apoca.primo dicit se vidisse in hac verificat̄ qđ habet̄ Ozee.i. cōgregabuntur filij iuda & filij israel.& ponent sibi caput vnum.Quid plura hoc de quo dicimusꝙ ecclesia romana consequēter papa qui illi preest sit caput & summus ecclesie pontifex adeo est verūꝙ dicere contrariū & als pertinaciter & tenere esset hereticū:vt habetur & notatur per glo.in cle.ad nostram.de here ꝑ hoc est tex.quem ad hoc ego singulariter allego iuncta glo.xxij.di.c.i. vbi tex.clare dicitꝙ qui detrahit alijs ecclesijs facit iniustitiā qui autē dicit ecclesiam romanā non esse dn̄am & caput aliarū ecclīarum in heresim labitur & est dicendus hereticus.quem tex.omnino habeant ante oculos qui supioritati pape ausu temerario detrahunt

questio ¶Ex premissis potest ꝓbabiliter dubitari an romanus pontifex posset ecclīam romanam alio transferre & videtur dicendūꝙ non ex quo illa iussu dn̄i rome firmata & stabilita est vt plene etiam deductū est.Quia sic esset destruere fundamentum ecclesie dei.Nam & petrus tempore quo vixit nō potuisset hoc facere ez quo deus sic instituerat: ergo nec aliquis eius successor. Et hoc tenet Archid.xxiij.q.rogamus.qui tex.be

ne facit.ad hoc idem tenet de elec.fundamenta li.vi.de facto tamen translata fuit per clementē v.vltra montes & ibi durauit longo tpe.vnde Ludouicus dux bauarie postea se gerens pro im peratore cōtra tamē ꝓcessus ecclesie romane fe cit legem ꝙ nō liceret pape transferre sedē de ro ma.puto tamen ꝙ illa constitutio ludouici pa rum valuit qm̄ posuit falcem suam in messam alienam.Ista ergo videt̄ veritas esse ꝙ pape nō licet trāsferre eccl'iam romanam ad aliam eccle siam ita ꝙ desinat eē ecclesia romana quia sup illam xp̄s fidem fundauit & orauit vt illius fi des non deficeret vt.s̄.allegatū est.fateor tamē ꝙ si papa rebellionē ppl'i vel incursum hostium aut aliam ꝓbabilem causam papa vellet se pso naliter cum curia sua ad alium locum transferre Hoc posset vbicunqꝫ autem esset dicert̄ esse ro mana ecclesia saltem potestatiue quia hoc non esset destruere sedem cōstitutā in vrbe qd' papa non pōt facere per p̄missa.nec obstat ꝙ btūs pe trus sedem suam transtulit de antiochia romā xxiiij.q.i.Rogauimus qa r̄ndeo hoc potuisse fie ri ex quo iussu dei eccl'ia nō erat antiochie cōsti tuta sicut rome. Nec obstat qd' hr̄ numeri.xxi. vbi eneus serpens q̄ dei iudicio erectus fuerat postea destructus est ppl'o vergēte ad idolatriā qa dato ꝙ serpentem eneū dominus erigere fece rat nō ad ꝓprietatem sed ad temporale remedi um ideo ibi iussu eius postea fuit destructus.nō sit in ecclesia romana quam dn̄s perpetuam fun da uit.nec obstat etiam si dicatur ꝙ imperator co nstantinus potuit transferre imperiū de vrbe ad constantinopolim quia respondeo largam esse.differentiam inter hoc nam vt pluries dixi dominus ecclesiam suam rome . instituit ideo

quod dominus fecit ipsã mutare non potest im perium autem rome a ppľo cõstitutũ est iõ eius con'ensu alibi potuit collocari.

SECVNDO Quero an papa sit caput huius ecclie militãtis respõdeo qꝑ ecclia sumit multis mõis qñqꝫ designat tm̃ epm.vij q.i. scire qñqꝫ viros eccliasticos lxiij.di.c.i.qñqꝫ maiorẽ partẽ ec clesie capľi.lvi.di.aplica.qñqꝫ anonicos matri cis ecclesie.lxxij.di §.vlt.v.q.i.ãtiquos.de ver bo.sig.cũ clerici vbi gl.de hoc qñqꝫ quamlibet eccliam prouincie de vsu pa.cum super qñqꝫ de signat oim fidelium congregationem seu colle ctionem de conse.di.i.Ecclia &ibi glo.iij.q.iiij. Engeltrudani.Et sic sumitur in proposito nro. de multis alijs modis quibus umit ecclesia ẽvi denda glo.in.c.ij.ne prc.v.suas q̃tum vero ad propositum ex omnibus fidelibus constituitur vna ecclesia & vnum corpus misticum vt in.d. c.ecclesia bonus tex.ad hoc.i.q.i.vt euidenter. xxiiij.q.i.omnibus.huius aũt corporis verũ ca put & verus sponsus & pontifex ẽ ip'e dñs nr̃ iesus xps nr̃e salutis autor redemptor.Papa ve ro est ipsius vicarius & caput ministrale vt ꝓ ba.de sum.tri.§.vna.vij.q.i.nouacianus.xxiiij q.i.Loquit.&.c.pudẽda.Et hoc videtur voluis se.Illa verba apľi ad ephe.iiij.vnũ corpus vnus spũs vnus dñs &c.Et alibi xps assistens ponti fex futuroꝝ bonorum &c. Pro hoc est bona gl. in cle.ne romani.ĩ versi.non consonam.de elec. pro hoc est ẽt tex.in..c.vno ver.sed ibi de sacra vnc.Et videndus est omnino tex.iuncta glo.in cle.frequens.§.verum de exces.prela.negari ta men non potest quem papa sit caput ecclesie tã

quā vicarius iesu christi & in quem collata est plenitudo potestatis vt est expressum.xxiiij.q. prim i.rogamus.ij questione.vi.ad romanam. imo dicere contrarium est hereticum per text. quem singulariter ad hoc allegā.xxij.dist.ca.i. iuncta glo.qui tex.clare probat ꝙ negans romanam ecclesiam & consequenter papam qui illi preest esse caput.aliarum ecclesiarum est hereticus & cetera.

POST q̄ visum est de primatu quē habet papa in ecclesia cōsequenter videnda sunt aliqua circa concilia generalia. Quero itaqꝫ primo ad quem spectat congregatio concilij generalis. Respondeo ꝙ olim imperator congregabat generale conciliū vt probat̄.xvi.dist.habeo librū vbi patet cōstātinū cōgregasse.ad idē.c.di.Sextā.vbi idē cōstātinus sextā syno[illegible] cōgregauit idē probat̄.xv. di Sancta vbi nicena synodus facta est mediēte constantino:ad idem xi.q.i.continua.lxiij.dist. Adrianus vbi karolus imperator concilium cōconstituit cum adriano. De multis alijs imperatoribus hoc idem legitur qui generalia concilia congregauerunt quorum nomina studiosus lector indecretis inueniet.Quia inconueniens videbatur ꝙ imperator & princeps secularis de huius congregatione ecclesiasticorum se impediret ar.de elect. messana.&.c.sacrosancta constitutum fuit postea & magna cum ratione ꝙ ad solum romanū pōtificē hmōi cōgregatio ptineret vt ē exp̄ssū.xvij.di.p totū de ele.significasti.de cōs.di.i.Eccl̄ia.ij.q.v.mādastis.xxvi. di. bn̄qdē.hoc tenet bt̄us tho.scd̄a scd̄e.q.i.arg.x. al's nō dr̄ cōciliū sed cōciliabulū &ē corpus sine

capite.xvij.di.mulctis.pōt ēt legatus ap̄lice se discōgregari cōciliū ḡnale dūmō hēat ad hoc sp̄ale mādatū de hoc itex.iūcta gl.i.q.vij. cōue niētib⁹.lxiij.di.adrianus.i.bōa gl.xvi.d.regl̄a.i v̄s.lega.gl.arch.i.d.§.porro. Est tn̄ singl̄r tenē dus mēti ille tex.in palle.c.cōueniētibus.i.q.vij Qui in prin.notabl̄r probat ꝙ p̄lati inferiores cardinalibus sicut sūt ep̄i archiep̄i abbates p̄nt loco & nomine summi pōtificis preesse & locū presidentie tenere. in concilio generali. Licet āt hoc certissimū sit ꝙ cōcilia autoritate pape de= bent congregati tamen se ab initio cōcilium cō greget autoritate eius ad quem non pertinet pu ta ip̄atoris vel alterius poterit postea sumere vi gorem. Robur ex autoritate habentis congrega

conciū ge nerale.

re. vt est tex.xvij.di.§.huic etiam. ¶Superiora procedūt qn̄ est vnus verus indubitatus roma nus pontifex. Qui autem si essent duo conten dentes se eē papā vel ēt eēt vnus tm̄ sed eēt here ticus quo casu concilium hēt eū iudicare vt hr̄

primū re medium.

xl.di.§.si papa et infra tangā tunc maius dubiū est ad quē p̄tineat generalis concilij cōgregatio in hoc passu inuenio cardinalem florentinū in c.licet de elec.dixisse ꝙ ipsi contendentes de pa patu ad sollicitudinem & instātiā imperatoris congregabunt conciliū hoc autem bene videt̄ probari in prealle.§.hinc etiā.xvij.di.nā ipsius ip̄atoris vr̄ īterresse vt sit pax in vrbe romana & in toto mundo et in eccl̄ia. Cum ip̄e debet esse fidelis aduocatus & defensor vt habet̄ de elec. venerabilem pax autem tunc haberi pōt.stante scissura ecclesie īdiscordia inter summos ponti fices iuxta illud verbum dn̄i. Omne regnum in se diuisum desolabitur & domus supra domū cadet. Hoc autem intelligendum est si ipsi cōtē

dentes de papatu sint in possessiōe vel q̄si obe-
dieñ. ita q̄ se gerēt pro sūmis pōtificibus & ita
cōiter a suis obedientijs habeantur vnde hoc ca
su qlibet instante ipso impatore debet cōgrega
re sibi subditos & obedientes ad aliquē locū &
tales sic cōgregati cōstituūt cōcilium gn̄ale. Iste
modus vt dixi vr̄ probari in prealleg. §. hinc e-
tiam vbi patet q̄ symacus synodum cōgrega-
uit vel ei congregate prestitit autoritatē q̄a erat
in possessiōe vel quasi ipsius papatus. ¶ Quid Secundū
aūt si esset si cōtendeñ. de papatu nō essent ī pos
sessiōe vel q̄si aut essent sed nolent congregare
conciliū dicendum tunc q̄ concilium cardina-
lium hoc posset q̄ probat. Nam conuocatio cō
cilij generalis hoc casu est necessaria ad finē vt
deueniat ad vnum verum & summum ponti-
ficem sed collegiū cardinalium est in possessiōe
vel quasi eligendi romanum pontificē de elec.
Licet eo. ti. vbi periculum. li. vi. p̄ hoc. lxv. di.
c. fi. & q̄ ibi no. in gl. nec obstat clemē. ne roma
na. §. irritum. de elec. vbi irritauit q̄cq̄d faciūt
cardinales de spectantibus ad papam sed certū
est q̄ congregare concilium est de numero taliū
ergo &c. ¶ Respondeo q̄ ille. §. irrit. debet in-
telligi quando cardinales se intromittunt de nō
pertinētis ad electionem romani pontificis. De
his enim nō possunt intromittere & hoc vt ma
gis vaccēt acceleratōi electōi ipsius pape. ceteꝝ
de spectantibus ad electionem pape sicut esset
isto cāu congregatio concilij generalis bene pos
sunt se intromittere per premissa. ¶ Si vero con Tertium
tingeret q̄ collegium cardinalium esset diuisū
& non accordaret in tali congregatione vel ex
alia causa negligeret congregare tunc cardina.
florentinus in prealle. c. licet. tenet. q̄ ad impe-

ratorem talis congregatio pertinet per.c.fi.lxv. distin. vbi negligente illo ad quem pertinet cōgregatio vicinorum epōrum ipsi populi vocāt vicinos episcopos. Certum est autem ꝙ imperator representat populum xpīanum cum in eum translata est plena potestas. ff. de orig. iur. l. ij. §. nouissime. C. de vete. iur. enucle. l. i. §. cum em. loco ergo ipsorum populorum habet congregare cōcilium: & sic o. reuelabit ad a. id est finis ad principium. vt habetur. xxxv. dist. ab exordio. Cum eim vt supra dixi pristis temporibus imperatores concilia conuocarent: & postea potestas data fuerit pape certe continens est vt ab ipso negligente vel deficiente deficientibus his qui loco pape succedūt. Ipse imperator hanc cōuocationem possit & debeat facere. pro hoc facit quia concilium generale plerūq; congregat: quando agitur de his que spectant ad fidem vt patet in niceno cōcilio in quo dānatus est arrius in cōstantinopolitana synodo in qua dānatus fuit macedonius in ephesina in qua dānatus nestorius in calcedonensi in qua dānatus est entiten vt habet. xv. dist. c. i. Sed clarum est quādo agitur de fide imperator pōt suo ꝓprio iure interesse concilio non ad potentiā ostendendā sed ad fidem conseruandam: vt dicit tex. xcvi. dist. nos ad fidem. & c. vlti. Nec mirum quia imperator est aduocatus eccl'ie in qua est fides d' elec. per venerabilē. Item facit quia si papa est suspectus de heresi imperator potest ab eo exigere vt iudicet quid senciat de fide. xxv. q. i. satagendū & quod ibi not. Pro hoc autem ordine in modo congregandi concilia generalia benefacit quod no. Inno. de maio. & obedien. ca. i. vbi dicit ꝙ qui maioris est dignitatis ille qui est maioris or

dinis Vel si sint equales in ordine ille qui prius ordinatus debet nominare vel eligere vel capitulum conuocare eo casu quo deficiat is ad quē de iure vel de consuetudine spectabat talis conuocatio. Et si quis diceret absurdū videri ꝙ imperator qui est laicus impediat se de factis ecclesiasticis.per.c.messana.&.c.sacrosancta.de elec. Quia rn̄deo scd'm dn̄m Cardi.hoc non esse absurdum subsistente speciali ratione necessitatis sicut diximus in materia feudali in qua clericus subest laico.de fo.cōpe.verum.nota.per docto. de iudi.ceterum.& de appella.romana.li.vi.nemo autem sane mētis dubitaret hoc casu subesse summam rationem necessitatis: scilicet ne fides catholica periclitetur ex pluralitate summorum pontificum que est contra illum articulum vnam sanctam catholicam ecclesiam. vt nota.glo.in clemen.ad nostram.de hereticis.& dixi.s.in primo articulo.ideo mundum si imperator potest &debet se intromittere. Ad idem facit de electionibus.ca.vbi periculum.§.preterea.libro.vi.& eodē titu.clemen.ne romani.§. porro.In quibus patet ꝙ in obseruatione conclauis principi seculari est concessa potestas contra ecclesiasticos vt compellat cardinales ingredi conclaue & postquam sunt in conclaui expedire electionem saltem indirecte scilicet per subtractionem victualium vt ibi plene habetur. Nimirum ergo si etiam in casu nostro imperatori concedimus potestatem cum satis dicatur tractare de electione pape ex quo agitur de videndo quis sit vnicus & verus pontifex alias si diceremus contrarium posset de facili fides multum periclitari. Pone enim papam esse hereticum quo casu solo subest concilio.xl

distin.si papa.& infra tangam.& nolit congre-
gare cōciliū ne de se iudiciū fiat sint est satis ve
risimile eum facturū finge cardinales diuersos
in opinionibus suis: sicut facile pōt continge-
re certe stabit ecclesia sub hererico pastore quid
tenderet ad perditionē animarum & subuersio
nem fidei xpiane melius est itaqꝫ hac causa in-
stante tali necessitatæ imperatorem posse conci
lium cōgregare:& hoc modo subuenire ecclesie
cui ipse debet esse aduocatus & que non potest
omnino esse nulla.xxiiij.q.i.erecta.&.c.puden-
da.Licet aūt hec sententia non nullum bene so-
net in auribus ecclesiasticoꝝ qui male libenter
audiunt layci de suis negocijs se impediant ta-
men boni clerici qui zelo fidei aut spūs feruore
ducunt̄ potius hoc amplectendū ꝙ patiendum
fidem catholicā per scismata & hereses romano
Quartū remediū. rum pontificum labefacturi. ¶Adhibent etiā
alij aliud remediū ad conuocādum generale cō
cilium stantibus perplexitatibus de quibus su-
pra videlicet ꝙ due partes concilij de per se con
ueniant & citent:& inuocent alios q de iure vel
consuetudine tenent̄ venire. pro hoc modo est
pulchra doctrina Inno.de ope.no.nun.c.ij.vbi
dicit ꝙ si due partes collegij quocunqꝫ conueni
ant possunt cōuocare alios qui cōmode venire
valeant & si illi vocati nō venerunt: tunc pñt
ille duæ partes procedere ad faciendum qđ in-
stant.Sed re vera hic modus videt̄ cōtinere dif
ficultatem & quādā quasi impossibilitatē qūū
ad hoc ꝙ due partes cōueniant maxime stante
scismate & diuisione in ecclesia nisi forte dice-
remus ꝙ impator vocaret gñaliter prelatos pro
reformatione multorū sibi incūbentium quoca
su prelati & vocati tenent̄ obedire.vt notabilr

dicit Inno. de appel. cū parati. quibus sic cōgre-
gatis si essent due partes pñt citari alios vt. s. di
ctum est p not. Inno. d. c. ij. de no. ope. nū. ¶ Re- Quintū
perio quosdā aliud remediū posuisse videlicet remediū.
q concilium gñale cōgreget ad mandatū patriar
charū & metropolitanoꝝ: qui bene possunt sub
ditos suos vocare ad illud vt probat. xviij. dis.
si eps. Et sic illud qd' nō esset aīs licitum de iure
necessitas & pplexitas faciat licitū quia necessi
tas non habet legem. i. q. i. §. notandū. de re iu-
di. qd' non est licitum. C. de exc. li. l. i. vbi glo. p
hoc facit qd' no. xix. dist. ppter. vbi not. q licet
concilium prouinciale nō posset congregari si-
ne licentia metropolitani vt ibi tamē si prouin
cia nō habet metropolitanā poterit concilium
per epos cōgregari. ben: facit. lxiij. dist. si forte.
Si hoc est in concilio prouinciali quanto magis
p subleuando statu vniuersalis ecclesie in conci
lio generali hoc poterit fieri deficiente vnico &
indubitato pastore. Et hāc partem tenet Archi:
xviij. dist. placuit. ¶ Alium modū vltra premis Sextū re-
sos ego excogitaui videlicet vt prelati petent li medium.
centiam a suo pōtifice sub cuius sunt obediētia
vt possit venire ad locum generalis cōcilij & ea
obtenta vel non. Nihilominus veniāt qd' de iu
re videnē ipsi satis posse facere. Nam subditus
potestatē a iure sibi traditam cum limitatione
licentiā a superiore obtīeat potest exercere si su
perior requisitus sine iusta causa denegat impar
tiri. casus est de supplen. negli. prela. c. i. de regu.
licet. lxxxix. disti. volumus. in glo. probatur. in
cle. dudum. §. i. de sepul. Sed subditi possunt ve
nire ad concilium de licentia pape. xvij. dist. per
totum: ergo si hic requisitus siue iusta causa no
luerit dare licentiam poterunt ipsi propria au-

toritate accedere. Et hec rō videt nullū fortis in telligēti. Si em̄ pro saluāda anima vnius mona celli, licitū est, trāsire ad arctiorē regulā petita li- cētia a supiore licet nō obtēta. vt est casus ī.d.c. licet. de regu. q̄tomagis vt ꝓcuret salus tot ani marꝫ & discrimen ac scissura vniuersalis eccl'ie tollat lice bit oībus venire ad synodum nō ob- tenta licētia cū in hoc vocet publica vtilitas ec clesie cui maxime est fauendum: vt no. de postu la. prela, bone. de renun. nisi. C. cōmunia deleg. auctē, res que. ¶ Pro hoc bene facit quod nota. Inno. de statu mona. cum ad monasterium. vbi tenet ꝙ illud quod dicitur in. d. c. licet. ꝙ sufficit petere licentiam; licet non obtineatur habet lo- cum non solum in casu prealleg. c. licet. sed etiā in aliȷs casibus in quibus versatur publica vtili tas quod est verbum notādum & perpetuo mē ti tenendnm quia facit ad multa iura contra q̄ dicunt congregari debet generale concilium au toritate pape. xxiȷ. disti. per totum. cum multis aliȷs supra allegatis vt intelligantur procedere quando congregatio fieret propter aliam cau- sam ꝙ heresis apostolici vel quando ipse requi situs etiam pro heresi non denegaret assensum. al's si denegaret secus. Si autem diceremus con- trarium frustratoria esset ꝓuisio in iure que ha- bet concilium posse cognoscere de heresi pape. si de potestate pape esset non prestando consen- sum suum impediret generalis conciliȷ congre- gationem. Item predicta iura procedunt quādo vnicus est pastor in ecclesia dei qd' patet quia di cunt concilium congregandū autoritate sedis apostolice vl' autoritate apostolici. Et sic loquit in singulari cū de iure non posset esse nisi vnus. vij. q. i. factus ē cornelius. Et ꝓbat ex his q̄ late

Regl'a notabilis.

dixi in prio dubio.singl'ris aūt numerus eccl'iastici spōsi nō verificat̄ in plibus. ar. ꝺ duor. gaudemus qn̄ aūt de facto essent duo vel plures: tūc ad cōgregādū gn̄ale cōciliū debēt seruari modi de qbus supra vel aliqs eorū. ¶ Sed adhuc p̄clariori doctria p̄missoꝝ dubitat̄ quia dictū est supra collegiū cardinaliū vel imparorē aut metropolitanū i subsidiū posse cōgregare cōciliū. pone ꝙ vtroq; vel alter cōtendētiū de papatu prohibet p̄latos de obediētia sua venire vsq; ad locum cōcilij qd fiet: dicendū ꝙ subditi tali precepto seu ꝓhibitioni nō tenent̄ obedire. Nam vt pulchre dicit Inno. de sen. excō. inquisitioni. precepto pape nō est obediēdū qn̄ ex hoc vehemēter turbat̄ status ecclesie peccaret ei sic obediēs: ad qꝺ facit. no. glo. singl'r. ix. q. iij. p principalē: in glo. sic papa. xxv. q. i. que ad perpetuā. in tex. & glo. i. Sed claꝝ est ꝙ tale p̄ceptū i ꝓposito nu mero turbat vl'em ecclesiā & fouet scisma & heresim quia impedit ecclesie vnitatē: ergo nō est obediēdum cum papa ex cōmisso sibi regimine debeat scd'm omnes conatus suos impedire ne vniuersalis ecclesie status per scismata & alia discrimina infestetur. xxiij. q. i. memor. Questio

SECVNDO Q uero presupposita vnitate spōsi eccl'iastici quali p̄lati debent citari ad cōciliū. Rn̄deo ꝙ p l'r's superioꝝ citādi sunt & monēdi p̄ntq; suffraganeos metropolitani citare & monere ac inuitare ad cōciliū gn̄ale vt habet̄. xviij. di. si ep̄s. ¶ An autē req̄rat̄ trina citatio seu monitio vel vnica tm̄ sufficiat dico vnicā & simplicē sufficere: vt no. Io. and. de iureiurā. ego. n. & glo. & Archidi. in. d. c. si ep̄s. facit quod no. Iohā. and. de iureiuran. breui. de immu. eccle. non minus.

Bal. in.c. i.in ſcd'o cōmento de iu.i.v col'q̄rit q debeāt i tereſſe cō cilio & de cidit hoc mō. Ioh. and.tāgit hic & a c- cur.in.l.i. G.de ma nu.vidi- q̄ eſt ꝓpe ſi.libri ſe ptimi tu dic quod iſta cōgre gario ele git eos vt c.i.de ma io.& obe. hec ibi fe linus.

inverſ.moniti.Licet al's in citationibus iudicialibus vel vna ꝓ oibus .vt no.de offi. dele. cōſuluit.ff.de dā.infec.l.ſi finita.§.iulianus.¶In tm̄ āt ē neceſſaria monitio ſeu citatio ſupioris ꝙ licet vnus eṗs videat alios ire ad cōcilium tñ nō tenet ire niſi ſpāliter vocet vt no.Io.and.in.d.c. Ego.M.ꝑ illū tex.q dicit vocatus ad cōciliū veniā.¶Qua'o pena puniant prelati moniti,& excuſſañ.legitimo impedimēto nō venieñ.dicendū.ꝙ debent excōicari.xviij.di.ꝑuenit &.c. placuit cum ſe.Impediti vero tenentur mittere legatos ſeu nuncios vel ꝓcuratores qd'an ſemꝑ verum ſit.Remitto ad gl.q̄ eſt.xviij.di. Eṗs ad ſynodum quodlibet āt īpedimētū nō ſufficeret ad excuſandum non venientem puta leuis febricula:vt.d.glo.in.di.c.placuit. xviij.di.Sed debet eē grauis neceſſitas que illum impediat.v. q.iij.ſi egrotus al's ſi iuraſſent ſcd'm formam.c. Ego.m.ꝑiuri eēnt et poſſet ab eoꝝ dignitatibus deponi & bñficijs de iure iuran.q̄relam &.c.tua nos.Vocati āt ad cōciliū & ñ venieñ.ñ deberēt diſcedere anteq̄ concilium diſſoluatur.tex.eſt expreſſus.xviij.di.Si aūt quid.xi.q.iij.Certum al's aūt puniunt ea pena q̄ punirent ſi non veniſſent.ſ.pena excōis vthr̄ in iuribus p̄allegatis benefacit de iud.c.i.Et de elec.ſi poſtq̄ li.vi.

TERTIO quero que perſone ſint de numero & corpore concilij. Rñdeo ꝙ ad cōcilium debent venire ſancti pr̄es de omni orbe terraꝝ vt.d.tex. xv.q.canones.Sed certe ſcd'm hoc hodie non pt̄ fieri concilium cū nullos aut paucos habeamus ſanctos pr̄es adeo deprauata eſt xp̄iana religio dicendum itaqꝫ primo ꝙ roma-

nus pontifex potest ad concilium venire de hoc non est dubium dum ipse pressit concilio: & ab eo concilium autoritatem assumit de elec. signi ficasti. xvij. di. per totum & .s. dixi latius item collegium cardinalium est de numero ad concilium venientium vt no. host. de puile. antiqua Et pbat ratione nam cardinales constituuntur collegium romani pontificis: vt no. gl. magna de scisma. ad succidendos li. vi. Et licet papa sit primum & supremum caput totius eccl'ie. Alij autem fideles sunt eius membra vt sepe dixi tamen est. speciale capud cardinalium & ipsi sunt eius specialia membra censeantur autem eē ps corporis xp̄i. ar. C. ad. l. iuli. ma. l. quisquis nor. hostien. in. d. c. antiqua sicut ergo papa est in cōcilio tanq̄ caput ita & cardinales tanq̄ membra eius ac de his que fiūt a p̄la. c. fi. ad hoc optīe facit d're iud. ad ap'lice. §. nos itaq; li. vi. Post hoc patriarche tenenf venire. xvi. di. habeo librū. i q. vij conuenientibus. Item archiep̄i. xvij. di. §. huic. Item ep̄i de iureiur. Ego. M. xv. xvi. xvij. di. quasi p totum. Item abbates. lxiij. di. Adrianus. i. q. vij. conuenientibus in tex. & glo. sentit archi. i. q. i. §. Sed hoc intelligendum. ¶ Si qui autem essent qui legitime impediti venif non posset & mitterent legatos vl' pcurratores suos tales debent admitti ad actus concilij de his q̄ fi. a pre. c. fi. possunt etiam vocem suam cōmittere alteri prelato vel existēti in concilio arg. de elec. quia propter & in. c. pe. eo. ti. li. vi. ¶ Illud clarissimum est q a tali cetu excluduntur prelati heretici & in heresi permanentes vt patet xxiiij. q̄one. iij. cum quibus quia tales sunt extra ecclesiam & tanq̄ membra putrida & oues morbose non debēt admitti ne forte totū ouile

inficerent arg. de regula. c. fi. xxiiij. q iij. resecan- de secus si ad fidem essent reuersi vt no. archid. in prealleg. c. conuenientibus. i. q. vij. licet autẽ statim dictum sit ꝙ heretici non conuersi ad fidem non possunt admitti ad concilium. Illud est verum quando nolunt interesse tanq̃ mem- brum talis corporis si autem vellẽt esse ad ex- cusandũ sic bene possent. vt no. glo. in prealle. ca. conuenientibus. ¶ Quid autem sit de lai- cis & clericis inferioribus a prelatis an tales possint esse de corpore concilij. Videtur primo ꝙ sic quantum ad principes seculares per. c. ad apostolica. de re iudi. lib. vi. vbi papa pollici- tus fuit se vocaturum ad concilium reges pre- latos & principes tam ecclesiasticos q̃ seculares vt per se vel per solennes nuncios venirent. Se- cundo ad imperatorem videtur ꝙ debent in- teresse. xxi. distin. nunc autem immo quod plus est imperator ꝑposuit ibi sicut quilibet alius prelatus ad idem. lxiij. distin. adrianus. ij. vbi di citur ꝙ karolus rex francorum constituit syno dum cum papa adriano & sic nõ solum interfu it sed etiam fuit autor. In constituendo ad idem lxiij. dist. in synodo. vbi leo papa congregauit synodum rome cum omni clero & populo ro- mano. Ex quo patet ꝙ non solum principes se culares sed ẽt clerici & laici ad conciliũ admit- tantur ad idem. xcvi. di. Nos ad fidem vbi im perator dicit se velle interesse synodo ad fidem conseruandam: & ponderandum est verbum voluimus ibi positum quasi iure suo debeat in teresse facit quod no. glos. in cle. ii. de offi. vica. vbi. habet de hoc verbo voluimus ad hoc: xv. dist. c. i. vbi concilium fuit peractum imperan te constantino augusto ad idem. xxxv. q. v. ad

Hec oĩa sunt fura ta ab ab- bate sicu lo suppres so tñ au- tore i dis putatõe i cipiente eps & q- dẽ rector uidednm anto. ꝺro sellis de a recio i pri mo tracta tu sue mo narchie q̃ stione. v. vbi copi osissime hunc arti culũ atti git. N. chalmot.

ſedem vbi papa vocauit ad concilium epiſco-
pos & clericos ac iudices diuerſarum prouincia
rum pro hoc videtur tex.xxiij.diſt. in nomine
domini vbi patet ep̄os abbates p̄ſb̄ros & dia-
conos interfuiſſe & conſediſſe.in concilio idem
de abbatibus clare probatur.i.q.vij.conuenien
tibus exponendo ibi monachos pro abbatibus
vt exponit glo.ibi facit ad hoc.xix.diſt. anaſta
ſius vbi expreſſe fit mentio de ep̄is p̄b̄ris & cun
ctis eccleſie catholicis ad idem.xcv. diſt̄i.olim.
vbi dicitur q̄ licet ep̄i ſint ex inſtitutione ma-
iores p̄ſb̄ri omnes tamen debent regere eccleſiā
in communi hec omnia iura ſatis videntur pro
bare q̄ omnes catholici p̄n̄t intereſſe. In cōcilio
ſiue principes ſeculares ſiue clerici ſiue laici pro
bat ēt parte ſ... cit ratio nam certum eſt q̄ conci-
lium gn̄ale rep̄n̄tat vniuerſalē eccl̄iam.xv.diſt.
ſicut ī ſi.Sed eccl̄ia dr̄ fideliū colectio.de cōſ.di.
i.eccl̄ia.Ergo quilibet fidelis debet admitti ſi
hoc poſtulet ꝑ hoc q̄ no.Inn.in.c.vr̄a. de loca.
& in.c.fi.de offi.le.vbi dr̄ q̄ cū ep̄s vel legatus
vult facere ſtatutū tangens iura alioꝝ debet em̄
hoc facere de illoꝝ conſenſu ēt ſi ſint laici vel ſi
nō cōſentiāt ſaltē debēt eē p̄n̄tes.ar. de cōſe.di.ī
c.i.d̄ ferijs.c.fi.ad idē facit qd̄ hr̄ actuū.xv.vbi
in cōcilio ēt rei ardue videlicet an cōuerſi ad fi
dem deberent circuncidi nō ſolum interfuerunt
ap̄l̄i ſed etiam alij p̄ſb̄ri & alij honorabiles viri
q̄ rep̄n̄tauerūt totā dei eccl̄iam. qd̄ ē notandū.
Illi em̄ ſc̄ti p̄r̄es q̄ vere ſp̄ūſc̄tō ducebant̄ p̄buert
nobis exemplū q̄liter hodie debeamus talia cōci
lia celebrar̄ vñ illoꝝ actio nr̄a debet eē īſtructio
de ele.ſignificaſti.xi.di.eccl̄iaſticoꝝ itē ꝑ regi-
bus qd̄ admitti debeāt facit qa ipſi nō videāt oī
no ſeculares exq̄ p̄cepto dei vergūt tā ī veteri

q̄ in nouo testamento.de sacra vnc.c.vno.ij.q.
vij.§.itē cum balaā.suscipiūt quoq tales dum
ad regiam dignitatē promouent ecclesiam de-
tinendam.xxiij.q.v.principes.&.c.regnū eorū
aūt interest esse in cōcilio vbi agitur de statu ec
clesie & totius orbis.In contrarium facit .xcvi.
dist. vbinā.vbi habet imperator synodalibus
tractatibus interesse nō debet.idem probat.xcv.
dist.Satis euidēter.vbi dicit illicitum esse eum
qui nō est in ordine sanctissimorum epōrum eccle
siasticis intermisceri tractatibus.ad idem.xvij.
dist.§.hic etiā.vbi synodo cōgregata apud vr
bem & in disceptatione posito an accusationes
deberent audiri cōtra symacum papā impator
q̄si deo inspirāte rn̄dit synodalis eē arbitrij in tā
to negocio sequēda pscribit & statuere neq ali
quid ad se preter reuerentiā de ecclesiasticis ne-
gocijs ptinere.Et sic ex illis verbis impatoris sa
tis colligit q̄ preter reuerentiā impendendā de
tractatibus cōcilij laici se impedire non possunt
Ad idem.lxvij.dist.c.i.&.ij.vbi conciliū gene-
rale appellat synodus epōrum.Item cōsideranti
illa quattuor cōcilia que fidē nostrā velut quat
tuor euangelia amplectunt de quibus.xvi.dis.
per totum.satis patebit nō fuisse i illis nisi epōs
vn̄ in nicena fuerunt.x.tricēti.xvij.epi.in ephe
sina ducenti & sic de alijs ex quo ergo illi pleni
spūsancto non vocauerunt nisi epōs satis vide
tur q̄ alij non sint vocandi vel admittendi.Ista
iura supra p vtraq parte reducta reducūt hanc
Decisio q̄stionis. materiam mirabiliter dubiā.¶ Tamē quia spi-
ritus vbi vult spirat ipsius gratia inuocata pro
mei igenij imbecillitate dicā quid sentio.Et pri
mo q̄tum attinet ad laicos.nos habemus bonā
glo.de his que fi.a prela.c.fi.que tenetur tn̄ tri-

bus casibus. ¶ Primus si specialiter vocentur & inuitentur: ita debet intelligi.lxiij.distin.adrianus. Secundus quando tractat̃ causa fidei quia illa est communis causa tam clericis q̃ laicis: ita intelligitur.xcvi.distin.vbi nam.&.c.nos ad fidem. Tertius si tractaret̃ de gradibus circa matrimonium contrahendum.xxxv.q.v.ad sedē. scd'm illam glo.in preallega.c.fi.quam glo.intelligit ibi Iohan.andr.esse veram q̄ dictis casibus intersint ad audiendum non ad iudicandū vel docendum.lxij.distin.docendus. ¶ Possunt etiam laici venire ad concilium scd'm Iohannē and.pro petenda iusticia vel defendenda.de iudi.nouit.pro quo vltimo est bonus tex.in.c.i. de spon.In eccl'iasticis autē negocijs seu tractatibus & vbi agit̃ de correctionibus clericorum sunt laici excludendi.arg.de elec.messana.&.c. sacrosancta.melius in extrauagāti bonifacij de offi.ordi.debēt. Et cum hac snīa Io.andr.cōiter transeunt docto.in prealle.c.fi.glo.vero in ca. adrianus.lxiij dist.aliter loquit̃ dicit enim q̄ ad causas matrimoniales laici quādoq̧ inuitant̃ in causa vero fidei intererunt etiā non vocati per prealle.c.vbi nam.lxxxvi.dist.In hoc tamē posset dici q̄ vbi in cōcilio tractāda sunt negocia ecclesiastica seu pertinentes ad iurisditionē ecclesiasticam non est necesse laicos vocari: quia potestas disponendi de talibus nō fuit data laicis sed petro & successoribus vt dixi supra.facit de constitu.ecclesia sancte marie.& preallega. ca.massana.&.c. sacrosancta.de prescriptio.causam.de hereti.c.vt inquisitiōis.§.prohibemus. lib.vi.xcvi.distin. benequidem. Et hoc modo debent intelligi pro parte negatiua inducta & presertim.xvij.distin. hanc etiam.xcvi.distinc.

Q d'sunt vocandi.

vbi nam. bene facit.xxiij.q.v.principes.vbi dicitur ꝙ intra ecclesiam non est necessaria potestas secularis nisi in defectum vt quod non valerent efficere sacerdotes sermone doctrine pote stas secularis impet terrore discipline.Itē ī cā fidei adhuc dicerem laicos non esse de necessitate vocandos quia illa est causa mere ecclesiastica adeo ꝙ secularis neqꝫ directe neqꝫ īdirecte potest de ea cognoscere sed habet solam executionem ad mandatū eccl'iastici.vt est tex.singl'aris in prealleg.c.vt inquisitionis.§.prohibemus.de here.li.vi.ꝑ hoc facit ꝙ laici neqꝫ publice neqꝫ priuatim.de fide disputare debent de here.c.ij.§.ꝓhibemus.li.vi.C.de sū.tri.& fide catho.l.iij.Si autem vbi agitur in concilio causa fidei laici se sponte offerent deberent admiti ita intelligo.d.c.nos ad fidem.& glo.in prallega.c.adrianus.Cuius ratio est quia fides potest remanere etiam apud simplicem laicum & in omnibus alijs perire sicut accidit in personam beate marie in passione christi quando apostoli & alij credentes defecerunt in fide hoc tamen casu puto eos admittendos non solum vt audiant sed vt consulant & dicāt opinionem suam non autem decidant vt in prealleg.ca.vbi nam.&.ca.non ad fidem.¶Docendus est enim populus non sequendus.lxij.distinct.sequendus. Item si concilium vellet disponere super rebus laicorum vltra q̄ sua iurisdictio patiatur tunc debent principes & laici interesse sic intelligo ꝙ not.Innocen.in prealleg.ca.vestra.de loca.& in.c.fin.de offic.lega.facit clemen.ij.de censibus.extra autem hos casus puto ꝙ laici non debeant de necessitate vocari si tamen vocantur: & imitantur possunt ve

nite & tunc habent vocem consultiuam vel decisiuam secundum ꝙ in admissione eis permittitur vel conceditur. Papa enim congregans concilium potest eos facere capaces vocis dande.lxiij.distinct. adrianus. &. ca. in synodo not.ij.qone.v. Mennam.Nam & potestatem excommunicandi potest papa layco concedere not.glos.xxxij.distin. verum. xcvi. distinct.benequidem.not.Iohan.Andre. in. ca. ij.de preben.lib.vi.& hoc modo debent intelligi omnia iura in quibus legitur laicos fuisse in concilio videlicet ꝙ fuerunt ex inuitatione ecclesie.ad hoc glos.in dicto.ca.vbi nam &.xx.distinct.ca.fin. Q autem generalia concilia priscis temporibus fuerunt congregata per imperatores romanos hoc fuit quia non erat facultas christianis in vnum conueniendi ob persecutiones quas patiebatur ecclesia hodie autem.secus vt supra dixi. Neq obstat ꝙ reges sint vncti quia dico ꝙ nihilominus remanent puri laici cum per talem vnctionem nullum prorsus ordinem recipiunt. vt in dicto c.ij.de preben.lib.vi.In nouella.& hec sufficiãt quo ad laicos. ¶Quo vero ad ecclesiasticos omissis concilijs prouincialibus & synodalibus de quibus plene per Inn.in.c.graue de preben.satis dixi.s.qui ad generalia possunt & debeant interesse videlicet patriarche cardinales archiepiscopi & episcopi.Item abbates habẽtes quasi episcopalem iurisditionẽ.i.q.vij.cõuenientibus cũ alijs iuribus supius allegatis vbi ãt iuenit alios iferiores clicos fuisse itelligẽdũ ẽ ꝙ fuerũt spãliter inuitati q rñ de necessitate vocari nõ debẽt.Nã ad cõciliũ ꝓuinciale reglr nõ vocãt nisi epi & capl̃a cathedralium ecclesiarũ

vt no: inno. in.d.c.graue de accusa. Sicut oli no. in.c.fi.de his q̄ fi.apre.ergo fortius ad conciliū generale alij necessario vocandi non sunt.procedit autem hoc argu.a simili quia sicut in factis ꝓuīcie nō vocāt̄ cl'ici īferiores de vniuerso quia quod iuris est. de toto ad totum idem iuris est de parte quo ad partem. ff. de rei ven.l. q̄ de tota de offi.de leg.pastoralis.§.item cum totum.quod tñ intellige nisi de consuetudine aliter esset introductum quia talis consuetudo seruanda esset.ff.de legi.l.de quibus de consue. ca. fi.cum multis simībus. Idē puto si clerici inferiores sponte occurrerent & venirent qa tunc honestū ē vt admittanť nō aūt necessitatē nisi in casibus in qbus dixi.s̄.laycos esse admittendos. Et tunc non habebunt vocem vocisiuam sed tantum consultiuam.

Questio ¶ Vltimo circa premissa posset dubitari an sit in optiōe pape qui sint ad cōcilium vocandi & qui nō. Dico ꝙ aliqñ cōcilia congreganť de honestate qa sup his q̄ pendēt a mera ptāte sua papa vult informari & multoꝝ habere concilia & tunc in ptāte & in optione eius est vocare quos vult.facit de re iud.ad apī̄ce li.vi.& quod ibi no.&.lxiij.di.in synodo. Si autem concilium congregeť ꝓ facto heresis vel concernente vniuersalem statum eccl'ie p quod status ecclesie posset declarari aut turbari necessario debent vocari epi & alij magni prelati habentes quasi epalem iurisdictionem vt supra plene notaui.

QVARTO q̄ro q̄ pābula seruari debeant in īgressū & ichoacťōe cōcilij gñal'. Rñdeo ꝙ debet celebrari missa spūs sancti quia vt habeť in euāgelio dixit dominus quotiens plures cōgregati sunt in nomine

mine meo. Ego in medio illorum sum p hac missa celebratione. bene facit quia si de cõsuetudine capitulũ congregãs se pro electione prelati sui. debet prius facere celebrari missam de spũsancto: vt no. Inno. de elec. cũ nobis olim. probat de cã pos. & pprie. cum ecclia sutrina. in prin. ibi spiritussancti gratia inuocata. multomagis hoc debet fieri in cõgregatiõe vniuersalis ecclesie & generalis cõcilij cũ talis cõgregatio fiat p maiori & vniuersaliori vtilitate: ideo maiore cautela adhibẽda est. ar. ff. ad carbo. l. i. §. sed si quis. de elec. vbi periculũ. li. vi. ad hoc bñ facit illd apli Omnia qcũq; facitis in noie dñi nostri iesu xpi. faciatis sed conciliũ dicit a cõi cõtione ex eo q in vnũ directi dicunt optata sue mẽtis. xv. dist. synodus vt ergo cõgregatorũ voluntates melius vnum dirigant debẽt implorare spũssancti auxilium. iuxta verbũ dñicum cũ venerit spũssanctus quẽ pater mittet in noie meo ille vos docebit oia & suggeret vobis oia quecũq; dixero vobis vt habet Io. xvi. Ex his infert q in ipo igressu cõcilij anteq ad alia pcedat debet cãtari hymnus que icipit veni creator spũs &c. Item p vnũ ex patribus de cõcilio debet fieri sermo seu oro cõueniẽs his que agitãda sunt. Cum em talia de cõsuetudine seruent in cõcilijs puicialibus multomagis seruari debẽt in gñalibus p rõnem sup deductã. Et quia hec cõsuetudo laudabilis ẽ: iõ obseruãda p prealle. c. fi. de cõsue. hanc etiã cõsuetudinem tanq honestam vidi de facto seruari in concilio basilieñ. in quo fui incorporatus. anno dñi. M.ccccxxxiij. xij. kaleñ. decembris seruatur iste modus in sessionibus suis publicis. nã in loco vbi tenet sessio que est ecclesia cathedralis celebratur missa solẽnis per aliquem prelatũ

Petrus de monte fuit icorporatus i cõcilio basiliensi.

de concilio ad hoc deputatum qua missa duran te omnes prelati sunt induti suis vestibus consuetis sedentes in loco dicte sessionis scd'm suas dignitates & p̄rogatiuas. missa vero finita omnes prelati induunt se pluuialibus & mitras albas solum pendentes excepto q̄ qui preest vult habere mitram aurifrigiatam & notabiliter ornatam. Quicquid presidens vel alius loco eius assistentibus diacono & subdiacono habitus eccle si induitis sedet in cathedra in medio chori habens dorsum ad altare. vultum vero ad alios p̄latos: omnibus igitur se inductis & ornatis diaconus clamat alta voce. Orate. quo dicto omnes flectant genua per aliquod īteruallū orēt sub silentio scd'm deuotiōes suas. Postq̄ autem per aliquod interuallū temporis in illa oratione steterunt. Idem diaconus clamat alta voce. Erigite vos & tunc omnibus surgentibus & stantibus erectis ipse presidens etiā erectus dicit hanc orationem alta voce.

Oratio. ¶ Ad summus dn̄e sancte spiritus ad sumus peccati quidē laqueis detēti. sed in nomine tuo specialiter cōgregati veni ad nos & esto nobiscum & dignare illabi cordibus nostris & doce nos quid agamus quo gradiamur & ostende quid efficere debeamus vt te auxiliā te in omnibus complacere valeamus esto tu solus suggestor esse tuum & iudiciorum nostrorum qui solus cum deo p̄re nomen possides gloriosum nō nos patiaris perturbatores eē iusticie que summe diligit equitatē nō in sinistrū nos ignorantia trahat nō acceptio munerum vel persone corrūpat. Sed iūge nos tibi efficaciter solius tue gratie dono vt simus ī te vnū & in nullo deuiemus. a vero q̄tenus in noīe tuo collecti sic in cūctis teneamus cū moderamine pietatis iusticiā

vt hic a te nō dissentiat sñia nostra & in futuro ꝓ bene gestis cōsequamur premia sempiterna. Amen. Predicta orone finita cātores cōcilij cantant añ. hanc. Exaudi nos deus qm̄ benigna est mia tua &c. p̄s. Saluū me fac &c. gloria pr̄i &c. Quibus finitis idem diaconus dicit alta voce. Orate. q̄ dicto oēs vt supra genibus flexis orāt. Et facto paruo īteruallo iterū diaconus dicit alta voce. Erigite vos tūc oībus erectis presidens dicēs hanc orone m. ¶ Mētibus nr̄is q̄s dn̄e spm̄ sanctū īfunde q̄tenus in noīe tuo collecti sic ī cūctis teneamus cū moderamine pietatis iusticiā vt hic in nullo a te dissentiat volūtas nostra & semper rationabilia meditātes que tibi sunt placita exequamur per dn̄m &c. His itaq; peractis omnes flectant genua. Et diaconus vel subdiaconus vel alij duo ad hoc deputati ante altare stā-tes incipiunt letaniam cantoribus & alijs respō-dentibus. Et cum venit ad illum locum vt domnum ap̄licū & omnes eccl̄iasticos ordines &c. Presidens qui cū alijs stabat flexis genibus surgit vertēs ad cōgregationē & dans bn̄dictionē cantādo dicit trina vice vt hanc sanctā synodū & omnes gradus eccl̄iasticos benedicere digneris: vt hanc sanctam synodum & omnes gradus eccl̄iasticos regere & cōseruare digneris. Cantoribus alta voce respondentibus te rogamus audi nos. Completis rogationibus seu letanijs presidēs dicit oremus. diaconus dicit flectamus genua. subdiaconus dicit leuate. deinde presidens dicit hanc orationem. ¶ Da quesumus ecclesie tue misericors deus: vt in spiritusancto congregata hostili nullatenus incursione turbetur. per christum &c. Quibus factis diaconus habens librum ante altare accēsis duobus cereis incipit

Antiphona.

Oratio.

Oratio.

euangelium vos estis sal terre. vel aliud ꝙ sibi est ordinatum. Quo perlecto presidens primo facit collationē super quibus synodus est congregata deinde flexis genibus incipit alta voce veni sancte spiritus &c. quem hymnum cantāt alternatim existentes in sessione cum cantoribus quo hymno cantato. duo clerici astantes p̄sidenti dicunt versum. Emitte spiritum tuum & creabuntur & cantores respondēt & renouabis faciem terre. Postea presidens dicit hanc orōnē

Oratio ¶ Deus qui corda fidelium &c. Postmodum p̄fati clerici vel diaconus aut subdiaconus dicit Benedicamus domino. alīj rn̄deant deo grās. His omnibus vt supra cōpletis. Presidēs & oēs alīj prelati sedent & imponunt mitras capitibus suis & tunc vnus ad hoc deputatus legit decreta in illa sessione expediēda postea qlibet rn̄det placet: ac deinde depositis pluuialibus & mitris reassumūt hītus suos & recedūt. hūc modū vt dixi vidi seruari in concilio basilieñ.

Iustificatio cerimoniarū cōciliariū ¶ Pro q̄ mō iustificando aliq̄ allegabo de iure. & primo ꝙ debeant ingredi cum vestibus sacris sue dignitaris & cum mitris in capite. bn̄ facit qd' hr̄ de elect. ꝙ sicut vbi patet ꝙ archiep̄s sine pallio nō cōgregat cōcilium ꝓuinciale de mytra hr̄ in. c. vt ap̄lice. de priuil. li. vi. Et licet ille tex. loq̄r de concilījs ꝓuincialibus vel synodalibus. Idē tn̄ puto in gn̄alibus vbi maior est rō ponderosiora tractatur: & respondetur vniuersalis ecclesia militans ꝙ etiam debent habere mytras planas & albas sine ornamentis. no. Iohan. and. in dicto c. vt apostolice vbi dicit ꝙ episcopi de consuetudine in presentia legatorum romane sedis & sic suorum superiorum vtuntur tantum mytris albis & planis & fortius ī pn̄tia romani pō

tificis qn̄ ipe ē in cōcilio bn̄ facit de pui.antiq. vbi patriarche in pn̄tia romani pōtificis vel legati de latere nō pn̄t facere crucem an̄ se deferri ppter eoꝝ reuerentias. Et licet dictum sit ꝙ prelati debent intrare locū cōcilij cū vestibus sue dignitati conueniētibus non tn̄ est credendūꝙ patriarche vel archiepi habeāt pallium aut eo vtātur in concilio generali quia tali non debent vti extra eorum prouīcias de vsu pa.c.i.&c.c.ad honorem: neqꝫ etiam baculum pastoralem quo papa non vtitur de sacra vnct.c.i.in fin. vbi vide rōnem quare romanus pontifex non vtitur baculo pastorali. Ideo nec alij in eius presentia illo vti debent. Ad hoc facit de offi.le. volentes & ꝙ ibi no.hosti. Et qđ no.archi.xl.di.disciplina. sup glo. vbi dicit ꝙ baculus pastoralis denotat custodiam gregis sed cum plenitudo custodit gregis sit commissa pape tanq̄ vocato in plenitudinem potestatis Alijs autem vocatis in partem plenitudinis. de vsu pa.ad honorem. Ideo hmōi insignijs. in eius presentia vti non debet de qua vide plenius in prealleg.ca.i.in fin. de sacra vnctione &c.

QVINTO quero qualiter ordinari debent exn̄tes de concilio in sessionibus uis vel subscriptiōibus rn̄ deo ꝙ salua semp consuetudine romane curie & cōciliorum que in hoc esset attendenda.arg.ff.de euict.l.si.fundus.ff.de predio.l.vēditor.§.si cōstat.de consue.c.fi.de iure sessiones debent sic ordinare. Quia primū locum & supremum obtinebit romanus pōtifex q est caput ecclesie. xxij di.c.i.&.ij. Et de hoc nemo sane mentis dubitabit scđm locum obtinet card. hostieñ.q hoc ha

Vide melius ac elegātius al be de ros. in.l.iij.C. de sūma tri.& fide catho N. chalmot.

bet ex priuilegio ex eo qa consecrat papã & vngit imperatorem .vt no or.ho.de priuil.antiqua. Tertium obtinet patriarcha constantinopolitanus.quartum alexãdrinus. qntũ Antiochenus sextũ Ierosolymitanus.Hec patẽt.xxij.di.renouantes.& in pal.c.antiq̃.de puil.Itẽ sunt alie q̃tuor sedes patriarchales post illas videlicet.Aqligeñ. Bituriceñ.Gradeñ.& pisana de quibus p archid.xxi.dist.cleros.vbi habes glo.facientem de istis sedibus mentionem inver.archieps.xxiij di.c.fi.Et de gradensi est gl.xcviij.di.c.ij.Si igitur queratur an iste quattuor partes pferri debeant cardinalibus puto seruandum consuetudinem curie.vt.s.dixi.Sed vbi non appareeat de consuetudine videt de iure q quattuor predicte sedes patriarchales preferantur psbris cardinalibus: vt probatur in.c.constitutis.j. de appella. In suprascriptõe vbi papa scribẽs patriarche gradensi & psbro card.pponit ipsum patriarcham cardinali.clarum aũt est scienti iura q suprascriptiones decretalium faciunt ius.Et ex illis in iure validũ est arg.vt no.glo.in.ca.quorũdam.de elect.li.vi.in versi.predicatorum.& in.c. fin.de pact.eo li.Huic dicimus q fratres predicatores debent preferri minoribus quia vbicunq papa in iure facit mẽtionem de illis ordinibus semp in ordine scripture prefert pdicatores minoribus vt probatur de excess.prela.nimis.de priuile. in his etiã&.c.i.lib.vi.de relig.do.ca.i.§.sane eod. li.hoc tenet Iohan.and.in.c. Iohannes de testa. vbi dicit predicatores preferri minoribus quia eorum ordo est antiquior.Et dominus bald.in l.obseruare.§.antiquam .ff.de offi. procons.& lega.quos tex.& autoritates tene mẽti. qa sepe vidi inter hoc religiosos super hoc in presentia

iurisperitorum otiri controuersia & nemo sciuit aliquid boni allegare. ¶ Post hos autem patriarchas succedunt presbyteri cardinales eo ordine suo consueto deinde archiepiscopi. ¶ Sed hic aduertendum quia vidi in facto dubitari an archiepiscopus mediolanen. precedere debeat rauennatem. archiepiscopum videtur quod non quia ciuitas rauenna est antiquissima: vt no. glo. i. inforciati ergo ratio antiquitatis eius archiepiscopus videtur preferendus arg. ff. de iure imuni. l. semper facit quod no. glo. xxi. di. cleros. in contrarium est veritas. s. quod archiepiscopus mediolanen. debet preferri rauennati vt est tex. xvij. di. §. huic est ad fi. vbi in ordine scripture mediolanen. prefertur. ad idem. xxiij. q. i. Alienus. & ibi no. xcvi. dist. bonquidem. in glo. in ver. mediolanen. per archi pro quo facit. C. de no. consi. l. i. §. quibus. Et de hac controuersia glo. iuris ciuilis facit mentionem. C. de sacro sanct. ecclesie. l. decernimus. Et ita cum in concilio basilien. fuissem interrogatus de facto respondi. ¶ Post archiepiscopos sedent episcopi & abbates quod patet ex maioritate graduum: vt hic. lxxxi. di. per totum. xxi. di. cleros. & c. clericos. Ille enim debet preferri qui est maiori gradu insignitus. xvij. di. placuit. & c. episcopos. vbi gl. de maio. & obe. per tuas. ¶ Putarem tamen inter episcopos seruandum hunc ordinem vt subiectus digniori puta patriarche constantinopolitano preferatur minus digno. puta alexandrinus & sic vltra quia membra quanto magis possunt debent adherere suo capiti. de presbyteri. cum non liceat. de his que fi. a pla. Nouit & sic successiue fiat de alijs episcopis & abbatibus. ¶ Quo autem ordine archiepiscopi vel episcopi eiusdem prouincie inter se locari debeant dico quod ille prefertur. qui a digniori superiori fuit ad dignitatem promotus. vt patet in dicto. c. per tuas. de maio. & obe.

no.glo.in p̄alle.c.placuit.&.c.ep̄s.si aūt ab eodē
supiore vel equali sint ꝓmoti tūc ille p̄ferēdus
est qui excedit alium merito vite vel nobilitate
vel scientia licet alter fuerit ante ꝓmotus.xvi.
dist.sexta synodus.vbi glo.no. Archi.c.di.qm̄.
lxxv.dist.c.fi.Si aūt sint equales quo ad ꝓcura
tores & merita personaꝝ ille preferť qui primo
ad dignitatē fuit ꝓmotus:vt ꝓbať in p̄alle.ca:
ep̄os.xviij.dist.de maio.& obe.c.i..Et hec suffici
ant de isto ordine sedendi vel subscribēdi:ex q̄
satis patet de consue.cui standum est.

SEXTO Quero quot p̄sone de-
beant esse p̄ntes in cōcilio gn̄ali.
Aduertendū q̄ glo.in hoc videť
variare.nā glo.de elec.cum inter
vniuersam.i ver.remoti.tenet ꝙ
sufficiat p̄ntia maioris ptis vni-
uersitatis.idē glo.de maio.& obe.c.fi.in ver.p̄-
sentiū.idē glo.de elec.licet.sed glo.lxiij.dist.qn̄
dicit ꝙ requiriť p̄ntia duaꝝ partiū.idē de his q̄
fi.a maio. par.ca.c.i.Idē de postula.p̄la.bone.ij.
¶Doctores cōiť tenēt ꝙ reqriť p̄ntia duaꝝ par
tium qui volūt debent & p̄nt ĩteresse.& no. Ar
chi.in.d.c.q̄to.& fuit primo & postr.de elec.qa
ꝓpter.& Inno.de elec.eccl'ia.ij.ꝓ qua est tex.in
d.c.quia ꝓpter.hanc partē sequiť Io.and.de his
q̄ fi.a ma.par.ca.c.i.per tex.x.q.i.hoc ius.idē
glo.de arbi.c.fi.li.vi.duabus aūt partibus sic cō
gregatis ꝙ facit maior pars causa cōgregatorū
est validū:vt not.in iuribus supra alleg. ¶Sed
dubium est an existēte scismate in eccl'ia & duo
bus cōtendentibus de papatu an minor pars cō
gregata possit cōstituere maiorē in negligentia
ita vt illa non veniente possit per minorem pro

Fely.hic i q̄dā notu la se r̄mit titad ea q̄ scripsit in c.i.de his q̄ fi.a maio.par.ca pl'i. Ex q̄ nota ꝙ Fely. longe plures lecturas edidit quam eas quas vulgo habemus ĩpressas q̄ poterūt ĩueniri i bibliotheca lucēsi vbi sūt oēs libri Felini ex suo testamento ac vltima volūtate ecclie lucane relicti ac per S.D.N. Iulium secundū papam

cedi. Et puto q sic quia cum eccl'ia careat unico capite saltem de facto ꝓpter scisma: & sic dicat quasi vacare cũ nõ habeat unum solum pastorem sicut debet. vij. q. i. factus est cornelius. ergo potestas cõuocandi prelatos ad conciliũ generaliter est penes quoslibet archiepos & alios superiores quãtũ ad suos subiectos. ad hoc. xviij. di. si eps. Si ergo archiepi vocant epos suos ad concilium & ipsi nõ veniãt in termino eis assignato cõuertunt negligentes & per cõsequens deuoluitur potestas ad accedẽtes etiã numero pauciores. iuxta no. per Io. and. de offi. ordi. irrefragabili. ꝓ quo facit quia ius uniuersitatis põt esse in uno residente. no. glo. ff. de ver. sig. l. detestatio. §. unicus. & l. neratius. eo. ti. ff. qd' cuiusq₃ uniuer. l. sicut. §. vlti. no. de postu. prela. gratum. ad hoc facit. xv. dist. synodus. ubi patet q in cõcilio generali quãdoq₃ fuit multitudo patrũ quãdoq₃ magna paucitas intantũ q. xxij. leguntur fuisse in cũcilio laodiceñ. xvi. di. Sex. laodiceñ. Credo tamẽ cõsultus esse q pars minor cõgregata alijs volẽtibus accedere ꝓnunciet se cõstituere generale conciliũ & in se esse iurisditionẽ qd' potest iudex facere. scd'm no. ff. de iudi. l si quis ex aliena. per Bar si quis in ius voca. nõ ie. l. ij ꝑ Inno. de dila. pretextu. de iudi. ceterum. vbi aliquid per modernos.

demũ. Fely. executorẽ añq adapostolatũ ascẽderet ex urbe luca transmissi. N chalmoc.

SEPTIMO Q uero an omnes de cõcilio debeant semper esse presentes in omnibus actibus cõcilij. Inno. & Hostiẽ. de preben. graue. videtur velle q necessaria sit presentia omnium in actibus tm̃ prouincialibus sicut esset in libelli oblatione si aliqua causa esset ventilãda

coram concilio.de libelli oblatio.c.i.de iudicijs ca.primo.idem in lit contest.& allegationibus que fierent hincinde.ad quod.xvij.distinct.§. hinc etiam.i.q.vij.conuenientibus.idem si esset fienda commissio extraneis testium.C.de fide instrumen.aut.apud eloquentissimum. denique idem est in sententia arbitrali.arg.l.dist.studeat de re iudica.non potest.&.c.cum ab vno.libro vi.In alijs aut actibus sufficeret pñtia illorum qui sunt deputati vt presint cõcilio scd'm Innoc.& Hosti.in prealle.c.graue. ad quod facit de statu mona.in singulis.¶Illud tamen certissimũ est i causis tam ciuilibus q criminalibus tractandis per concilium pcedi debet seruato iuris & iudiciorum ordine scd'm Inno.& Host.in.d.c.graue.p quo facit.c.i.de iudi. ¶An autẽ vbi concilium procedit ordine iudiciario possit recusari vt suspectum.glo.tenet q non in prealleg.c.i.contrarium tenet glo.in.c.prallega.in singulis.de statu mona.q non examino hic quia videtur satis esse extra ppositum:sed remitto me ad not.per doctores i prealleg.c.i.de iudi.vbi plene. ¶Premissa procedunt in iudicialibus agitandis in cõcilio.In alijs autoritatibus in qbus nõ pcedit ordine iudiciario.vt in preallegato.§.hinc etiam. xvij.dist.& in.d.c. conuenientibus.i.q.vij.finaliter obtinet illud in quo maior pars conuenerit cum integrum sit iudicium qd' plurimorum sententia confirmatur.de offi.delega. prudẽtiã. §.i.lxiiij.dist.extra conscientiam.c i.§.fi.de sũma tri.nisi forte minor pars rationabiliores causas assignaret quia illa pars sequẽda esset nõ em semper multitudo arguit perfectionem.ff.de testibus.l.ob carmen.§.vlti.p quo facit illud verbum alexãdri regis macedonum qui dixit mul-

titudinem musicarum non officere vespiũ pau citati.benefacit.xxxi.dist.nicena.quod no.glo. de his que fi.a maio.par.ca.c.i.de electione ecclesia.ij.¶Si autem dubitaretur an omnes de cõcilio sint iudices ordinarij & per quem sit ferenda sententia aut quibus verbis cõcipienda. Inno.refert duas opiniones contrarias in.d.c.graue.vna est ꝙ oẽs sint iudices ordiarij causarum ibi tractandarum.ij.q.vij.placuit.&.l.si episcopus a causa.xi.q.ij.si episcopus forte.facit preallega.c.i.de iudi.Alia estꝙ non sint iudices. Pro concordia potest dici ꝙ si cõcilium generale sit congregatum/per papam nõ pro facto suo sed ꝓ alijs negocijs ecclesie & ipse sit in concilio ipse est iudex & alij prelati interfunt tanq̃ conciliares & accessores.Nam solus papa est ille qui debet preesse concilio.de electio. significasti.nor. Hostien.de accusa.qualiter.ij.in principio.de re iudi.ad apostolice.§.nos itaqꝫ.lib.vi.vbi sentẽtiã depositionis/ contra imperarorem Federicũ papa protulit de concilio fratrum suorum & cõcilij. Ad idem dehomicidio pro humani.libro sexto.neqꝫ potuit papa sic iudicãs vt suspectus recusari:vt notãt docto.in preallegato.c.primo de iudicijs.Aut concilium est congregatum pro heresi romani pontificis:tunc ad concilium spectat talem causam tractare & fine debito terminare.xvij.distinctione.§.hinc etiam.xl.distin. si papa.notat Archidia.de hereticis in fidei.lib. sexto. & late infra examinabo. Hoc itaqꝫ casu singuli de concilio non sunt iudices sed coniudices:quia ad vniuersitatem vt vniuersitatem spectat ad singulos vt iudices sed omnes sunt coniudices.argu.xij.q.ij.que manumittitur. ff. de in ius vocan.l.sed sine hac.§.qui manumit-

titur. Ideo tunc verba formantur in plurali quia dicitur patres de concilio iudicant vel placuit patribus de concilio. potest etiam in singulari dictari sententia sub nomine tamen vniuersitatis puta synodus indicat vel synodo placuit. simile est quod dicimus de electione. quod quando electio est penes capitulum singulariter coligunt non eligunt. vt no. Inno. de offi. ord. irrefragabili. licet glo. ibi videtur aliter sentire. & delegati dati siue clausula quod vnus siue alio non preiudicare siue coiudices. de offi. dele. vno delegatorum poterit etiam hoc casu proferri sententia per illum cum alijs presentes & mandantibus committit vtrumque sententias verbis pluralis numeri dicendo nos &c. vt habetur de re. cum ab vno lib. vi. & no. ho. in. d. c. graue. vel in singulari sub nomine vniuersitatis. vt dixi. s. ¶ Debet autem adhiberi. cautela

Cautela vt de mandato & commissione facta per concilium ipsi pronuncianti fiat publicum instrumentum quam cautelam ponit glo. in. d. c. cum ab vno. ¶ Bene facit quod no. in. c. cum in iure. de offi. dele. no. tamen fuit priscis temporibus quod quilibet ex patribus concilij se subscribebat sententiam secundum quod habetur in palleg. §. huic et. xvij. di.

VIS ita expeditis nunc ingrediendum est illud mare magnum & procellosum cuius fluctibus nauis petri sepe numero quassata est videlicet an & quando concilium generale sit supra papam & ad eius posset dispositionem de iure procedere. Et licet hanc questionem non in necessariam per aliquem maiorum nostrorum in his terminis specialiter tactam aut examinatam sparsim tamen diuersi

diuerse senserunt ideo spiritussancti gratia inuocata. multorum inspectis collectisq; sententiis subiiciam id quod mihi verius & fidelius visum fuerit. Et vt ista materia clarius habeatur ponam aliquas prepositiones seu conclusiones quas pro posse meo defensare conabor. ¶Si ergo ista prima conclusio. duobus de papatu contendentibus vtroq; asserentes se papam & alterum inuasorem, concilium generale de tali controuersia cognoscere & iudicare: videlicet. Ista conclusio probatur. lxxix. distin. Si duo vbi text. dicit q in isto casu ille erit papa quem iudicium & vniuersitatis consensus eligerit nomine autem vniuersitatis debet intelligi de tota vniuersitate fidelium cuius papa est summus pontifex. de maio. & obedi. Solite. ix. q. iii. per principalem cum infinitis similibus. Et pro hoc est gl. in preal. c. si duo. ad idem. ii. q. vii. §. ite Symachus. &. xvii. distin. §. huic etiam. vbi text. dicit q in hoc toto negocio sententia synodalis arbitrii est sequenda prescribere. i. statuere quod alii sequantur. Et licet in preallega. §. huic etiam non dicatur expresse q esset scisma in papatu tamen in cronicis. Habetur q tunc fuit scisma ex eo q laurentius contendebat de papatu cu symaco & in cocilio fit de q mentio in preallega. §. huic etiam fuit determinatum pro symacho & hanc partem tenet archid. xviii. di. placuit. Ad idem facit ratio quia ex quo contenditur de papatu: nec subest certitudo vnius veri & indubitati sponsi satis potest dici etiam vacare. cum de iure. non possit esse. nisi vnius. vii. q. i. factus est cornelius & habetur Iohã. x. erit vnum ouile & vnus pastor. item tamẽ neuter posset plene administrare cẽsetur ecclesia q̃si

prima cõclusio.

vacans.ar. de transla.p̄la.c.ij. Cū autem vacat eccl'ia tunc p̄tās debet remanere penes ipsā vniuersalē eccl'iam q̄ ē fideliū cōgregatio.de cōs.di. i. Eccl'ia.de biga.debitū.de elect.fundamēta li. vi.Illā aūt eccl'iam concilium rep̄ntat.l.di.dño s̄ctō ad fi.& licet nō oēs fideles conueniantt ad hmōi concilia gn̄alia sufficit ꝙ veniunt magni prelati & alij principaliores quod facit ꝙ no.In no.de maio.& obe.c.fi.vbi dicit ꝙ in rebus vniuersitatum requiruntur rectores vel pars magis idonea bn̄ facit.C.de iura calū.l.ij.§.sin autem. ff.de condi.& demō.l.municipibus.de procur. c.fi vbi est bonus tex.¶Et si dicatur ꝙ cōtra papam non pōt ꝓcedi ad depositionem nisi in cā heresis.vt hr̄.xl.di.Si papa rn̄deo ꝙ illud ca.|debet intelligi quando est vnus pastor de quo nō dubitatur.an sit papa secus quādo sunt duo & sic dubitatur vter eorum sit verus pontifex qa tunc ratione huius dubitationis concilium potest & debet se intromittere.sic & al's ratione dubij quedam permittuntur que regulariter non permitteret.xiij.q.ij.Non extimemus.& ibi in glo.de rescrip.super litteris.in glo. de sepul. sacris cum al's si non diceremus concilium posse de tali causa cognoscere satis posset periclitari ecclesia quia non videtur ad quem alium de iure possit aut debeat talis cognitio pertinere de quo etiam latius dicam infra in tertia conclusione.Iste autem est vnus & primus modus tollendi scisma existens in ecclesia dei. scilicet per congregationem concilij generalis ꝙ qualiter istis casibus congregandum sit satis dixi supra Ideo nō replico. Alios etiā modos inuenio tactos per doctores & maxime per cardi. floren. in preallega.ca.licet.videlicet ambo contendē

Sex modi tollendi scisma.

tes de papatu committant aliquibus de quibus concordauerunt potestatem discutiendi & pronunciandi de iure vter eorum sit verus papa quia cum hoc snia latestari debeat sine contradictione que cōmissio satis videtur de iure fieri posse qa pōt cedere papa papatui.de renū.c.i.li.vi.multo fortius dare ptātē aliqbus cognoscēdi an ipē sit verus papa putarē tn̄ bn̄ factum q̄ ista cōmissio tanq̄ res ardua fieret de cōsensu cardīaliūvel saltē de cōcilio scd'm obligationē vniuscuiusq̄ p ea q̄ no.lo.mo.de here sup eo.li.vi.Et iste est scd's modus.Tertius modus eēt p viā cōpromissi vt vterq̄ cōtendens compromittat in aliquos de iure tm̄ qd' fieri pōt.quia &sup matrimonio spūali pt fieri cōpromissum de elect.inter canonicos.de arbi.ex parte vel de facto tm̄:qd'etiā fieri pōt quia licet al's sup titulo beneficij nō pōt transfigi sup eo tn̄ quia tituli bn̄ficiorum sunt de iure pos tiuo cui papa nō est subiectus de cōces.p̄bē.ꝑposuit Imo omni bn̄ficiorꝝ est dn̄s.c.ij.de p̄ben.li.vi.Et in cle. Si duobus ad finē vt lite pendente satis potuerūt isti duo q̄rū qlibet habet in sua obedientia ꝓ sūmo pontifice tale cōpromissum facere de iure& de facto cautum tn̄ est vt talia cōpromissa fiant consentientibus cardinalibus vtriusq̄ collegij vt.s̄.proxime dictum est q̄ vterq̄ cedat libere papatui qd' pn̄t facere.vt in.c.i.de renū. li. vi. & p vtrumq̄ collegiū eligant̄ iterꝝ alter eorum vl'alius totius.Quartus modus ēvt cessāte cessionevolūtaria & aliis remedijs de qbus.s̄.vterq̄ cōpellat̄ cedere.Nā qn̄ iminet piculū destructiōis eccl'ie vl'magni scādali platus pt cogi ad cessionē ita no.Inn.d̄ renū.§.pp maliciā. et ille tex.bn̄facit qđ no.vij.q.i.scias i glo.fi.&. c.epis-

de loco.in glo.fi.p Archi.lxiiij.dist.c.i.per Host. de rer; pmu.quesitum.Et licet iura predicta loquant de prelato inferiori nec vllam mentionē faciant de papa tamē isto casu maior rō est in eo vt cōpellat ad cessionē quia hoc scādalū scisma tis concernit totā eccl'iam & publicam vtilitatē oim xp̄ianor;. Istis vero renunciātibus prouidē dum esset vn̄ statim sumi possent sustētare vt ī sili no.Inno.in p̄alle.§.pp̄ter maliciā. ¶Quintus modus est q vterq; pōtificū cū suo capitulo decernat q se moriēte vel cedēte nō possint cardinales ad alterius electionē pcedere & electio sit nulla sed teneāt vel adherere supstiti tanq̄ pape vel eius mortē expectāt aut cessionē. Et tunc vtriusq; collegiū simul cōtinēs vnū verū & indubitatū eligāt pastorē. Iste modus tamē nō multum placet quia non tollit scisma in breui: licet aliqn̄ tollat post mortē vel cessionē. ¶Sextus modus possit esse q res subiciat sorti. Et licet sortes videant phibite de sorti.c.i.& per totū.xxvi. dist.per totū.illud est intelligēdū quādo vtunt sortibus ad p̄sciētiā & diuinationē futuror; vt ibi patet.sed ad tollendū cōtrouersiā & discordiam non vident phibite vt no.glo.xxi.dist.i. cleros.facit qd' no.glo in.l.fi.in prin.C.de lega. vnde ēt vestis xp̄i fuit subiecta: vt no.glo.ff.fa mil.her.l.si qui sunt cautiones. ¶Circa istā tertiam cōclusionē an aliquo casu papa possit deponi.adde beatū Tho.in quarto disti.ij.q.xiiij. vbi dicit q q̄uis prelati a subditis sint arripiendi nō est ab eis pena infligenda. Sed reuerendū est vel ad superiorē denūciando vel si nō habet superiorem recurrāt ad deum vt eccl'ie det vel de medio tollat.Et hoc dictū alle.Cardina.sancti sixti in suo tractatu de papa.q.vltima. Adde

Tertia qō

etiam

etiam beatum thomã scd'a scd'e.q.xxxiiij.artic.
iiij.vbi dicit q̃ correctio fraterna extendit se ad
papam & probat temperans dũmodo sit reue-
rentia facta per illud apostoli primo ad thimo.
iiij.Seniorem ne increpaueris sed obsecra vt pa-
trẽ.Et ideo dionysius redarguit demphilũ mo-
nachum quia sacerdotem irreuerenter corripit
eum percutiens & de ecclesia eijciens & sese hoc
cardi.ver.vi.q.lxxij. Et vtrũ papa aliquo casu
sit publice arguendus a subditis.ponit bea.tho.
super ep̃lis ad gala.ij.& in.iiij.dist.xiiij.& de eo
meminit ad lr̃am card.ver.vi.q.penul.vide eũ
oĩno.Item de ista materia vtrum papa possit ꝑ
quocunq; crimine notorio deponi.vide disputa
tiue per Ang.de ancho.in libro de potestate ec-
clesiastica.q.v.cuius dicta ponit archiep̃s florẽ-
tinus in scd'a parte tertie partis in rubri.de statu
summorum pontificũ folioq; & concordãt con
gruẽtissime petri hic quos eum vidisse suspicor
duxi in quibusdã meis extractis theologie supra
potestate pape.& in rubr.xij.iudei. Et vide dñm
Abba.in.c.significasti.in.ij.&.iij.col.de elect.&
in.c.ꝑposuit.in.v.col.de conces.preben.& qd'
dixi in.c.si papa.xl.dist.& do.Abb.in.c.licet.in
vltimo.col.de elec.& vide gl.sing.& dixi in.c.
presidẽ.q.iiij.Et pro cuius glo.in.c. aliorũ.ix.q.
xx.q.iiij.felicius.Et no.q̃ iste in hoc passu excel
lit oẽs & seip̃m.item in ista materia vide qd' di
ci post de ancho.i.c.oẽs.in.ij.col.de pe.& remis.
& post Abba.in.c.significasti.vij.col.de fo.cõ-
pe.& in.c.cũ inferiori.in.iij.col.de maio.& obe.
Item vide Host.in.c. nondũ.de cõsan.& affini.
quod nõ est sine peccato male dicere papam.&
vide tex.& glo.& Domi.in.c.nunc autem.xxi.

distin. vbi habetur q̄ si papa vult corrigi nō potest deponi. dicunt Hostien. & Iohan. andr. in. c. proposuit. de concess. preben. q̄ post mortem papa potest dānari de heresi & quis iudicet de sua heresi. not. Inno. in. c. ex parte. de verbo. signifi. in. c. sicut inquit. ij. qō. vij. Et papa accusatus de crimine non tenetur se purgare. vide tex. & Domi. in. c. mandastis. vt scriberem vobis. ij. q. v. Et vide colec. in. c. ex parte. & consti. als in. c. ex litteris. Et nota q̄ eo casu quo papa pōt ab alio iudicari non potest in ius vocari sine permissione venit. ita dicit dominus Ancho. in. c. cum venissent. in. i. col. de iudicijs. Et de ista materia vide per auditorem Rote in versi. si papa. Et pro hoc. Io and. in. c. in fide fauorem. de hereticis. in vi. & in domi. Et Domi. i. c. sedulo. in fi. prime col. xxxviij. distin. & in. c. si papa. in. i. articulo. notabili. xl. distin. Et in ista materia faciunt Senen. in. l. de virtutibus. ne te inquit in altiori sede ponas in qua statum cedendum est. Et facit quod scribit Hieronymus super danielem excelsa periculosius stant & citius corruūt sublimia q̄ stant. Et ouidius libro. ix. de tristibus. Tu quoque formida nimium sublima semper propositique tuo retrahe vela precor. Et secūdo methamorphoseorum vix vlla potentia longa. Item vide Bal. in extrauagan. de pace constan. in ver. imperialis. vbi dicit q̄ papa supra se correctiōe nō habet. Et hoc no. q̄ plene examinatur per Cardi. sancti sixti in libro de eccle. Et vide Imol. in ex. cum pridem. in. xvi. col. de renū. omnino itē scias q̄ duo sunt optima loca vbi hec declaratur videlicet per Abba. in quadam disputatiōe que fecit in concilio basilien. & per cardi. in repeti-

tione.c.licet.de elec. ꝙ pro crīe scādaloso pōt deponi in cōcilio.Idē Abb.in dis.eps cōtra ipsum mo.i cle.ne romani.fo.1.Quod papa posset deponi.vide tex.§.sic & ambrosius.ver.itē Hieronymus.Refert cōsequēti.ij.q.vij.vide tria vlti.cōcilia Ludo.q̄ in margine sūmarū & sunt ꝓ cōcilio ꝓ quo habes duos sermões factos.& de abbate socio suo & cōpatrono ī cōcilio basilię: post disputationē dn̄i Abba.Itē ꝙ papa contra cōciliū est iste.sed & lasissime moder.in clem.ne romani.in.iij.charta.vsq; ad.xviij.de electi.xi. sunt.viij. argumenta pro papa & pro concilio multū facit disputatio domini Abba.&quidē regulr̄ in primis dubijs. Adde aliqua per modernos in.c.olim.de rescrip.in.xxij.col.cū tribus sequētibus.& vide platinā.fo.cclx.vbi dicit i cōcilio basilieñ.fuisse statutū ꝙ cōcilium legitime cōgregatū haberet potestatē a deo.ideoq; papa illi subijci.& vide archiepm in scd'a pte fo.clxij vbi ponit casus quibus cōcilium preest pape cōtra quos dicit regulā eē.qd' no.& pulchre fauet Euge.cōtra conciliū basilieñ.quādo cōciliū cognoscat de hr̄si papelare p Alberi.ī rub.de here. vt ipe dicit ī ver.cōciliū. Et cōtra eugeniū & ꝓ depositōe de eo facta late scribit Abb.in sermone qm̄ veritas ad finē.Et dicit ibi in.ij.col.ꝙ vehemens heresis est in papa cuius crimīa notorie scādalizāt ecclīam de materia cōcilij sup̄ papā. glo.ꝓxie.fol.xx.late iuxta illud sup vestē meā miserūt sortē.ꝓ hoc est bo.gl.xxvi.q.ij.c.i.vbi ꝓ tolēda dubitatiōe vel sedēda discordia.licet ꝓcedere p sortes qd' no.Septimus modus ē obediētes istis pōtificibus subtrahāt se ab eorū obediētia & cōueniāt cardīales & vnanimi cōsensu

verum pastorem eligant hos modos ponit car. floren. in prealleg. c. l cet. de quibus videdū ibi plenius p eum. ¶ Secūda conclusio pncipalis ē si de heresi romani pon. cōcedit gñale cōcilium de hmōi cā pōt & debet cognoscere & iudicare Ista conclusio pbat in illo vulgato ter. xl. dis. si papa vbi habetur in tex. & glo. & ibi p archid. Item not. spec. in spe. de accu. §. item papa idē Hostien. in summa de accusa. §. qua pena vbi deponitur etiā probatur. xv. distin. sicut in san cti. in glo & glo. xxv. q. i. sicut quidam. xix. di. Anastasius & ibi in glo. xxi. di. nunc autem. facit. xvij. di. §. huic etiam. ¶ Procedit autem ista conclusio quando agitur de heresi pape viuentis. ¶ Quid autem esset si ageretur de heresi pape mortui propter damnandam eius memoriam an cognosceret cōcilium vel papa succedēs pre mortuo. Ista questio fuit de facto tempore clementis quinti coram quo impugnabatur de heresi memoria bonifacij pape octaui. Et tunc quidam dominus Ricardus de senis diaconus cardinalis tituli sancti eustachij allegabat q cō cilium deberet cognoscere quia cum successor sit pars potestatis cum predecessore non debet habere ī eum imperium. ff. ad trebel. l. ille a quo §. tempestiuum. ff. de arbit. l. nam & magistratus de elect. innotuit cum si. Item qa causas pape deus iudicio suo reseruauit papa iudicari nō potest. ij. qōne. v. consuluisti. xxxiij. distinct. habuisse. xxxv. qōne. vi. Si duo. item ex hoc posset sequi magnum scandalum propter prelatos per eum promotos vbi autem scandalum timetur vindicta dei iudicio relinquatur. iiij. di. deniq. i. q. vij. quotiens. xxiij. qōne. iiij. Non po

Scda conclusio pncipalis

test.Irem si viuente papa concilium cognoscit de eius heresi: vt dixi supra multomagis & fortius eo defūcto quia grauius delinquitur in defunctum q̄ in viuentem.argu.C. de sepul. vio. l.qui sepulchra. Et magis deferendum est defuncto qui se defendere non potest.ar.ff.de interro. act.l.& qa istit.q manumittre. non pos §.i. itē sic seruatum est de heresi defunctorum. vt patet de heresi nestorij in ephesina synodo damnati.deinde in calcidonen̄. xv.dist.n.sancta.C.de here.l.damnato . &.l.quicunq; in principio.idē fecit Alexander tertius.qui congregauit lateranensi concilium de scisma.cap. i.libr.vi. Est ergo eorum vestigijs inheren.xxv.q̄one.ij. decessorum.de iura.calum.inherentes.Et licet hec ps videtur fortibus rationribus munita: fuit contrarium tamen seruatū per archidia. in.cap. in fidei de here.libro.vi.qui tenet q̄ de heresi pape mortui cognoscere debet successor. ¶Sed aduertendo ad principale propositum posset dubitari que sit ratio q̄ in causa heresis concilium potest contra papam procedere dico rationem esse quia eo ipso precisus est ab ecclesia & desinit esse caput ecclesie quia qui non credit iam iudicatus est. Nam est dubius infidelis presupposita igitur infidelitate in papa sequitur ipsum non esse amplius papam vnde cum desinit esse caput ecclesie & consequenter amittat potestatem sibi datam adeo non est mirum si concilium potest eum priuare & priuatum declarare. Et sit talis sētentia magis est declaratio iam priuati q̄ noua priuatio. arg.ff. de arbi.l.quid tamen.§.si arbiter.ff.si serui. vēdi.l.sicut.§.sed si queratur.

De heresi papemortui cognoscere debet successor.

¶ Habes hic vnū casum ĩ q papa pōt deponi.s. si sit hereticus.inq casu oēs doctores cōueniūt p.c. si papa

¶ Q d' autem propter heresim papa desinat eē caput ecclesie probatur per illud deutero. xvij. non poteris alterius gentis regem facere qui nō sit de fratribus tuis.item quia extra ecclesiā non potest habere claues ecclesie.text.est valde pulcher & animo videndus. xxiij.q.i.audiuimus. vbi multis autoritatibus hoc deducitur. Bene facit quod not.per glo.& docto.in.c.fi.de or di.ab epo.q renū.epis.Nec obstat huic conclusioni & pmissis.c.nunc tā.xxi.di.vbi.cōcilium pa nec immerito quia nullum peccatum est grauius heresi xxij.q.ij.ca.pmum in pncipio.xxxij.q.vij.qd in omnibus adde quattuor alios casus.&.erunt quinq. Secundus qn papa sponte concilio se subiceret tunc a concilio iudicari posset.ij.q.vij.nos si incompetenter in principio sic fecerūt petrus apostolus.ij.q.vij.petrus damasus.ij.q.iiij.c.manda dastis.leo eadē cā.&.q.auditū.& gregorius eadē cā.&.q.c. recte q iudicio concilij se supposuerunt.Tertius casus quā do papa confitetur peccata sua confessori suo.quia ille subijcit vt voluit.glo.ī.c.nemo.ix.q.iij.que ponit hos tres casus: & de hoc tertio casu vide feli.in.c.ecclesia sancte ma rie de conse.versi.an autem & qualiter col.iij.& dixi satis copiose in mea repetitione.c.omnes vtriusq sexus de peni. & remissio quam direxi ad reuerendissimū in christo patrē ac.d.dominum Iohannem de aureliañ.archipresulem tho losanum dignissimum alme vniuersitatis nostre pictauen sis decus ac iubar splendidissimum quem pientissimus deus ī annos nestoreos protrahat fecundet dirigat fortunet. Quartus ē vbi esset scisma inter duos contendentes de papatu sentit glo.in.c.fi.lxix.di.car.conse.c.v.quesitum. sepe fuit in primo dubio.Panor.in.ca.quia diligentia.col.i. de elect.Quintus casus qn papa eēt incorrigibil in aliq no torio delicto p q ecclia scādalizaret.vt voluit glo.ī.d.c.sī

non deposuit marcellinum papã qui tñ hereti-
cus dicebatur quia dicendum q̄ illud fuit sibi
factum ex dispensatione. vel ideo quia marcel-
linus erat paratus corrigi. vt ibi no. glos. parato
autem corrigi ecclesia nunq̄ claudit gremium
vt habetur de here. super eod. libro. vi. vel ter-
tio die q̄ marcellinus non fuerat hereticus. Li-
cet idolis sacrificasset quia hoc non fecerat vo
luntarie sed coactus metu tormentorum: vt ibi
patet. in text. & glo. io nõ fuit iudicatus per cõ
cilium tanq̄ hereticus sed tantum dictum est:
vt ipsemet iudicaret causam suam: vt ibi ha-
betur. Concludendo igitur dico pro intelle-
ctu q̄ talis sententia lata per concilium contra
papam hereticum magis est declaratoria po-
testatis iam ab ipso papa abdicate q̄ noue in-
ductiua depositionis seu abdicationis: vt di-
xi. Ex quibus infero idem esse quando pro-
ceditur contra duos contendentes de papatu
videlicet quod talis sententia sit declaratiua
Nam aut dicimus vtrumq̄; contendentes es-
se verum pontificem: & hoc est impossibile
& erroneum quia vnus tantum debet esse sum
mus pontifex. vij. q̄one. i. factus est cornelius:
Iohan. x. Erit vnum ouile & vnus pastor not.
glo. in clemen. ad nostram. de here. Et sepius di
xi supra. Aut dicimus neutrũ esse verum ponit
ficem & adhuc patet q̄ talis sententia potius
declarat neutri ius competere q̄ competens tol
lat. Ex quo dicimus nullum competere aut dici
mus nullum cõpetere: aut dicimus alterũ eẽ ve-
rũ & alterũ inuasorẽ. seu adulterum. Et adhuc
idẽ q̄a snĩa lata cõtra adulterũ eẽt tm̃ declarato
ria q̄ nullum ius ei cõpetit fateor tñ q̄d contra

papa de q̄ maxĩmũ fuit fcm̃ fundamẽ tũ contra eugeniũ quartum in cõcilio basilieñ. N. chalmot do/ctor pi-ctauẽsis.

verum apostolicum nutrientem ac fouentē scis
ma inueteratum & impedientem vnionem ec-
clesie posset concilium procedere: sed tunc pro-
cederet contra eum modo quo dixi contra pon
tificem hereticum procedi posse. Nam fouens
scisma inueteratū potest dici hereticus quia fa-
cit contra illū articulum fidei vnam sanctā &c.
vt no. glo. in preallega. cle. ad nostrā. &. vij. q. i.
§. hinc etiā. in glo. mag. Nam scismaticus inten
dit sibi constituere ecclesiam & vniuersalem ec
clesiam impugnare. facit. xxiiij. q. iij. iter scisma:
vbi pontifex persistens in scismate non dicitur
tm̄ scismaticus sed etiam hereticus: & ibi est de
hoc bo. glo. in versi. scisma. de quo not. per bea-
tum Thomā. scd'a scd'e. q. iij. arti. primo. ¶ Di-
citur autem persistens si non est paratus corrige
re se & q̄tum in se est scisma euellere. de sum. tri.
c. ij. ad fi. in cle. i. §. porro. in ver. pertinaciter. &
quod ibi no. in glo. de summa tri. pro hoc. xxiiij
q. i. scisma. & duobus. c. seq. Et dato ꝙ nulla iu-
ra super boc inueniunt̄ quilibet sane mentis di-
ceret ꝙ duo de papatu contēdētes & scisma nu-
trientes sunt extra vnionē ecclesie & per conse-
quens contra & extra ecclesiam: quia non po-
test esse nisi vna ecclesia si habet scisma. xxiiij.
q. i. pudenda. ideo licet concilio procedere con-
tra tales ad talem sententiam declaratiuam. de
qua. s̄. Et per premissa multum notabiliter pa-
tet intellectum ad illum vulgatum canonem
Tertia cō xl. distin. si papa. qui sepe in medium per mul-
clusio pn tos allegatur & minus bene intelligitur. ¶ Ter
cipalis. tia conclusio est papa pro nullo alio crimine ēt
si incorrigibiliter & notorie scandalizaret eccle
siam potest per cōcilium quouismodo deponi.

Ista conclusio probatur primo iure positiuo de-
inde iure diuino q̄uis apud quosdam nimis be
ne scientes in hac materia respuantur sacri ca-
nones summorum pontificum & epistole decre
talium que tamen sunt ab ecclesia approbate,
vt habetur.xv.distin.c.iam nunc.§.item decre
tales. vnde non debet quis ausu temerario eas
abijcere aut eis fidem non adhibere: quia hoc
non esset sapere ad saturitatem sed sapere plusq̄
oportet quod est contra apostolum ad Roma.
xij.Et habetur transumptiue de renuncia.c.pri-
mo.libro.vi.xliij.distin.sic rector.Ideo incipiē-
do a iure positiuo clare vt spero deducam pote
statem pape esse supra concilia generalia exce-
pto casu heresis: & per consequens in nullo alio
casu papam posse per generalia concilia depo-
ni.Primo itaq; probatur hoc.xxiij q.i.quodcū
q;.in glo.ꝙ sententia romane sedis preferenda
est sententie totius ecclesie.clarum est autem ꝙ
per sententiam romane sedis debemus intell ge
re sententiam pape qui sedet in cathedra petri.
Ipsa enim sedes nō loquitur nisi per papam que
est in ea:vt de se patet:& sic illa glo.optime pro
bat ꝙ papa est supra conciliū. ¶Scd'o idem cla
re probatur.ix.q.iij.cuncta per mundum. &.ij.
q.vi.placuit.vbi a sententia pape non appella-
tur ad aliquem.Ergo papa non habet in terra su
periorem.si enim diceremus concilium esse su-
pra papam sicut quidem peruertentes omnia
iura dicere audent.Certe licitum esset a senten-
tia summorum pontificum ad ipsum conciliū
appellare.Ex quo datur secundum eos superior
& appellatio est ab inferiori ad superiorem iudi
cem.vt not.bar:ff.de appellationibus.l.i.bene-

facit de consue.c.ij.li.vi.imo qđ plus est & pauci aduertunt.tex.in prealle.c.cuncta per mundū qui notabiliter pbat q papa est superior per iura supra inducta.& quos synodus ligat papa absoluit & dicit iste tex.qui vt ibi dicit glo.debet intelligi de synodo vniuersali & generali. Tertio ad idē facit.ij.q.vi.ad romanā.vbi ab omnibus appellandū est ad romanam sedem quasi ad matrem vt eius vberibus nutrientur autoritate defendēt:& a suis oppressionibus releuent. Quarto pro hoc est optimus text. indubitanter responderi non potest.ix.q.iij.ipsa sunt.vbi tex.dicit q appellationes totius ecclesie deferūtur ad papam.Sed clarum est q cōcilium est tota ecclesia representatiue:ergo a concilio ad papam appellabitur.Ex quo sequitur q cum appellatio ex sui substantia fiat ad superiorem.dixi supra papa est supra cōcilium.subdit etiā ille tex.q a sententia pape nunq̄ prorsus appellatur no.verbum nunq̄ prorsus.quasi sentiat q nullo & nullo casu appellatur. Ex quo infertur q in terris non habet superiorem:ideo male faciūt qui a sententia romani pontificis appellant ad concilium Credo enim per premissa q talis appellatio fit funditus nulla quia non fit ad superiorē.& sic deficit vnū de substātialibus appellationis vt patet ex supra deductis. ¶Quinto pro ista superioritate pape est bona glo.in pre alleg.c.cūcta per mundū.que vult q si conciliū cum cardinalibus esset p vna pte & plus papa p alia pualeret q solus papa disponeret. Sexto facit ratio illud qđ alteri prestat robur essentiā & autoritatē & sine quo illud nō pōt inesse subsistere est supius illo cui pstat robur & esse vt de

Non valet appellatio a papa ad cōcilium. Vide panor. i disputatione eps & quidē rector. in iij. dubio pricipali. n.calmot

se est notum. Sed romanus pontifex sua autoritate dat esse & robur concilijs generalibus: ergo illis est superior. al's non video rationem quare iura omnia ita exacte & diligenter ad validitatem generalium conciliorum autoritatem papę requirerent: vt patet. xvij. distin. per totum. adeo q᷑ aliter facta non dicantur concilia sed cōciliabula. vt dicit tex. xvij. distin. multis. Septimo videtur expressum de electio. significasti. vbi tex. clare dicit q᷑ concilia non possunt prefigere legem romane ecclesie: immo dicens contrarium videtur resilire ab vnitate ecclesie & a sedis apostolice obedientia. Nam in omnibus concilijs romane ecclesie semper intelligitur excepta autoritas vt ibi dicit tex. ex quo videtur denotari superioritas romane ecclesie ad concilia generalia. Octauo est tex. expressus q nō potest cauillari in. c. licet. in fi. de electio. vbi text. dicit q᷑ in romana ecclesia speciale aliquid cōstituitur: quia non potest haberi recursus ad superiorem. Certe si concilium esset supra papam & romanam ecclesiam male diceret ille tex. q᷑ non possit haberi recursus ad superiorem. Nono hec pars probatur tali ratione sicut se habet pontifex inferior ad suam ecclesiam inferiorem: ita si habet summus pontifex ad ecclesiam vniuersalem cui preest autoritate dei vt supra deduxi in prima conclusione. hoc patet quia qd iuris est de toto quo ad totum. idem de parte quo ad partem & contra. ff. de rei vendi. l. que de tota. de officio delega. pastoralis. §. item cum non totum. sicut ergo in vno speciali populo christiano requiritur vnus episcopus qui sit superior in illo populo christiano & in vniuersali ecclesia

christi oportet ꝙ sit vnum totius ecclesie caput supereminens toti ecclesie alle. christus defecisset ecclesie sue quod dicere videtur absurdum; & cōntra illud quod habetur Esa. v. Quid vltra facere debui vinee mee & non feci. Decimo vniuersalem argumen. in iure ab alusione vocabuli. xxi. distin. cleros. de preben. Cum secundum. ff. si certum petatur. l. ij. §. appellata. Sed papa dicitur summus vt patet intelligēti terminos qd' eum per habundantiam dicitur vni soli competit: vt dicit Aristote. facit de iureiura. l. cum furti. &. ff. de verboꝝ: obliga. l. vbi autem non apparet in. prin. Vndecimo facit ꝙ ptās quam habent concilia generalia faciendi constitutiones & decreta est illis data per papam glo. ē val de notanda. l. dist. domino sancto. in versi. conciliorum. Ergo papa est supra concilium. Nam ad eum pertinet interpretatio & declaratio decretorum & constitutionum factarum in conciliis. vt not. glo. xvij. distī. Nec licuit sed quotiens ad aliquem. recurretur videtur superior. argu. C. de legi. l. i. de iudi. Cum venissēt ergo &c. Duodecimo pro hac superioritate facit ratio si em̄ diceremus sicut multi (pace eorum) minus bene intelligendum dicere voluerunt ꝙ papa haberet potestatem ab ecclesia cum eiusdem sit collere: cuius est condere & in prealleg. l. i. C de legi. tunc sic sequeretur ꝙ ecclesia posset papalem dignitatem per eminentē causam de mundo tollere hoc autem qui dixerit maxime conuincitur errare quia ecclesia non potest id facere per quod vnitas est a deo instituta vt pulchre. habetur. xxiiij. q. i. loquitur. Et Iohan. x. erit vnum ouile & vnus pastor. imo dicere

contrarium esset hereticum per glos. in prealle-
ga. clemen. ad nostram. non ergo posset facere
ecclesia ꝙ in ea non esset papa. aliquis qui esset
omnibus superior & qui esset christi vicarius.
& petri successor quod tamen videtur posse fa
cere si hanc preeminen. etiam constituisset per
premissa. Decimotertio si ipsa haberet auto-
ritatem ab ecclesia hoc esset per aliquod conci
lium generale quod representat totam ecclesi-
am sed hoc non potest esse quia concilia gene-
ralia a papa recipiunt autoritatem. vt clamant
iura omnia vt supra sepius dixi. ergo non po-
test ei dare autoritatem a quo recipit als esset
perplexitas non intelligibilis: & ꝙ papa non ha
buerit potestatem a concilijs est text. expressus.
xx. distin. Quanuis cui non potest responderi.
Decimoquarto ꝙ papa sit supra concilium te-
nent multe gl. quas hic allego vna est in c. pe. de
capel. mona. Alia est in clemen. ne romani. de e-
lect. Alia que est valde not. in. ca. vbi periculū:
de elect. lib. vi. Quintodecimo facit nam non
est dubitandum regimē ecclesie eē dispositū qa
dispositū fuit per eū per quem reges regnāt & le
gum conditores. Iuxta declamant prouerb. viij
optimum regimen multutudinis est ꝙ regatur
per vnum qui omnibus presit vt dicit Ari. xij.
metha. & probatur. vij. q. i. in apibus. Huic au-
tem est romanus pontifex regens & gubernans
ecclesiam cui soli dictum est tu aliquando con
uersus confirma fratres tuos vt habetur Luce.
xxij. Et hāc partem tenuit beatus thomas in sū
ma contra gentiles. lib. quarto. cap. lxxvij. Se-
xtodecimo de hac superioritate est pulcher tex.
xix. distinct. ita dominus vbi dicitur ꝙ chri-

ftus in beatissimo petro apostolorum omnium summo principatum ecclesie collocauit vt ab ipso quasi quodam capite dona sua velut ī corpus diffunderet. Petrum aūt ibi appellat caput apl'os autem vocat corpus & sic eccl'iam que est quodā corpus significat. Cū itaq; petrus fuerit summus oim apl'orū vt. ŝ. dictū est. & p apl'os significat corpus eccl'ie sequit manifeste q̄ papa qui est successor petri ē supra eccl'iam. Et bñ aduertant ad illum tex. in fi. di. vnde hanc petre istius firmitatem sacratissimam deo vt dicimus edificante cōstructum minus impia vult presumptione violare quisquis eius ptātem tētat. Infingere fauensto pupiditatibus suis &c. p hoc etiam allego. alium text. iuncta glo. xxiiij. q. i. audimus vbi tex. dicit q̄ petrus pro omnibus & pre omnibus accepit potestatem exponit glo. pro omnibus ad denotandū vnitatem pre omnibus ad denotandum prelationē & preeminen̄. Et q̄ papa sit superior tenet beatus tho. secūda scd'e. q. c. v. ar. i. vbi format subtilem rationem quam vide ibi per eum & per glo. in cle. ad nostram. de here. ❡ Plura alia ad cōuencēdā hanc superioritatem adduci possent sed non ē necesse. solem facibus adiuuare vt eleganter dicit host. in. c. per venerabilem qui fi. sint le. neq; adiunctiorē indigeret plenitudo. vi. q. i. Si omnia. xxvi. dist. benequidem. Ideo ista sufficiant. Ex quibus satis patet probatam esse hanc conclusionem. Si enim papa habet maiorem & pleniorem potestatem supra concilium non poterit consilium sua sententia papam deponere qa sententia inferioris non tollit ius superioris. de maio. & obe. cum inferior. ff. de mino. l. minor autem magistratus. ❡ Sed omissa etiam hac su-

perioritate alijs modis etiam cõuincitur veritas clusiõis videlicet p.c.nemo.&c.c.aliorum.ix. q. iij.vbi sunt text.expressi ꝙ papa omnes iudicat & nemo potest eum iudicare:quibus in hoc cõcilio basilieñ.r ñdebat vnus ex reuerendissimis dñis cardĩalibus.dicens ꝙ illa iura ꝓhibẽt papã ab vno solo iudicari ex quo loquitur ĩsigulari dum dicunt nemo primam sedem &c.Sed certe parcat mihi reuerentia sua ille tex.p̃alle.c.nemo nõ singl'r solum sed etiam colectiue ꝓhibet papam iudicari dum subdit neq; ab omni clero neq; ab omni ppl'o:clarum aũt est ꝙ clerus& ppl's sunt noĩa collectiua significantia totũ populũ xp̃ianum qui in duo genera hoĩm diuidit̃ videlicet in clerum & ppl'm.xxvi.di.duo sunt & sic ille tex. clare probat ꝙ nec a cõcilio põt iudicari ad idẽ facit.xxi.di.nunc autem vbi licet marcellinus scandalizasset eccl'iam ex eo qa summus pontifex ep̃s sacrificijs paganoꝝ se immiscuerat tamen a concilio nõ fuit depositus sed huic facile posset rñderi scd'm glo.ibi qđ illud.iõ fuit qa paratus erat corrigi iõ ad ꝟitatẽ nõ multũ probat ille text.ad idem.ij.q.v. mandastis vbi text.clare probat papam accusatum non debere de necessitate stare iudicio concilij licet posset si vellit se purgare coram concilio nec ꝓpterea ꝙ aliquis pontifex se purgauerit sicut marcellus in prealle.c.nunc.& tex.in prealle.c. mandastis.per hoc videt̃ imponi necessitas alijs pontificibus hoc faciendi si voluerũt scd'm qđ dicit tex.in prealleg.c.mãdastis. Ad id facit qđ legitur in veteri testõ.i.regũ.xxiiij.&.xxvi.vbi habet̃ ꝙ licet saul rex esset iam factus indignus ratione ꝓper notorias inquietates suas.dauid ta

men noluit eum capere aut interficere: cum tamen facere potuisset: vt patet legēti hystoriam dixitq; dauid nisi dn̄s deus percusserit eum aut dies eius venerit nō morietur aut descendens in prelio perierit propitius sit mihi dn̄s vt nō mittam manū in xp̄m dn̄i. Item non extendam manum meam in dn̄m meū quia christus dn̄i est. Ecce ergo q̄ quāq̄ Saul rex esset iniquissimus & dauid persequeret̄ qualiter noluit dauid in eum insurgere appellans eum improbissimū hoīem xp̄m domini. sed potius eū iudicio dei dereliq̄t dn̄m dixit iudicet dn̄s inter me & te vlciscatur dn̄s me & te. Quid ergo latrabūt aut aduersus hec exemplū clamabunt hij qui ex quolibet notorio crimine volunt papā qui est christus domini a sede sua deponere. Ad idē facit clarꝫ: est q̄ papa habet potestatem a deo vt supra plenissime in prima q̄ne deductum est & sic papa est a deo sed qđ a deo est homies nō possunt dissoluere ne forte videant̄ repugnare deo vt habetur act. v. ergo &c. ad idē facit quod habet̄ ad gal. ij. transumptiue. ij. q. vij. paulus. vbi petro apostolo notorie scandalizanti ecclesiam & cogenti homines iudaizare vt dicunt illi tex. Nam ad barnabam & alios multos ad hoc petrus induxerat vt comederent cum iudeis. paulus restitit in faciem & eius morem impugnauit scđm qđ ibi plene legitur. que est ratio quare ibi paulus cōuocato concilio apostolorum & aliorū petrū cogentem homines iudaizare nō deposuit. Certe nulla alia vrgens ratio potest assignari nisi illi qui spiritusancto nō virtualiter sed effectualiter ducebātur sciebant se nō posse quod a petro institutum fuerat quouismodo imunitare. Ex hoc ergo

hoc ergo dico quod ubicunque papa tale crimen cō- mittit propter quod ipse non sit alienus ab eccle- sia nec extra ecclesiam constituitur: sicut est om ne aliud crimen preter heresim non potest etiam a toto mūdo deponi. Potest tamen exēplo pauli pape turbanti ecclesiam resistere & obuiari ne cō- taminet seu scandalizet ecclesiam. Et hoc est quod singulariter voluerunt Inno. & Io.and.in.c.in- quisitioni.de senten.excō.ubi dicunt quod si papa preciperet aliquid quod esset contra vniuersalē statum ecclesie nō esset illi obediendum: immo resistendum. ¶ Et sic no. quia non dicit eum pro- pter hoc deponendū quod tamen intelligo quā do sine causa illud perciperet. Si autem subsistē te magna causa hoc faceret: tunc non esset ei resi stendum: imo obediendum. ita not. idem Inno. in.c.quāto.de consue. ubi ad litterā dicit quod sub sistente magna causa & aliis no. papa pōt con- tra vniuersalem statū ecclesie. pro bis allego bo num tex.xix.distin. In memoria beati petri apli honoremus sanctam romanā ecclesiam & apo- stolorum sedem vt que nobis sacerdotalis ma- ter est dignitatis eē debeat ecclesiastice rationis magistra. Quare seruanda est tamen mansuetu dine humilitatis & licet minus ferendū ab illa sede imponatur. iugum tamē feramus & pia de uotione tolleremus &c. Erubescant itaque & a se ipsis confundant qui propter crimen aut errorē romani pontificis ipsum aut eius sanctissimam sedem volunt deponere ferātque humiliter quod ab eo precipitur: licet graue videatur. De cuius humilitatis virtute & merito ego allego bonam glo. in cle. i. de religio. domi. que est omnino vi denda contra istos qui aduersus stimulum cal-

Idē tenēt Pe. de pe- rusio. An to. de bu. & Abba. ibi Card. i cōsil. cxl vij. vī cir ca fi. & in cōsi. cl. q̄- situz sepe fuit. in fi. Abb. i. c. si qn̄. d're scrip. & in c. cum te- neamur d' pbē. & p illud dcm Inno. ipse Abb. i. d. c. isgitio niexcusat cardiales q recesse- runt a gre gorio. xij rōne scan dali qd' tē iminebat vt citati sub pena excōmu- nicatiōis

ces volentes erigere tãtum bonum perdunt hu-
militatis. Qualiter autẽ aut quibus modis pa-
pe scandalizante & turbante sine causa statũ ec-
clesie resistendũ sit infra subijciam. Nunc prose-
quendo adhuc istã materiã probo eandẽ cõclu-
sionem afr pro qua bene facit.ij.q.vij.oues. vbi
tex. dicit q̄ oues subiecte pastori non possunt eũ
accusare nisi deuiet a fide. possunt enim tamen
reprehendi & ei resistere quod de papa & concilio
recte verificatur. ipse enim est pastor concilium
autem est ouile. Io.x. Erit vnũ ouile & vnus pa
stor. ad idẽ eo.c.&.q.petrus. vbi licet querimo-
nie multe fierent contra petrũ apostolum & ipe
se excusasset hoc fecit ex humilitate potuisset eũ
vt ibi habetur ex potestate sibi commissi officij
dicere oues pastorem suum non accusent: sic cũ
papa loco petri successerit: potest concilio dice-
re oues pastorẽ suũ nõ accusent: & per cõsequẽs
multominus deponant. ¶ Fateor tamẽ q̄ bñ fa
ceret papa & esset laudãdus si se de obiectis pur
garet & concilij iudicis se subiceret ex humilita
te vt dicitur.ij.q.vij.nos si incõpetenter. Si autẽ
hoc non vult facere: certe non astringitur: vt in
preallega.c.petrus.&.ij.q.v.mandastis. Pro hac
parte est optimus tex.ij.qõe.vij.his ita. vbi tex.
dicit q̄ subditi tenentur humiliter reniti & ob-
uiare prelatis suis si forte volunt eos cogere ad
malum. Et si hoc est in inferioribus prelatis quã
tomagis debet esse in romano pontifice sum-
mo omnium cuius potestas adeo est. idem pro-
batur exẽplo dauid qui cum homicidiũ & adul
terium cõmisisset non est illico adeo damnatus
aut depositus sed missus est propheta natham
qui illum arguerit: vt habetur.ij.qõne.vij.§.itẽ

nõ teneã-
tur cõpa-
rere. vide
Feli. in.c.
si quãdo.
de rescri.
i. vij. col.
ver.reliq.
& obedi-
entia vbi
tractat an
dñi card.
possint di
sceder ab
obedictia
pape. N.
chalmot.
iuris vtri
usq; do-
ctor.

cum dauid. ¶Item pro hoc ꝙ concilium nō pos sit papam deponere. Adduco hanc rationē que est noua & fortis iudicio meo. Clarum est ꝙ papa non habet autoritatem & potestatem a concilio sed a deo: vel si potius volumus dicere ꝙ papa habet autoritatem a concilio. dicendum est ꝙ illam habet iussu & autoritate dei: vt est tex. qui in hoc videtur singularis. xvij. distinct. §. hinc etiam. si sic est: ergo non debet esse in potestate concilij seu ecclesie. hanc autoritatem ab eo tollere: sicut in simili dicimus ꝙ papa habet duplicem gladium spiritualem & temporalem spiritualem in habitum & exercitio. temporalem vero in solo habitu. Exercitium autem est collatum etiam in imperatore iussu dei. scd'm quod notatur de iudicijs nouit. vbi hec est communis opinio canonistarum. Ex hoc sequitur ꝙ papa non potest tollere exercitium iurisdictionis temporalis ab imperatore ꝙ exercitium in eum contulit iussu dei: vt notatur per doctores in preallega. c. nouit. Simile est quod dicimus in delegato: nam si episcopus mandante superiore causam delegat alicui non est in potestate sua quandocunqꝫ voluerit talem delegationem reuocare. quod tamen esset si autoritate superioris non delegasset. vt. ff. de iudicijs. l. iudicium soluitur. que hoc modo singulariter limitatur per doc. in preallega. ca. nouit. ¶Ex his clare patet ꝙ concilium non potest papam suspendere ab administratione papatus in casu quo sic facit vt patet ex superioribus. ¶Infertur etiam ꝙ concilium generale per decreta sua nō potest subijcere sibi papam & multomagis sedem apostolicam quia hoc esset auferre sibi illam supe

Cōtrariū formaliter cauetur in. xi. sessione concilij basilieñ.

rioritatem quam deus petro & eius successoribus necnon ecclesie romane concessit secundum quod plene .s. deductum est. ¶ Verum quia supra dictum e q papa turbāti statim ecclesie potest & debet resisti dubitat de mōis resistēdi ad qd' rñdeo q p̄mo exem. pauli apl'i resistēdū est pape in facie exprobādo & rōnibus cōuincēdo illius q praua opa. Scd's modus resistendi colligitur ex exemplo hilarii q contra Leonem papā preualuit orōnibus vnde datis istis excessibus i romano pōtifice tota italia deberet cum Lachrimis & ieiuniis orōnes ad deū porrigere vt ip̄m corrigat vel eum vl'de hac vita subtraheret aut eius mentem immitaret vel alio modo ecclesie sue prouideret. Huic legitur q anastasius papa scelere proprio periit & orationibus iustorum percussus est. xix. dist. pie autem credendum est nisi peccata nostra propter que descendit ira dei in filios difidentie aliud efficerent q deus p̄ces ecclesie sue non despiceret neq pateretur eā ab iniquo pontifice periclitari quia ipse orauit p ea ne illius fides deficeret. vnde ecclesia non potest esse nulla. xxiii. q. i. loquitur. & .c. arecta. Est enim fundata super solidam petram que ruere non potest. Et nauicula petri licet fluctuare possit: perire tamen non potest. xxiiii. q. i. non turbatur. ¶ Tertius modus est vt congregetur cōtra talem pontificem concilium generale per collegium cardinalium vel ipsum negligentes per alios de quibus plene dixi supra non ad finem deponendi ipsum pontificem: vt quidem erronee existimant sed ad finem vt cōcilium moueat papam & per viscera misericordie christi illum exoret vt a talibus desistat & se corri

Questio

Bt̄us hilarius picta uensis sed ep̄s cōtra leonē papā orōnibus restitit.

Vide car. cōsi. cl. in tertio du bio & archiep̄i florē. in tertia p̄te sue sūme. tit. xxiii. c. ii.

gat & emendet. Poteftq́ concilium inuocare auxilium brachij fecularis puta imperatoris vel aliorum principum qui pape ecclesiam fcandalizanti. Refiftant pro hoc. lxxix. diftinct. si quis pecuniam. lxiij. diftin. Adrianus. &c. in fynodo. vnde tali pontifici volenti deftruere ecclefiam debent omnes chriftiani refiftere. xxiiij. q. i. memor. xliij. diftinct. fit rector. vij. q. i. §. cum vero. cum fi. hiuc dico ꝙ fi papa totum thefaurum ecclefie qui eft diftribuendus pauperibus. xij. q̄one. ij. aurum habet ecclefia not. glo. in clemen. ne romani. de elect. daret parentibus fuis aut propinquis aut ecclefie patrimonij indebite alienaret non eft permittēdus talia facere fed eft ei refiftendum ad eius tamen depofitionem propter hoc non debet procedi vt ex fuperioribus clare patet intelligenti. Pro hoc eft vna bona glo. in cap. i. de renunc. lib. vi. vbi notatur ꝙ papa folum propter herefim deponitur non autem propter infufficientiam āt confta fcienti iura ꝙ ꝑlatus dr̄ infufficiens quando delapidat bona ecclefie. vt habetur de fta. mona. cap. ij. §. fin. Item fi viuit incontinenter de quibus not. de fupplen. negli. prela. cap. grandi. li. vi. Et hāc opinionem inuenio tenuiffe dominum petrum de palude patriarcham antiochenum licet multa ex his que fupra dixi omittat nec obftant q̄ in contrarium allegantur pro fuperioritate concilij primo illud euangelij fi peccauerit in te frater tuus &c. tranffumptiue. i. q. i. fi peccauerit. de iudicijs nouit. Refpondeo enim ꝙ dum chriftus vltimo loco dicit illud ineffe ecclefie per hoc non denotatur fuperioritas fed intelligi dicendum effe ecclefie hoc eft declarādum effe co

§. vij. & panor. in in. c. licet de ele. ꝟ. fi qs āt & dicit ibi hoc praticatū fuiffe pifis vbi cardinales cō gregati fcripferūt ad princi pes & ꝑlatos. Et fi cardinales nō cōcordarēt in congregādo con filiū talis cōgregatio ad imparatorem qui eft patronus & defenfor ecclīe fpectaret fecūdū car. cōfi. ꝑalī. in quarto ꝑncipali dubio p

text. in.c. fi.lxv.di. quem ad hoc egre gie ipe in ducitquã q̃ ille tex. loquaẽ in pplo vi defcli.i.c. q̃rela ad iu retur. ver si.& in ca su necessi tatis & in ca. super lĩis. xiij. col.versi. nono fa cit de re scrip. N ch moret v.doctor

ram fidelibus illum esse incorrigibilem vt modo ab omnibus cognoscatur. Ideo bene sequitur in text. Et sit tibi sicut ethnicus & publicanus. per hoc sentiens illum in facie ecclesie posse excommunicari & debere ab omnibus vitari delictum enim occultum non est ante omnia prepalandũ. vt patet exẽplo xpi qui licet sciret iudam se proditurum tamen celauit vt no. glo. de offi. ordi. si sacerdos. i. q i. christus nisi subesset incorrigibilitas que deprehenditur quando monitus non desistit. ar. de senten. excom. contingit. &. c. sacro ¶ Nec obstat illud ꝙ habetur in actuũ apostolorum. Cum audissent apostoli qui erant hierosolymis quia recepisset samaria verbum dei miserunt ad eos petrum & iohannem &c. Ex quo colligunt quidã ꝙ ecclesia fuit maior petro postq̃ eum misit. Respondeo istã esse satis leuem argumentationem nam cum inciperetur fides publicari magis inducebãtur gẽtes ad fidem opere & exemplo: q̃ verbo idcirco propter vite sanctitatem & miraculorum potestatem nam ad eius vmbram sanabantur infirmi act. v. missus fuit petrus: qui exẽplo christi seipsum humiliauit tenens illud preceptum amen dico vobis qui maior est inter nos fiat sicut minor, Simile est ꝙ idem petrus alibi facit submittendo se ex humilitate iudicio ecclesie quod tamen declinare potuisset. ij. q vij. petrus cuius exemplo etiã leo papa submisit se etiã imperatoris iudicio ij. q vij. nos si incompetenter ꝑ hoc tamen non infertur vera superioritas vel inferioritas vt patet ad illud quod allegaẽ act. xvi. vbi orta questiõe an conuersi ad fidem debeant circũcidi tu ad apl̃os & p̃sbr̃os &c. Respõ

deo ꝙ in illa congregatione iacobus fuit loquutus ꝑ hoc non infertur quoniā petrus fuisset inter eos caput & principalior. Quis ei ē ita fatuus qui diceret regem concilio suo esse inferiorē si aliqd ꝑ concilium suum determinaret̄ vel si aliquis contra sn̄iam suam diceret. que ipsius regis & oīm consensu approbaret̄ approbata est igitur sententia iacobi tanq̄ recte & bene sentientis pro hoc bonus tex. xxxi. dist. nicena. vbi ī concilio vnus dicit sententiam suam que a tota synodo fuit laudata ex eo tamen non sequitur illum fuisse principaliorem omnia itaq; ista solum probant hoc scilicet in ecclesia esse potestatem clauium & hoc fateor vt deduxi in pria questione. Sed non probant superioritatem ecclesie supra papam imo ratio naturalis dictat cōtrariū sicut eī natura mōstruosum esset & impossibile ꝙ corpus mysticū cuius caput saltem ministeriale ē papa vt dixi supra. iij. q. ij. satis videretur monstruosum ipsam ecclesiam preesse toti corpori: ita papa debet preesse toti ecclesie ad c. legimus. xciij. di. ibi iero. dicit ꝙ orbis est maior vrbe vult dicere ꝙ non tantum est inspicienda consuetudo romane ecclesie sed etiam aliarū ecclesiarum que sunt disperse ꝑ orbem q̄ est maior vrbe nec est credendum ꝙ altera sit ecclesia vrbis romana et altera totius orbis. Nam om̄es eccl'ie sunt vna eccl'ia ex qua vnam seruant regulam veritatis. vt ibi dicit̄ quasi dicat non ex loco metimur cōsuetudinē ecclesie n̄ tn̄ orbis sit maior vrbe p̄t ip̄e ep̄s alibi esse q̄ in vrbe & vbicunq; fuerit eiusdem est meriti eiusdē est sacerdotij & intendit seruare illam cōsuetudinē quā seruant oēs eccl'ie licet alius sit in vrbe & hunc

intellectum sentit ibi glo. in verbo altero. & in ver. maior. ad. c. manet. & c. memor. xxiiij. q. i. i quibus videtur probari q̄ cōtra vniuersalē statum ecclesie papa nō possit facere quia tūc eius iudicium nō procedit ex equitate vnde non manet eo casu petri priuilegiū. Respondeo q̄ petri priuilegiū fuit. quodcūq; ligaueris super terram &c. modo si ligat inique & iniuste & sic nō procedit eius iudiciū ex equitate cessat tale priuilegium quia talis nō est ligatus in celo: & sic quo ad deum: vt dicit glo. in prealle. c. manet. itē nō licet papa turbare statum ecclesie: vt dicit. c. memor. tamen ibi non dicitur q̄ ista sit iusta causa depositionis. vnde fateor q̄ male facit & grauiter peccat ei quoq; est resistendum scd'm ea que dixi supra. Simili modo respondeo ad glo. in. c. proposuit. de concessi. preben. que videt̄ dicere q̄ papa non pōt immutare vniuersalē statum ecclesie quia exponi non pōt. i. nō debet similis expositio. habet̄ de sta. mona. vtrum quia illud dicimus nō posse quod nō possumus cōmode. ff. de condi. insti. l. filius. ff. de verbo. sig. l. nepos proculo. Et dato etiam q̄ vere nō posset ex hoc non sequit̄ q̄ illud quod facit esset ipso iure nullum tanq̄ factum lege prohibente quia nō ꝓcedit vltra penam imponendo scd'm theoricam legistarum. C. de legi. l. non dubium. per Bar. ff. de noui ope. nun. l. pretor §. i. per Card. flo. in. c. fi. de postu. prela. nullo enim iure diuino vel humano cuius meminerint inuenitur q̄ papa faciens quod nō debet etiam si notorie scandalizet ecclesiā debeat deponi in causa heresis: ergo nec nos debemus inuicti sapiēter proprie: & hoc dicitur de cōsti. ne inuitaris. Erubescimus enim cū

ſine lege loquimur.C.de colla.l.illam.cum vul garibus &preſertim in tā arduo negocio in quo profecto valde admirandum eſt q͏̄ ſi talis pena depoſitionis poſſet imponi alicubi per ſanctos patres aut ſacra concilia hoc deciſum non ſit.
¶ Solum hec falſa opinio pullulauit ex illa ma ledicta glo.que eſt.xl diſt.ſi papa.que tamen ni hil dicit de pena depoſitionis ſed ſolum dicit q͏̄ de alio crimine q̄ de hereſi papa poteſt accuſari non tamen dicit q͏̄ ex illa accuſatione ſequatur depoſitio:immo tex.in preall'.c.ſi papa.id agat per qd' innumerabiles populos inducat ad pre- dicationem quod ſatis eſt turbare ſtatum eccle ſie a nemine ē iudicādus excepto caſu hereſis vt ibi ſubiungitur.vnde non video hunc errorem aliunde ꝑmiſiſſe q͏̄ a rōe ambitiōis & cupidita tis regnādi.Ad.c.& ſi illa.i.q.vij.xxv.q.i.q̄ ad perpetuam.&.c.ſunt quidem.Reſpondeo con-

Illam gl- etiam di- cunt non eē veram Augufti. de ancho. Petrus de palude & archiepi. florenti- nus illos referēs in tertia pte ſue ſūme. titu.'xxij. ca. iiij. §. iij.incipiē te queri- tur vtruȝ papa.& in titulo.xxiij.c.ij.§.quinto.in fi. Sed aduerte qc- quid.do. Petrus de monte accutiſſima colera hic excita- tus dixerit.glo.illa ſingularis cōiter & per oēs quaſi cōpro batur.vt dicit Panor.in.c.ſignificaſti.de electi.& ibi vide Landrianum in ſuis additionibus vberrime de manlia cō ciliorum generalium.Idem Panor.in.c.propoſuit.colū.fi. de conceſ.preben.&in.c.cum veniſſent.in.iij.col.de iudi. & in diſputatione ſua incipiente epiſcopus.& quidem re ctor.in fine ſecundi dubij ſubiungens q͏̄ totus mūdus.glo. illam approbat.illam etiam ſequitur excellentis memorie doctor Ludo.roma.in cōſi.cxxiij.qōne diſcutienda.& Bal. in.c.olim.circa fi.de reſcrip.& illa glo.hodie eſt canoniza- ta per ſacrum cōcilium cōſtancienſe:vt patet in ti.de auto. ſacro cōcilio.c.i.in pragmatica.ideo de ea heſitare & ꝑter uum & ſacrilegium eſſet.N.chalmot doctor pictauenſis.

cedendo q̄ cõtra statum ecclesie vniuersalis pa
pa non potest dispensare: & si dispensat conuin
citur errare & male facere: quod intelligo quan
do sine causa facit: non tamen probant illa iura
quod si faciat possit contra eũ ꝓcedi: quia eius
delicta solius dei iudicio sunt reseruata.ix.q.iiij.
nemo.&.c.aliorum: ĩmo posset dici q̄ etiam cõ
tra vniuersalem statum ecclesie papa potest dis
pensare dũmodo non concernat fidem.pro hoc
allego glo.que ita intellecta est valde notabilis
in.c.proposuit.de cõces.preben. intelligendo q̄
illa verba ibi posita quod ĩtelligo in his &c.Re
ferantur ad omnia precedẽtia q̄ patet.argu.de
appella.c.ij requiris.&.c.inquisitione.per Bart.
ff.de lega.i.l.talis scriptura.& hec sufficiant de
ista cõclusiõe in qua multa notabilia dicta sunt.

Quarta cõclusio.

¶ Quarta conclusio est papa potest de plenitu
dine potestatis concilium legitime congregatũ
iusta causa tamen subsistente dissoluere.ista con
clusio multipliciter deducitur. Primo si conci-
lium generale sumit robur & autoritatẽ a papa.
xvij.dist.per totum.de elec.significasti.& sepi-
us probatum est: ergo ab eodem potest dissolui
ipso submouenti suam impartiri autoritatem:
quia eiusdem est dissoluere & destruere cuius est
condere.C.de legi.l.i.de iudi.cum venissent.cũ
similibus.Item papa tollit ius diuinum dispen-
sando contra euangelium: vt nota.glo.xxx.q.i.
sunt quidem.l.dist in.ex penitentibus.in tex.&
glo.Nam ordinare bigamum est contra aplm.
de bigamis.super eo.&.c.a nobis.habet ad thi-
mo.iij.Et tamen papa cõtrarium facit. Item pa
pa dispensat contra vniuersalem statum eccle-
sie.de consangui.& affini.non debet.xxxv.q.õ.

v.ad sedem.& quod ibi notatur.lxviij.distinc.
cor episcopi. Item dispensat contra vetus testa-
mentum in decimis dandis.de decimis ex par-
te.& text.& de concessio. preben. proposuit. in
glo.& tamen peeceptum decimarum est de iure
diuino.xvi.q.i.reuertimini ad me.&.c.omnes.
de decimis tua nobis.Item in voto papa dispen
sat.de voto.ca.i.&.c.magne.cum sequentibus.
quod tamen est de iure diuino.iuxta illud euan
gelij.vota reddite.vt habetur in preallegato ca.
magne.Idem in iuramento: & tamen scriptum
est.Redde domino iuramenta tua:vt legitur de
vterono.v.matthe.x.de iureiuran.& si christus
Item dispensat contra multa capitula quattuor
conciliorum vt habetur in tex.& glo.xv.disti.
sicut sancti.no.glo.de statu mona.cum ad mo-
nasterium.Item dispensat in secundo gradu affi
nitatis collateralium equalis linee.de concessio.
preben.proposuit.in glo.de restitu.spolia.litte-
ris.in glo.& ibi per docto. Item cum monacho
dispensat contra votum castitatis & alionū sub
stantialium regale.nota.glo.in preallega.c.cum
ad monasterium.per Iohan.andr.de re iudica.se
mel deo.libro.vi.Item dispensat cum subdiaco
no vt contrahat matrimonio: qui tamen ex vo
to tenetur ad castitatem.tex est.xxxi.distin. de
illo.licet glo.ibi dicat contrarium.& in.c.cum
ad monasterium.preallega. Item dissoluit ma-
trimonium non consummatum.de conuer.con
iuga.ex publico & tamen matrimonium est de
iure diuino:quia fuit institutum in paradiso.de
biga.debitum.& ibi nota.Io.andr.de frigi.c.fi.
est tex de voto.c.i.libro vi.& habetur Gene.ij.
Item solus papa ex causa deponit imperatorem

licet de honestate requirat concilium.de re iud. ad apostolice.§.nos itaq; lib.vi.& ibi no.in gl; Item deponit regem.xv.q̃ne.vi.alius.ex quibus autem causis imperator vel rex possit deponi not.per hostien.& iohan.and.in prealleg. cap. ad apostolice.credo etiam aliud notandũ in.c.grandi. de supplen.neg.lib.vi. item solus papa ex causa potest deponere cardinales nec habet necesse conuocare concilium glos. est valde not.de cleri.non resi.ex gestis & ibi per Innoc. not.de scisma.cap.i.libr.vi.Licet papa de honestate benefaciat in his arduis requirere concilium cardinalium vt no.in.d.cap.i.de scisma p Iohan.mona.in.cap. super eo . de here.libr. vi. probatur qui si. sint leg. cap. per venerabilem ver.rationibus.¶Huic sumpta occasione iudicentur quero a quo tempore incipit dignitas cardinalium dicoq; tempora quo constantinus dotauit ecclesiam romanam non erant cardinales quia de eis non facit mentionem sed de clericis. Postea cum siluester papa fecit synodum generalem erant cardinales.ij.q.iiij.presul.& qa ista non est de nostra materia remitto ad not. p archid.de elect.vbi periculum.lib.vi.Plura alia etiam idem archidiaconus narrat de cardinalibus.xxij.distinct.sacrosancto.An autem vacante sede collegium cardinalium possit alium cardinalem de nouo creare no.per eundem archid.lxxix.di.nulli vnq̃ per hostien.de elec.Licet nos habemus glos.in clemen. ne romani. de elect.ad quam sufficiat remissio. Quot vero sint tituli cardinalium respondeo q̃ inter cardinales sunt episcopi quidam presbyteri quidam diaconi infra autem hos ordines nullus alius est

§. hũc sũ pra.q̃ his qõnibus vide martinũ clandẽsem in suo succito tractatu de car. & diffusius p and. sic.in elegantissimo tractatu de p̃stãtia cardi. quẽ in iuuentute sua edidit iõ m' ta ibi dicta postea grãdiori euo effectus retractauit vt in primo volu.suorũ cõciliorũ cõcilio p̃mo liquido videre est.n.chalmot.

quia non eſt cardinalis qui ad minus non ſit dia
conus vt no. in clemen. vt his qui de eta. & qua
li. Sex autem ſunt tituli epiſcoporum cardina/
lium quos no. hoſtien. de confirma. vti. & inu/
ti. examinata videlicet: hoſtienſis: portuenſis al
baneñ. preneſtinus: ſabinenſis: tuſculanus. Titu
li preſbyterorum cardinalium ſunt viginti octo
videlicet ſcte crucis. ĩ hieruſale: ſcti marcellini &
petri quattuor coronatorum ſanctorum iohan
nes & pauli ſancte anaſtaſie ſancte ſabine ſancti
ſtephani in celio monte ſancti clementis ſancti
nerei & archillei ſancte ſuſanne ſctẽ potentiane
ſancti ſiſti ſancti petri ad vincula ſancti martini
in montibus ſancti euſebij ſancte priſce ſancte
praxedis ſancti vitalis ſancti cyriaci. In tinnis
ſancti marci baſilice. xij. apoſtolorum ſcti mar/
celli ſancti laurentij in damaſo ſancte ſabine trãſ
tyberim ſancte cecilie ſancti chriſoſtomi. Titu
li diaconorum ſunt hi. ſancte lucie ſeptem focij
ſancte marie in aquaria ſancti theodori ſancte
marie in coſmediu ſancti georgij ad verũ aure
um ſancti coſme & damiani ſancte marie noue
ſancti adriani ſancti ſergij & bachi. ſancte ma/
rie in via lata ſancte marie in porticu ſancti an/
geli. ſancti nicolai in carcere tuſculano. ſancte
marie in dominica. ſancti euſtachij ſancte lucie
inter imagines. ſancti viti in maccello. ſancte a/
gathe. Redeundo ad propoſitum vico ꝙ ſi pa/
pa poteſt facere om̄ia illa de quibus ſupra & plu
ra alia que cauſa breuitatis omitto. que videntur
eſſe grauiora multo fortius poterit diſſoluere cõ
ciliũ generale quod ab eo recepit poteſtatem &
autoritatem: pro hoc facit quod papa poteſt in
totum tollere ſtatuta conciliorum etiam corpo

Tituli cardinalium Quã iuridi. habuerũt car. in ſuis titulis ponunt ioh. an. ab. & feli. in. c. his q de maio. & obe. quos videris & barba. ĩ p̄ma. q. baſilica d̄ p̄ ſtã. cardi. col. xiij. et dicit ioh. mona. in c. vnico d̄ maio. & obe. li. vi papa ſibi rñdiſſe ꝙ dñi car. in eoꝝ ti. habẽt iuriſ/ditiõem ep̄alẽ hoc ſequũt ar chi. dom. & philip

pus Fran/ re iuris clausa.quod patet.nam quod iferior an
cus ibi p nis.xx.posset fieri subdiaconus aut. xxv. diaco
tex.singu nus vel.xxx.sacerdos erat expresse ꝓhibitum
larē in. d. per concilia generalia vt habetur. lxxvij. disti.
c.his qui subdiacunus.c.placuit.c.episcopus.Benedictio
quā ꝑp. nem &.c.in veteri que omnia sunt statuta con
ibi singl'a ciliorum generalium vt patet ex supradi. Et ta
rizat & ī men papa omnia illa substulit.patet in cle.gene
c.dilectus ralem de eta & quali.& ibi no.in gl.nec mirum
de capel. quia non debet reprehensibile iudicari. s.scd'm
mona.N varietatem temporum statuta variantur huma
chalmor. na vt dicit tex.de consan.& affi.non debet.no
uis enim morbis noua conuenit antidota prepa
rari.de iura. calum.ceteri pro hoc facit qd' no.
Inno.vt dixi.de consue.quanto.qui dicit ꝙ pa
pa subsistente magna causa & alijs nota potest
facere cōtra vniuersalem statum ecclesie.Et ver
ba christi telligunī quodcunq3 ligaueris .s. per
constitutiones vel precepta quia illi est in omni
bus obedien.nisi sint contra fidem vel ei specia
liter prohibita verba sunt Inn.ad litterā. Quid
plura.de hoc est glo.magna multum singulari
ter notanda in.c.vbi periculum de elect.lib. vi.
in ver.concilio que tenet ꝙ papa de plenitudi
ne potestatis potest dissoluere concilium qa nul
li concilio est subiectus vbi ergo habemus glos.
fulcitam autoritatibus quibus supra certe teme
rarium videtur esse ab ea recedere nec videtur i
tali materia quicq̄ melius posse reparari q̄ acce
dere ad hos sāctos patres & deuotissimos meos
qui tex.& glo.composuerunt qui nec odio nec
grā seu alij animi cū morbo subiecti nobis vita
tem aperuerūt.non pretereamus ergo terminos
quos posuerunt patres nostri.xxv. q.i. que ad

perpetuam ne in nobis illud euangelicum im-
pleatur ve vobis qui dicitis bonum malum &
malum bonum ponentes lucem tenebras & te
nebras lucem.xi.q.i.ve vobis neq; afferamus
nouas & dolosas stateras vbi appendamus qd'
voluimus pro arbitrio nostro dicentes hoc gra
ue est hoc leue.xxiiij.q.i.Non afferamus hoc di
co pro his qui sacros canones damnare ausu te-
merario non verentur quibus illud domini in
euangelio dicendum est.Sinite illos. ceci enim
sunt & duces cecorũ transsumptiue de voto ma
gno.xi.q.iij.inter verba.Ex premissis infero ꝙ
cũ subsistente iusta cã dissolutionis pceptũ pa-
pe satis equum videat̃ ei ab omnibus ẽ obediẽ.
p supradicta & p̃sertim p illum tex.qui iudicio
meo in hoc est multum singularis.xix.di.in me
moria adeo vt putem non obedientes tali prece
pto peccare mortaliter qa q nõ obedierit pncipi
morte moriet̃.de maio.& obe.c.ij.xi.q.iij.q resi
stit.Nec dr̃ tali pcepto papa euertere aut decolo
rare statum eccl'ie vt qdã putãt.nunc em̃ bñdice
ret̃ facere hoc qñ phiberet̃ iperpetuũ fieri cõci
lia gñalia aut totis viribus ipediret quodcunq;
gñaliter cõciliũ fieret nã si hoc faceret nõ eẽt ei
obediendũ imo totis viribus resistẽdũ .vt plene
dixi.§.in tertia cõclu.sed si ex cã vnũ cõciliũ se-
mel dissoluit eps intentionis ꝙ alibi & alio tpe
aliud celebret̃ in quo eadẽ veniãt discuciẽda q i
pmo nõ video qs istis reuelauit istud eẽ subuer
tere statũ eccl'ie. ¶ Ad qd' exprobandũ adduco
tria sĩlia pmũ ẽ papa ñ pt deponer̃ oẽs epos mũ
di:vt no.gl.ix.q.iij.p pricipalem qa hoc eẽt be
ne decolorare statum ecclesie sed vnũ duos vel
plures nemo sane mentis dubitabat ipm posse

deponere:vt in.c.veritatis.de dolo & contu.cũ si.Secundum simile est papa non potest sua con suetudine aut precepto inducere ne quis contra hat amplius matrimoniũ aut contracta omnia dissoluãtur:quia hoc esset cõtra preceptum dñi. Gene.ŋ.Crescite & multiplicamini &replete ter ram ac esset turbare statũ generis humani quis autem negabit ipm posse vnum duo vel plura matrimonia dissoluere nõ secuta carnali copula vel cõtrahenda impedire seu ꝓhibere vt patet de matri.cõtrac.cõtra ius.de eccle.Tertiũ simile habet in glo.quam ad hoc reputo valde notabi lem in ca.a nobis.de deci. vbi glo.tenet ꝙ papa potest alicui spãliter ex priuilegio concedere ne teneatur ad decimas soluẽdas quia hoc nõ est fa cere contra ius diuinũ:nõ tamen posset facere ꝓ ceptũ aut cõstitutionẽ que omnino tolleret ob- ligationẽ prestandũ decimas licet enim ius natu rale aut diuinũ nõ posset per papam oĩno tolli. põt tamen quibuscũqꝫ specialiter remitti vt no tabiliter dicit illa glo.Sic etiam est in proposito nostro:licet omnia cõcilia generalia & omni tẽ- pore celebranda non possit papa dissoluere aut percipere ne fiant quia cõuinceretur errore.xxv. q.i.sunt quidẽ tamen vnũ subsistente causa po- terit ipe dissoluere & multomagis de loco ad lo cum cõmutare quia illa nõ est plenaria dissolu- tio sed tm̃ quedam trãsmutatio neqꝫ debet eccle sia dei si in spiritusancto est legitime congrega ta ꝓpter hoc insurgere contra romanũ pontifi- cem aut eius sacratissimã sedem neqꝫ debet cura re magis de vno loco ꝗ de alio sed attendere. Il lud verdum dñi vbicunqꝫ fuerunt duo vel tres in nomine meo congregati.Ego in medio illoꝝ sum.

ſum. Nota dictionē vbicunq; ex qua colligitur ꝙ non debet haberi conſideratio magis iſtius loci ꝙ̄ illius dūmodo ipſa eccleſia capiti ſuo vniatur & in ſpirituſancto legitīe cōgregeť. ¶ Quinta cōcluſio cauſe fidei ſunt ad papam & eius ſedem apoſtolicā tanꝙ̄ ad verum & ſummum iudicem deferende. Iſta cōcluſio clare deduciť per ea que no. glo. xix. diſt. anaſtaſius. vbi glo. tenet ꝙ papa pōt ſi eſt in cōcilio generali cauſas fidei ꝓtractare. hanc partē tenet beatus Tho. ſcd'a ſecunde. q. i. ar. x. Ad idem. iij q. vi. dudum. iuncta glo. in ver. maiores que inter cauſas deferendas ad ſedem apoſtolicā enumerat cām fidei. ꝓ hoc glo. de offi. leg. ꝙ tranſlationē. ad idem expreſſe. xxiij. q. i. quotiēs. vbi dicitur quotiēs oritur queſtio fidei omnes prelati illam ad petrum debent referre: hec pars conuincitur exemplo & verbis Hiero. qui an bene vel male de fide ſentire vult cōſuleat romanū pontificē. xxiiij. q. i. hac fides &. c. qm̄ vetus facit ea. cā. &. q. rogamꝰ pro hoc eſt expreſſum de baptiſ. maiores. in principio. xvij. diſt. huic ſedi. &. c. nec licuit. hoc patet ex verbis xp̄i in euangelio dum dixit petro ſymon ſathanas expetunt vt cribraret te ſicut triticum ego aūt oraui pro te vt non deficiat fides tua. de fide ergo ad petrū & ſucceſſores recurrendum eſt qm̄ ad eos de ipſa ꝑtinet cognoſcere & diffinire. Et huic diciť qui nō credit ꝙ ſedes apoſtolica credit hereticus eſt. de ſum. tri. & fide catho. c. i. &. ij. & pro hoc de conſe. diſtin. ij. ego berengarius. vbi ille berēgarius ex hereſi ad fidē reuerſus confitetur veram eſſe fidem quam fecit romana eccleſia & ſedes ap̄lica ſentit: al's ſeruat & predicat. Pro hoc facit quod habeť Exo. xviij. vbi precipitur a deo moyſi vt eligat cētu

Quinta cōcluſio pricipal.

riones & tribunos in populo qui de causis infe-
rioribus cognoscat. Illud autē quod fuerit ma-
ius referat ad moysen vt ibi. ¶ Vltimo hec con
clusio probatͬ per id quod legitͬ deuteron. xvij.
vbi dicitͬ si te difficile vel ambiguū apud te iudi-
cium esse prospexeris inter sanguinē & sangui-
nem lepram & lepram causam & causam iudi-
cium etiā inter portas videris variare venias ad
sacerdotes leuitici generis & ad iudicem qui illo
tpe fuerit q iudicabit tibi iudicij veritate & fac
quecunqȝ dixerint hi qui presunt loco quem ele
git dn̄s sequarisqȝ eorum sententiā qui autem su
perbierit nolēs obedire sacerdotis mysterio qui
eo tempore ministrat dn̄o deo tuo decreto iudi
cis morietur: que verba clare sonāt maiores cau
sas esse ad papam deferendas que est sacerdos su
pra sacerdotes leuitici generis in eternū scd'm or
dinem melchisedech constitutis a deo iudex vi-
uorum & mortuorum intelliguntͬ autem verba
premissa dum dicuntur inter sanguinem & san-
guinem scd'm Inno. quādo agitur de crimie: pu
ta de homicidio vl' de alio inter leprā & lepram
quādo agitur de heresi quia sicut lepra est mor-
bus contagiosus inter causam & cām qn̄ vertitͬ
causa ciuilis: puta ex cōmodato vel deposito vl'
similia. Et qualitercunqȝ exponantur vnius tm̄
sensus est ꝙ in omni foro vt in omni casu diffici
li vel dubio standum est diffinitioni pape vt in
iuribus prealleg. & ij. q. vij. quotiens. Quod au
tem dicit iudiciū inter portas &c. exponitur in-
ter iudices. iuxta illud quod habetͬ psal. xliiij. ad
uersum me loquebantur qui sedebant in porta.
hec & alia multa ad hoc propositum bene faciē
Sexta cō- tia habentͬ in. c. per venerabilē. qui fi. sint legi. in.
clusio. tex. & glo. & p doc. ¶ Sexta cōclusio est vacate

sede apostolica conciliũ generale non põt pone
re manum ad ea que sunt reseruata romano põ-
tifice in signũ supreme potestatis. Ista cõclusio-
habetur trãsumptiue. xix. dist. ita dñs ad omniũ
apostolorum officiũ pertinere noluit vt in beatis
simo petro oim apostolorum summo principa
liter collocarent vt ab ipso vellent quodã capi-
te dona sua in corpus omne diffunderet. Ex qui
bus satis euidẽter colligit omnes administratio
nes debere a petro: & sic ad papam in ecclesia de
scendere. Est autẽ ille tex. perpetuo menti tenen-
dus quia notabiliter declarat quomodo ecclesia
habeat clauium potestatẽ ꝓ hoc facit quia vni
uersalis ecclesia est corpus mysticum papa vero
in ecclesia est loco dei caput huius corporis huic
petrus fuit appellatus cephas & caput omnium
apostolorum. xxij. dist. sacrosancta: ergo conci-
lium non potest sine papa hec dei dona excerce
re seu membris ecclesie impartiri. idem facit. xx
iiij. qõ. i. loquit̃ vbi vt vnitatem xp̃s in ecclesia
designaret fundauit ecclesiã super ea sancto pe-
tro per ista verba. Tu es petrus &c. ip̃e enim fuit
creatus p̃latus: vt in prealle. c. sacrosancta. xxij.
dist. lxxx. dist. in illis. vnde non potest conciliũ
de dignitatibus ꝓuidere cum non apostoli sed
petrus tenuerit in terris vicem dei. de trãsla. pre
la. c. ij. Et dixi. s̃. in prima qõne. Si enim aliter di
ceremus certe disrumperetur vnitas ecclesie ad
quã designãdũ dñs solũ petrũ p̃fecit vt sepius di
ctum est. Ad idẽ facit quia mortuo papa eccl'ia
vacat. in cle. ne romani. de elect. de scisma. c. i. li.
vi. ergo potestatem papalem eccl'ia exercere po
test. ex quo vacat. Item hec ecclesia terrestris est
diuinitus exemplata ab illa triumphanti & ce-
lesti. lxxxix. distin. ad hoc. notat̃ glo. in clemen-

ad nostrum sed in celesti curia est vnus qui cun ctā ministrat & cui omnia obediunt.s.deus si/ ne quo nihil fieri pōt ergo idē in hac militante vt sine pape licētia seu autoritate nihil fieri pos sit. Ipse enim ē qui omnia ministrat & sine quo papalis dignitas exerceri non potest. Item facit quia ouile debet eē distinctum a pastore scd'm illa verba euangelica Ioh.x. fiet vnum ouile & vnus pastor. Ecclesia siquidem est loco ouilis & papa loco pastoris deus autem est ouile cu- ius non est pascere sed pasci neqꝫ pastoris offici- um occupare. Item si diceremus contrarium se- queretur ꝙ non esset necesse eligere summum pontificem aut saltem per hoc eius electio tar- daretur si omnia per concilium possent expedi ri quā tamen tarditatem iura abhorruerunt qa existimarunt ex ea ecclesiam dei magnam pas suram calamitatem & iacturam de elect. licet &.c. vbi periculum libro.vi. & in clemē. ne ro mani. sed istam questionem fortiter obstat. qa potestas tradita a christo est penes ecclesiam vt dictum est.s. in prima cōclu. licet per papam ex plicet' & exerceatur ergo vacante sede q̄si sit cō solidatū exercitium cum habitu poterit ecclesia exire in tales operationes item facit quod habe tur act.i. vbi patet ꝙ vacante apostolatu inde proditoris omnes apostoli & discipuli tractaue runt de eius successore & elegerunt duos ex om nibus.s. barnabam & mathiam & positis sorti- bus quis eorum preferetur cecidit sors super ma thiā & sic iste fuit assumptus in duodenario nu mero. Et licet tunc non essent epatus ita distri- cti sicut his tpibus.xxv.di. olim hēbāt tn̄ curā oīm ī cōi.i.q.i. xp̄s. & no. de ꝓba. cū cā. §.i. ergo petrus tunc passus est vt omnes prouiderēt ī cōi

presumendum est ꝑ hec ptās sit apud vniuersalem ecclesiam q̄ representat̄ per concilium gnāle ꝓ hoc videtur tex. lxviij. di. quorum vices. itē facit. lxxviij. di. si quis pecunia. vbi mortuo papa cardinales cum toto clero excōicant intrusū in papatu & sic electio clericorum exercet iurisditionem sede vacante facit clem. ne romani de elect. vbi mortuo papa prohibent̄ cardinales se intromittere de spectātibus ad ipsum nec aliq̄d ibi dicitur de concilio: cum ergo non sit prohibitum: satis videt̄ esse permissum. ar. de ꝑsum. nonne. ff. de iudi. l. cum pretor. Item si potestas mortuo papa non remaneret penes eccl'iam vel non posset exerceri sequeretur absurdum ꝙ ecclesia remaneret sine regimine quod non ē credendū. arg. de homi. ꝓ humani li. vi. & qd' ibi no. Inno. Nam multa possent grauissima occurrere circa creationem pape que forte nō possent accelerari in quibus esset necessariū vti plenitudine potestatis. item duobus cōtēdentibus d̄ papatu recurratur ad iudicium concilij generalis. lxxix. di. si duo. vt dixi. s̄. in ꝑma cōcl. & sic ī casu dubij ecclēsia exerceret iurisditionē ergo idē multo magis vbi nullus subest. Item concilium oli ꝓuidebat de papatu. lxxix. di. si trāsitus ergo potius pōt ꝓuidere de inferiobus dignitatibus. Ad idē facit qa apl'i euntes ꝑ mūdum ordiabāt ꝑ̄sbr̄os ꝑ singulas eccl'ias. act. xiiij. ista motiua re vera videntur vrgentia t̄mipi nō obstan. teneo cōclu. premissam quam tamen limito quando nulla subest necessitas prouidendi de dignitatibus vel alijs occurrētibus an̄ creationē pape qa tunc non debet cōcilium se de talibus intromittere nā de iure & antiq̄ cōsuetudine ecclesie ptās prouidēdi de ep̄atibus ꝑtinet ad papam vt

dicit glo. que est menti tenenda de elect. q̄q̄. lib. vi. facit. lxxx. di. in illis. xxij. di. si licet ptās pro uidēdo de inferioribus bñficijs sit data epis. xxi q. vij. omnis basilice. x. q. i. regenda nō debet cō concilium contra has antiquas ordinatiōes ali quid attenuare nec iura & p̄eminētias pape vio lare. arg. in clemen. ne romani. de elect. de maio. & obedi. cum inferior. item sicut capitulum qd̓ representat ecclesiam cathedralem de testa. rela/tum. ij. non succedit in potestate conferendi be/neficia ad solius epi collationem specta̅ . ne sede vacan. c. i. li. vi. ita nec concilium debet succede re pape in ptāte cōferēdi bñficia & alia faciēdi q̄ ad eum solum spectari videnī p̄sertim q̄a nō p̄t dici plenum concilium sine papa. xvij. di. mul/tis. Conclusiue itaq3 videī posse dici q̄ vbicūq3 magna necessitas vrget nec aliter posset per cō stitutiones iam factas prouideri neq3 sine ma/gno damno possit expectari creatio summi pō tificis tunc de pertinentibus ad papam conci/lium potest se intromittere & ita procedunt ar. supra facta contra istam conclusionem; sicut enim necessitate vrgente vnum membrum vti tur officio capitis ipse autem xp̄s cuius negocia geretur tunc erit verum caput ecclesie sinue vi cario. vt no. glo. in cle. ne romani Erit ergo cōci linm administrator necessarius non voluntari/us & hoc vr̄ hr̄e magnam equitatem nec obstat quod dictum est supra de mathia ap̄lo quia di co q̄ in illa congregatione petrus fuit tanq̄ p̄n cipalis & proposuit negocium omnes & simul ꝓuiderūt pp̄ maiorē firmitatē ecclesie nouitatē Et q̄a ip̄e petrus voluit & cōsentit postea tn̄ ip̄e solus de ep̄atu ꝓuidit vt in p̄alle. c. ī illis. lxxx. di. q̄ tex. ē menti tenedus q̄a declarat ptātē pape

ſupra eccľiam & cōciliū exēplo itaq̄ p̄ri poſſet facere papa ſi vellet ad ardua tractādavocare cō ciliū vt no. Inn. de cle. nō reſi. ex geſtis de re iud. ad apľice. li. vi. nec ptās fuerit tradita toti eccľie qa dico q̄ dñs fecit omnes apľos pares reſpectu cōſecratōis & ordinis nō āt reſpectu ptātis iuriſ ditionalis in q̄ petrus p̄fuit oībus vt no. gl. xxi di. in nouo. xxiiij. q. i. loquit̃. q fi. ſint leg. p ve/ nerabilem. qui tex. eſt valde bonus ad hoc vel tenendo deſtincte q̄ omnes ptās ſit in eccľia di/ cendū aliud eſſe quo ad habitum quo āt ad actū & exercitiū eſt in petro & eius ſucceſſoribus vt ſupra ſepiſſime declaratum eſt. ¶ Huic dico q̄ viuente vno vero pontifice ex quo ceſſat om‑ nis ratio neceſſitatis cōciliū gñale nō p̄t ponere manū ad ea que ſunt pape reſeruata p rōnes ſu‑ pra deductas itē qa eſſet ponere duo principia ī eccľia qḋ eſt hereticum. xxiiij. q. i. loquit̃. &. §. fi. xxiij. di. c. i. Itē p hoc ē talis rō certū eſt q̄ duo idem ī ſolidū eodem modo poſſidere nō p̄nt. ff. ſi modo. l. ſi vt certe. §. cōe duobus vehiculum Sed nemo dubitat q̄ papa verus & vnicus ē in ſolidū in quaſi poſſeſſione adminiſtrandi papa tū & exercēdi ptātē clauiū in tota eccľia vt patet in ſuperioribus: ergo codē tpe cōciliū nō pōt eē in tali q̄ſi poſſeſſione p pimpoſſibilitatē: turbat enim concilium iuriſditionē pape ex quo impe dit ſe de his que ſibi ſunt reſeruata in ſignū ſup̄ me poteſtatis. ¶ Super hoc dico q̄ viuente vni co paſtore non heretico concilium nō poteſt ab ſoluere vľ alteri cōmitter̃ vt abſoluat a nota ex cōicatōis a qua non ſoluit inferior romano pō‑ tifice ſicut eſt illa que incurritur per canonem. xvij. diſtinct. iiij. ſi quis ſuadente diabolo. item nō pōt diſpēſare ī. ij. nec. iij. gradu cōſanguītatis

nec pōt cum irregularibus dispēsare.pro quo al
lego glo.valde singularem in.c.clerici.de cleri.
excō.que est notanda.Item non pōt palliū tra-
dere archiepis quod sumit de corpore beati pe-
tri.de elec.significasti.Et breuiter non pōt face-
re reseruata pape:& si faciat nullius sūt momēti
tanq̄ facta a non habente potestatē.vij.q.i.da-
gobertum.de iurepatro.quod autem.cum simi.
Pro quibus facit hec ratio ī simili licet papa ha
beat iurisditionē temporalem in habitu tamen:
quia exercitium est collatum in imperatorē vt
est concors sententia canonistarū in.c.nouit.de
iudi.nō potest papa viuente imperator exire in
actum iurisditionis tēporalis.& quod habet in
habitu deducere in exercitiū quia xp̄s iussit pe-
tro extrahens gladium.& Malchum percutien-
ti vt gladium reponeret in vaginā. Eo aūt mor
tuo bene potest.de fo.compe.licet.quod intelli-
go sane in terris imperij.nam in terris ecclie sem
per potest.de appellatio.si duobus.& ibi no.sic
in ꝓposito licet fateatur etiam habuisse claues
verum est transumptiue.de elect. significasti.&
alibi.Tu aliquando conuersus confirma fratres
tuos.Luce.xxij.que verba sonant in exercitium
ergo viuente papa nō debet etiā quod habet in
habitū quouismodo ad actū deducere p̄ premis
sa.Et hoc cōcludo generaliter esse verū in oībus
ptinētibus ad summū pontificē de qbus p̄ glo.
de offi.leg.c̄ translationem.de exces.prela.sicut
vnire.Et hec ꝓ presenti sufficiat de ista materia.

EXPREDICTIS his circa p̄mis
sorum summoꝝ pontificum & ge-
neralium conciliorum potestatem
nunc ad imperatoriaʒ maiestatem
trāseundū est:& aliqua de ipius ori

gine & potestate breuiter subiūgēda. ¶Q uero Vide Io.
itaq; primo vnde imperiū habuit originem aut and.i spe.
initiū. Respōdeo in hoc esse opiniones quidem de iurisd.
eī putant ꝓcessisse a deo & iure diuino ore xp̄i om.iu. in
fuisse approbatū per illud quod habet̄ Matthei p̄n. Oldr.
xxij. Reddite que sunt cesaris cesari: & que sunt cōsi.xcvi
dei deo. Item imperiū a celesti maiestate traditū Car. in.c.
est.C.de ve.iure enucle.l.i.xxiij.q.iiij.quesitum. venerabi
benefacit.xi.q.iij.qui resistit.&. c.iulianus. vbi lē.de elec.
qui īperatoris resistit ordinatiōi dei resistit. Ad in.vi.qō.
idem.xi.q.iij.imperatores. ꝓ quo benefacit qd' Fabrū i ꝓ
scripsi in repe.c.debitores.de iureiur. quia impe hemio in
rium deum sequit̄.in aut̄.cōstit.que de digni.§. stitu.Ba
penul.col.vi.item imperator est pater oīm post ꝑistā de
deum.in aut̄.neq; vxor.ꝙ de iure fis.col.vij. itē sancto se
imperium & sacerdotiū ex eodem fonte proce- uerino in
dunt.in aut̄.q̄uo opor.epis. Pro hoc facit quod repe.l. cū
habet̄ Geñ.i.fecit deus duo lumīaria valde ma ctos po-
gnā vnum ꝙ preesset diei aliud quod p̄esset no- pulos.C.
cti que verba referunt̄ ad pontificalem auctori d'sum.tri
tatem & imperialem maiestatē.de maio.& obe. ni. Fely. ī
solite.hinc est ꝙ sicut pape oīs creatura est sub- c.cū nō li
dita quo ad sp̄ualia: vt in.d.c.solite. no.Innoc. cear. de p̄
de consti.c.i.sic imperatori quo ad temporalia. scrip.ver.
facit de cēsi.oīs anima.ad idem quia deus de cc xi.& vlt.
Io imperiū cōstituit vt difficilibus legem impo Nouissi-
nat.in aut̄.de fi.instru.§.qua igit̄.col.vi. ¶Sed me ꝑ do.
contra istam opinionē arguunt̄.primo quia in Io . igneū
veteri lege nō inuenit̄ a deo institutū imperium senatores
cum eī imperiū īcepit solū t̄pe cesaris ꝓpter ꝙ mediola-
oēs impatores dicunt̄ cesares cuius t̄pa lōge pre neñ.i sua
cessit lex vetus nō videt̄ illa lege institutū fuisse celebri di
imperiū imo sc̄d'm vetus testamentū: tamē īpe sputatiōe
deus q̄ oīa creauit ex nihilo.Geñ.ij.dn̄s est oīm an rex frā
vniuersalis.iuxta illud p̄salmiste.dn̄i est terra & cie reco-

gnoſcat superiorē quē oīno videris. N.C.

plenitudo eius orbis terrarū. vnde ab initio mū dum per ſe rexit & pcepta hoībus dedit & trāſgrediētibus penam impoſuit. Gen̄.ij. tamen qa ppter hominē tot & tāta creauerat. Gen̄.i.&.ff de vſur.l.in pecudum. hec terrena ipſi huiuſmodi cōceſſit. iuxta illud pſalmiſta. Celum celi domino terrā autem dedit filijs hoīum. verū quia omnis cōio parit diſcordiam: vt.ff.de lega.ij.l. cum pater. §.dulciſſimus. voluit vt hec mundana non eſſent cōia ſed occupanti concederentur. de vtero.xiij. vbi legit quicquid calcauerit pes tuus tuum erit. nota.glo.ff.de acquir.poſ.l.i. dei de lege iſta pmiſſa fuerūt regna vt patet in pſonis dauid ſalomone & multis alijs a deo approbatis de ſacra vnc.c.i.& in libro regū.iij.ca.xix. vbi legit quoſdā reges mādato dei vnctos fuiſſe. pro hoc quod habet prouer.viij per me reges regnant. facit quod habet in pſal. deus deus iudicium tuum regi da. ¶ De imperatore autē nō memini alicubi legiſſe apud teſtamentū vetus: qm̄ vt dixi lex illa multis annis pceſſit imperiū ſed nec in lege noua videtur a deo inſtitutū imperium: licet de regibus multa dicant: vt patet prima pe.ij. deum timere regē honorificate. Itē ſubditi eſtote omni poteſtate ſine regi tanq̄ precellenti & ducibus ab eo miſſis. de maio.& obe. ſolite. imo ſpāliter deus videt reprobaſſe imperium romanorū: vt no. Hiero.i.Pet.ij. Cum em̄ omnes vſurpationem inceperint dignum fuit: vt regnum a gente in gentē transferetur propter iniuſticias ſuas vt diuerſas fraudes. eccle.x. Et factū eſt regnū huius mūdi dn̄i dei & xpi filij eius apoca.xi. Sibi em̄ eſt data oīs poteſtas in celo & in terra. Matth.vlti. vn̄ glo. dicto.c.ij. dicit qꝫ ſicut ab initio nihil fortius impio romanoꝝ: ſic i

fine nil debilius inueniť: cum ergo diuina pmiſ ſione dñia occupata & deſtincta fuerũt & aliqñ reges inſtituti vt dictũ eſt non licuit imperatori poſtea talia ſibi appropriare q̃a nõ licuit ei trãſ⸗ gredi terminos quos poſuerũt patres ſui. ꝓuer. xxij. & in.c.qui ad perpetuã.xxv.q.i. Et ad illud matth.xxij. date q̃ ſunt ceſaris ceſari & que ſunt &c. Reſpondet ꝙ xp̄s non iubet ei redi oĩa: ſed tantum que ſua ſunt ꝓpter illud ꝓnomen que. quod eſt reſtrictiuũ: vt no.C.de ſum.tri.& fide catho.l.cunctos populos. Vel vt dicunt quidã: ideo xp̄us. illud dixit vt ſcandalũ euitaret ſicut alĩs ꝑ vitando ſcandalo ipſe ſoluit tributũ. mat thei.xvij.xxviij.q̃o.i.ca.iam nunc. & pro ſcan⸗ dalo vitando ſunt bona iura. de renun.niſi.§.ꝓ grandi. de preſcrip.nihil. de no.ope.nun.cum ex iniuncto. vbi pulcher tex. Ex his cõcludunt ali⸗ qui imperium a deo nullum fuiſſe inſtitutum.

¶ Vlterius videamus de iure humano conſtat ꝙ de iure naturali primeuo non erant regna ne⸗ ꝙ diuina.ff.de iuſti.& iure.l.i.§.ius naturale.i. diſt.ius naturale. de iure gentium per occupatio nem dñia ſunt diſtincta & menia condita.ff.de iuſti.& iure.l.ex hoc iure. neq; ibi aliquid diciť de imperio. ¶ De iure autẽ ciuili aduertendum ꝙ duas cauſas põt allegare imperator pro ſe. pri ma autẽ quia habuit dñium a populo romano. ff.de orig.iur.l.ij. alia quia ꝑ iuſtũ bellũ acq̃ſiuit ab hoſtibus populi romani. vt.ff.de capti.l.poſt liminiũ.& l.hoſtes. Sed certe he due cãe nõ vidẽ tur multũ vrgentes primo quia populus roma nus non potuit plus iuris in imperatorẽ trãſfer re quã penes ſe haberet.ff.de acquirẽ. rerum do⸗ mi.l.traditio.ff.de regu.iur.l.nemo plus. de iure patro. quod autẽ. Sed de iure populus romanus Queſtio

non habuit dominiū super alias nationes ergo illud non potuit transferre in imperatorem licet Romulus & Remus ab initio vrbem romanam virgilius constituerunt vt patet per illud virgilij. Romulus excipiet gentem & mauortia condet menia romanosq; suo d nomie dicet. habetur in.l.ij.ff. de ori.iur.& in.l.fi.ff.de re.diui.Et liquet habētibus historiam tamen populus postea reges expellendo videtur contra se iram dei ꝑuocasse. vij.q.i.deniq;.Et sic videtur ꝙ imperatores neq; dominium neq; iurisditionem iuste habuerunt sed per violentiam. ¶Neq; obstat electio seu consensus populi quia dicunt quidam ꝙ licet populus romanus potuerit sibi eligere dominum non tamen toti mundo:nec obstat se dicatur ꝙ saltem successores habuerunt verum titulum propter iustam ignorantiam violentie quia dicunt isti ꝙ hec ignorantia non est probabilis ex quo omnibus constat de violentia.vnde cum isti successerunt scienter in rem & viciū videntͬ eodem morbo laborare ar.de iud. Quia vt .de rest.spo.sepe & ꝑ consequens etiam prescriptione se iuuare non possunt.que scd'm canones non procedit cum mala fide de ꝑ̄scri.qm̄ omne de re iud.male fidei possessor li.vi.nec obstant iura que dicunt imperatorem esse mundi dn̄m quia alibi videtur probari multos eē qui non sunt subditi impeıio sed sunt federati hostes vel amici.ff.de capti. l. postliminium &.l. non dubito.no.in preallega.l.cunctos populos C.de sum.tri.nec obstat.vij.q.i.in apibus. quia fateor ꝙ sicut in apibus vnus est rex in vno regno vnus debet esse rex oīm apium nec omnes grues de mundo vnam sequuntur:sed quilibet cōgregatio suam sequitur nec obstat.xij. q.i.fu

turam vbi videtur ꝙ imperator obtineat mo-
narchiam mundi & ꝙ ibi dicitur ꝙ principes ro
mani enim non approbāt dñium. C. de proba. l.
cum res & ibi no. ¶ Ista materia propter hec iu
ra inuicem confligentia videt̄ esse valde ardua
& dubia. ¶ Quicquid tamen dixerint alij mi-
hi satis videtur verum quod imperium roma-
num & alia regna processerunt diuina volunta
te & permissione. & hoc tenet albericus de rosa.
egregius iuris ciuilis commentator. in prealleg.
l. cunctos populos licet negari non possit quin
initiū habuerit a violētia vt patet p pmissa. Per
misit āt hoc ipē deus propter bonum commu-
ne quia cōmodius est regi per vnum q̄ per plu-
res teste Aristo. xij. metha. probatur ꝙ non ē po
testas nisi a deo de homi. p humani. li. vi. Iuxta
illud verbū dñi. Non haberes ptātē in me nisi es-
set data tibi desup. Et hoc videt̄ tenet̄ gl. in aut.
quō oportet epōs ī pncipio. Item p longissimū
consensum puinciarum & pplor̄ q voluntarie
fuerūt sub impio satis videt̄ purgatū viciū vio
lentie & contradictio iam transiuit in cōsensū
arg. C. de his que vi met. ve. cā fi. l. q. i. vñ his
consideratis satis potest dici ꝙ imperium est iu
stum & quod omnes nationes sibi obedire tene
antur. Ex hoc clare tenet host. in sum. de offi. or.
§ .ij. § . sedet imperator. idem glo. de elec. venera
bilem & qui fi. in c̄lleg. p venerabilē. licet quo
ad regem hispanie glo. videat̄ sentire contrariū
de dona. inter virum & vxo. Et sine teste. Idē
glo. de priuile. super specula. idē. ij. di. c. vltimo
xvi. di. si impator. vij. q. i. In apibus. lxiij. distic.
Adrianus. xij. q. i. futurum. idem glo. x. colla. de
pa. tenen. c. hac edita. in prima glo. que etiā vī
tenere ꝙ francigene ligant̄ lege imperatoris de

Solutio principalis. q. Pro saluā da ſnia accedat au-reum. dictum bal. inti. de pace cōstā. i pnc. dicē tis ꝙ papa & ipa tor sūt in dicesordinarij hominū & delegati iudices ipsius dei al tissimi al legat gl. ad hoc sin gularē in rub. de here. & fal. coll. i. N. chalmot.

De p̄scri. an currat cōtra sup̄ mā ptātē ipatoris vide zaba.in cle. pñti i. vij q.de cēsi. & in cle. pastoral' §.illud d' re iud.i.ij oppo.fel. late in. c. cū a nob̄ de p̄scri.

hoc in spec.de appella.sed nunc tractemus post principium q̄ imperator sit dñs oīm xp̄ianorū facit.ff.ad leg.ro.de.act.l.dep̄catio.C.de epi.& cleri.l.generaliter in fi.¶Licet autem ista sint d' iure.tamen rex francie hispanie & multi alij p̄n cipes & ppl'i non recognoscunt imparatorem in dnm allegantes in exemptionem& prescriptio nem tanti tp̄is cuius memoria initij non existit que p̄scriptio satis videt̄ hoc casu habere locum vt not.bar.ff.de capti.l.hostes.doctores moder ni notant.de fo.compe.cum contingat pulchre p albericum de rosa.C.d' iur.om.iud.l.fi.Sūt eti am alique ciuitates italie habentes priuilegium quod sufficeret quo ad exemptionem allegare& ad eius probationem adducere tempus quo fue runt ī libertate scd'm materiam que habetur. ff. de vsu.l.cum de in rem veso.de cēsi. peruenit. Licet enim iure exemptionis non posset p̄scrip. a priuato a ciuitate tamen & prouincia pōt vt no.arch.xvi.q.iij.placuit.¶Secundo q̄a an im perium procedat p successionem an p electionē quod per successionem videt̄ probai r p.l.cer ta forma.C.vt in pos.le.p.l.i.G.ad.l.falci. in q bus patet q̄ filius successit patri.In imperio idē legit̄ de iustiniano qui successit iustino .insti.de dona.§.est & aliud idem probatur in auten. vt propona impera.post poni.Idē in pipiuo Rege francorum & filio suo Karolo & ludouico filio karoli q oēs ex successiōe fuerūt īpatores roma norum vt ī lūbarda.de epi.&cle.l.de iniust.&.l. de eccl'ījs.xxiij.q.vi.scd'm cano.Quicq̄d āt fue rit oli īdubitate dicendū ē q̄ p electionē p̄cedit impiū hoc tenet cy.in.l.Bñ a zenone.de hoc no. p gl.Inn.& ho.i.c.venerabilē de ele.eligit̄ āt im perator a tribus p̄ncipibus eccl'iasticis& q̄ttuor

Questio scd'a. N. chalmoth.

fecularibus ad quos de iure fpectat tal' electio q
fũt hi videlicet archieps magũtinus.archiepus
colomeñ.archieps treuereñ.Comes reni dux fa
xonie marchio bundeburgeñ.& rex boemie.di
cũt ei qdã q iste vltimus nõ ẽ vocãdus nisi qñ
illi fex difcordãt & in hac opinioẽ fuit hoftië.in
d.c.venerabilem vbi plene de his no.de re iudi.
ad apñce.li.vi.parchi.de fuplen.neg.pla.grãdi
li.vi.& p eundẽ. iij.q.i.i fũma. An ãt iudeus vł
hebreus poffit effe rex vel imperator dico q non
tex.est iuncta glo.ff.de excu.tuto.l.fpadonem.
no.bal.in rub.de ver.iure enucle.C.p quo facit
qa tales vngunt de facra vnct.c.i.& iudei cum
fint extra ecclefiam non vnguntur igit &c.

TERTIO quero an duo pñt fimul eẽ
ipatores vł q nõ qa ad ipium iõ de
uẽtũ ẽ vt p vnũ toti reipu. cõfulat.
ff.de orig. iur.l.ij.§. nouiffime pro
hoc.vij.q.i.in apibus vbi fatis vł
hoc pbari. p hoc facit qa nřm ẽ q in corpe duo
fint capita.de offi.o..qm& qđ ibi no.itẽ ipiũ&
papatus videt paribus paffibus ãbulare.d ma-
io.& obe.folite fed nõ pt effe nifi vnus verus pa
pa.vij.q.i.factus ẽ cornelius.vt dixi fupra latif
fime.ergo idẽ dicẽdũ in ipatore nec obftat.ff.de
pe.l.fřes.ff.de iur.patro.l.diui fřes.ff.de trãfac.
l.imperatores cum fi.quia dico q ille leges nõ p
bant q fimul & eodem tempore habeamus do
minum & imperatorem noftrum & imperato-
rem grecum quia dicendum q imperator gre-
corum pace fua non eft verus imperator vt no.
glof. vij.q.i.in apibus.xcvi.diftinct.fi impera-
tor ad hanc materiam videndam eft omnino q
no.glo.xxi.di.nunc ãt vbi ẽt p archi.&.vij q.i.
nõ ãt al'icipit nõ tñi i gl.in quibus videt pbari

ꝙ duo simul fuerũt imperatores. Sed dic ꝙ hoc

Questio fuit a casu & de facto non autem de iure. ¶ Sed stantibus premissis queritur de pulchra questione pone factam electionem esse ad culmẽ imperiale de duobus in discordia & quẽlibet administrationem habere. An quilibet imperatorũ possit priuilegia concedere que soli imperatores cõcedere consueuerunt: videtur ꝙ sic quia ratione dubitationis aliqua conceduntur: puta ꝙ quis vtatur re non sua & eam consumat. ff. de vsufruc. l. vsufructuarium. §. si vinarijs. ¶ Itẽ ratione dubitationis quis vendicat rem non suam. ff. de rei vendi. l. pomponius. in princi. instit. de re. diui. §. ꝙ si formentum. & ibi no. Item cũ inter duos eodem nomine vocatos dubitatur de legato quilibet potest petere satisdationem. ff. de lega. l. non caue. l. si dñi eiusdẽ. ff. de preto. stipula. l. paulus. §. i. sic in proposito videntur tenere priuilegia per vtrũq; concessa saltem respectu medij temporis ad propositũ. benefacit. ff. de offi. preto. l. barbarius. C. de testa. l. i. facit de re iudica. ad probandum. in quibus probatur ꝙ his que habẽtur pro habili ad aliquem actum: licet in veritate non sit: potest tamẽ illum actũ genere. optime facit de iurepatro. consultationibus. &. c. ex litteris. & quod ibi no. de elec. querelam. & quod ibi not. Ex his saltem videtur ꝙ vtrũq; priuilegium sit in pendẽti sicut dicimus in diuersis sententijs datis a diuersis delegatis in eadem causa quia vtraq; est in pendenti donec iudex competens vnam confirmet. ff. de re iud. l. duo. ¶ In contrariũ facit quia immo propter dubium neutrum debet valere. ff. de testa. tute. l. duo sunt ticij. ff. de here. insti. l. tempus. § quotiens. Item quia tales concursu vident̃ impedire.

Ratõe dubitatiõis multa cõceduntur que alias nũq̃ concederent.

se. ff. de

se.ff.de vsufru.l.quotiens.probatur vterq; dubi
tat de statu suo:ergo pertinentia ad talem statũ
non potest facere.ff.de testa.l.statuliber.pro hoc
facit quia etiam si vero heredi moueatur q̃ō seu
controuersia ei interdicitur alienatio.ff.de peti;
here.l.diuus.in fi.ff.famil.hercis.l.alienationes.
neq; videt̃ administratio quicq̃ prodesse ad va
lorem priuilegiorum:quia non est eadem admi
nistratio veri principis & gerentis se pro princi-
pe.ff.de eo qui pro tuto.l.ij.&.ff.de doli except.
l.apud celsum.§.si quis nõ tute.Itẽ nõ cõstat ꝙ
talis admĩstratio habet ius ꝑpetuũ & firmum.
Ideo attendi nõ debet.C.de munera.& adiutor.
l.actuarios.lib.xij.& ibi no.ff.de cõdi.indebi.l.si
vrbana.i.r̃nso.¶Facit illud quod no.Innoc.de
elec.nihil.de resti.spolia.in litteris.Quid dicen
dum.¶Ego inuenio hanc questiõem tactam in
clemen.romani.de iureiuran.vbi glo.dicit se vi
disse litteras extractis de registro Innocentij ter-
tij que emanarunt super discordia electionis de
qua fit mentio in.c.venerabilem.de elec.conti-
nentes ꝙ inconcussa consuetudo imperij per pa
tres sedis apostolice tollerata & per tollerãtiam
approbata habet ꝙ electis duobus in discordia
vterq; administrat vt rex & omnem imperij iu
risditionem exercet: donec per papam alterius
electio fuerit approbata vel reprobata.huic er
go consuetudini standum est cuius non est vilis
autoritas.ff.de legi.l.de quibus.de consue.cum
consuetudinis.cui autem obediendum sit impe
ratori non legitime imperiũ cõsecuto vt Archi.
tenet quod no.xxiiij.q.i.quid culpat̃.vbi vide.

QVARTO Quero an imperator de
iure habet aliquam potestatem in cle-
ricos tam quo ad bona ecclesiastica q̃

eorum patrimonialia videt̃ qđ sic quia impera tor pōt conferre beneficiū vel dignitatem eccle siasticam. dicit enim Specu. in spe. de preben. §. restat. ver. item se vidisse priuilegium cōcessum imperatori ꝙ in qualibet ecclesia allemanie pos sit facere recipi vnum neq̃ dubitandum papam posse tale priuilegiū concedere. Nam etiam mu lier ex priuilegio romani pontificis pōt habere facultatem concedendi prebendas ecclesiasticas de cōces. preben. cum dilecta. de testi. dilecto. Et ibi no. de prebē. is cui. li. vi. Item quilibet eps in promotione sua consuenit aliquid dare impera tori. no. glo. lxiij. disti. agathosa. imo quod plus est tenent quidā in. c. ij. de preben. lib. vi. ꝙ reges ex longissima cōsuetudine pñt acquirere ius cō ferendi beneficia ecclesiastica quod tamen non puto verū per. c. massana. & c. sacrosancta. quia non subsunt iurisditioni imperatoris: vt legitur in aut̃. vt ecclesia romana. gau. spa. cen. anno. & C. de episc. & cleri. l. omnes. & l. cum clericis. & no. Inno. de maio. & obe. c. ij. Itē saltem quo ad bona temporalia eorum vident̃ clerici subesse imperatori quia imperator est dominus omniū rerum temporalium. C. de quad. prescrip. l. bene a zenone. & ibi no. & iura humana regum sunt. viij. dist. quo iure. Pro hoc quod nota. glo. C. de epis. audi. l. de his. sentit Inno. de fo. compe. po stulasti. vbi sentit ꝙ constitutio imperatoris li gat possessiones clericorum in eius territorio si tas. ratiōe enim tēporalium clerici regibus sunt subiecti. xi. q. i. magnanimi tributū denotat sub iectionem. de censi. omnis anima. Item christus iussit reddi que sunt cesaris cesari &c. Matthei. xxij. pro hoc duas iurisditiones distinguens di uinam & humanam. de conse. disti. iij. claritatē.

.i fi.Nam sunt duo genera xpianorum clerici:
scilicet & laici.xij.q.i.duo.Item duo genera mi-
litum.s.ecclesie & secula.l.ad clericū.sicut pōtifi
calis autoritas & regalis potestas.xci.dist duo.
& per cōsequens due iurisditiones videlicet sa-
cerdotalis in spiritualibus & imperialis in tem-
poralibus.xv.q.vi.autoritate.in auc.quomodo
opor.epi.§.i.vnus autē presidens alteram vsur
pare non debet q̄ declarauit dn̄s cum talibus in
persona petri cōminatus est dicēs.omnis qui gla
dium acceperit ad alterius iurisditionem spectā
tem gladio peribit.xxiij.q.viij.c.i. spiritualem
si quidem habet ecclesia.xxiij q.ij.inter hos.ma
terialem habet imperator.de quo dicit aposto-
lus ad Roma.iij.q̄ non sine causa gladium por-
tat. ratione cuius omnis anima iubetur ei esse
subiecta.vt habetur.i.Petri.& dicto ca.omnis
anima.pro hoc bene facit.xcvi.distinc.cum ad
verum.x.distin.quoniam. ¶In contrarium fa-
cit quia quo ad forum regulariter attendit̄ per-
sona & non res.hinc est q̄ pro re alibi constitu-
ta quis cōuenitur in loco domicilij.ff.de re iudi.
l.quod legatur.ff.de re iudi.l.a diuo pio.C.vbi
in rem act.l.fi.bona enim sequuntur cōditionē
persone.C.de inoffi.testa.l.fi.Sunt enim accesso
ria & huiusmodi causa creata.ff.de vsu.l.ī pecu
dum.vnde qui est iudex persone ē est iudex bo
norum.ff.de dona.inter vi.& vxo.l.prudentia.
& mutata cōditione persone mutat̄ status rerū
etiam quo ad forum.ff.de re iudic.l.si quis post
ea.per Bart.ff.de penis.l.i. Iohan.andr. in.c.i.de
oblig.ad ratio. Item per militiam secularē quis
mutat forum.C.ad syllenia.l.ij.lib.xij.& in pre
allegata .l. si quis postea. ergo etiam per cele-
stē.argumen.ff.de arbitris.l.non distinguemus.

per §.sacerdotio.facit quod no.ff.de re iud.l. miles in principio& in.c.i.de cle.egro.vel debili.cum ergo bona veniant ad personas eccl'iasticas earū conditionem sequuntur que religiosis adherent religiosa sunt.ff.de rei ven.l.que religiosis conueniens etiam est vt maius dignum trahat ad se minus dignum de conse.eccle. vel alta. quod in dubijs.ff.de vsuca.l.eum qui criminis. Clarum autem est q̄ persone clericorum nō sunt de iurisditione temporali ergo neq̄ bona imo grauiter peccant principes iurisditionem turbātes eccl'iasticam caueantq̄ ne a domino flagellent sicut ille ozias rex de quo habetur.ij.psal.xxvi. Nam clerici p̄ assumptiōem celestis militie corpus & animam dei seruitio dedicarunt. xij. q. i. cum portio. Et sic de eius foro facti sunt exempti.xcvi.di.Si imperator. item p̄ priuilegia imperatorum clerici sunt exempti.C.de epi. & cle. auten. statuimus que priuilegia sunt per ecclesiam approbata.x.distin.Si in adiutorium.no.In no.de maio.& obe.Ss quis item ab initio omnes cause etiam laicorum coram sacerdotibus tractabantur vt legit̄ de vtero. xviij. q fin. sint leg.per venerabilem vnde non potest dici q̄

Contra turbātes iurisditionem ecclesiasticam vide copiosissime dn̄m bertrandi ī opere suo quod contra petrum de cunerijs edidit. Et vnum scias q̄ nullus vnq̄ turbauit eccl'iasticā libertatē quī detrimentū in persona aut in bonis aut in vxore filijs vel in infama iusto dei iudicio pateretur & omissis pristorum historijs recentiora exempla recēseo petrus d̄ cunerijs xp̄ianissimi dn̄i regis aduocatus doctor & miles quia ecclesiasticam libertatē toto nixu īfringere molitus ē:a deo oīpotenti ita p̄cussus ē p̄ter aliaq̄ taceo vt in hodiernum vsq̄ diem eius statua in ecclesia parisiensi p̄ ludibrio habeat̄ pōgiōibus a iuuenibus feriat̄ & ī derisum pateat oībus de ista libertate eccl'iastica abunde scripsi in commento meo de regulis iuris.ff.super rubrica

N.chalmot doctor pictauensis.

fiat eis iniuria si laici effecti clici subsint clicorū iudicio & sic res quodāmodo reuertatur ad naturam suam.arg.ff.de pac.l. si vnus.§.qd i spe cie.xxxv.di.ab exordio.quid plura de illa qōne est casus in.c.fi.de iud.i.c.conquestus.&.c.si. diligenti de foro compe.no.glo.de vi & hone. cle ri.c.fi.facit quod not.de pigno.ex his. neq; obstat q̄ temporalia subsint regibus quia dicēdū est hoc verum quo ad onera realia que directe respiciunt rem.ff.d̄ mune.& ho.l.munerum. §. patrimonium.xi.q.i.Si tributum.hic autem nos loquimur de foro in quo magis inspicitur perso na q̄ res.¶Non abq̄ de feudo clerici laicus cognoscat.vt no. de fo .compete.verū q̄a dico il lud esse ex eo.q̄ in feudo directum dn̄ium remanet penes dn̄m licet vtile transeat in vasallū secus in rebus cleric orum q̄ pleno iure translate sunt in eccl'iam.C.de sacrosanct.eccle.l.si.facit quod no.Inn.in p̄alle.c.verum.Aduerte tamen quia licet imperator non habeat iurisditionem in clericos dispensat tamen in multis casibus quosvide in spe.de leg.§.hunc quoq; veri p̄ncipes quoq; magnam autem potestatem.Habet papa super imperatorem quia ex delicto eum deponit. de re iud.ad apostolicā.lib.vi.& ibi plene not. & in.c.quod super his.de voto per Inno. Ambrosius etiam excommunicauit imperatorem ex delicto in sua prouincia commissovt ibi no. glo.Ex quo videtur q̄ in spiritualibus quilibet episcopus sit maior imperarore.lxiij.di.ci.i.&.c. valentinianus & ibi in glo.pro hoc .xcvi . dist. Duo sunt cum ibi not.qui fi.sint leg.pervenerabilem.xxiij.q.vi.administrator. de fo. compe. ex tenore de supplen.negli.prela.grandi.lib.vi. item imprrator prestat pape iuramentum fide

litatis.lxiij.di.tibi domino.de quo plene not.in cle.ne romani de iureiur. ¶Et vacãte imperio papa exerceret iurisditionem.de fo.compe.licet & ibi not.per Inno.

Vide feli.in.c.eãte de rescri.vers. sitr dicit gl.bal.in addi.spe.[?]titu. de rescri.pñra.§.fin. versi.itẽ qđ obtẽtũ & fali.i.d.l.bñ a zenone. vbi đ materia ad fund.& medulitus deducitur.N.chalmot.

QVINTO vero quero vtrum impator ex sola electiõe concordi vel facta a maiori parte dicatur esse verus ipator adeo ꝙ omnimodã administratiõem habeat potestatem circa concedendũ priuilegia & omnia alia q̃ pertinent ad impatorem an vero indigeat exanimatione vnctione confirmatione & coronatõe pape. ¶Respondeo omissis argumentis ad partes causa breuitatis ꝙ ex sola electiõe plenũ ius impiale consequit᷑. ¶Q đ ꝓbatur multipliciter. Primo sicut quando aliqd est in altero ꝑ approximationem alterius fortius & potentius est in illa.sed in aliquibus dignitatibus speciale priuilegiũ est ꝙ ꝓpter vicinitatem & approximitatem ad principẽ ex sola electiõe cõseqnunt᷑ vt patet in dignitate p̃riciatus & cõsulatus in aut᷑.cõsti.q̃ de digni.§.i.C.de decu.l.fi.li.x.ergo multofortius hoc ẽ i p̃ncipe. Secũdo illud qđ ẽ maximũ i ipo ẽ legem cõdere gñalẽ & hoc soli p̃ncipi cõuenit.C.đ leg.l.fi.sed illud p̃t stati post electionẽ cõdere.ff.de exec.tuto.l.sed & reprobari ibi diuus pr̃ meus igrediẽs mox i p̃ncipatũ &c.ꝑ hoc i aut᷑.hi cõsti.iterp̃.cõsti.ibi i ipo igressu &c.ꝓbat᷑.lxiij.di.tibi dño qđ capl̃m fuit fcm̃ añ cõsecrationẽ ipatoris illius. vt ibi patet. Si ergo p̃t legẽ cõder᷑ post electionẽ multofortius alia minora.ar.ff.de reg.iu.l.non debet. Tertio electio q̃ fit hodie ꝑ p̃ncipes & p̃latos.vt dixi.s̃.debet eẽ illius vere cuius erat illa q̃ oli fiebat a ppl̃o ex quo loco illius ẽ subro-

gata.ar.ff.si qs in iu.l. si eū.§.q̄ iiuriarū. vt lite penden. Ecclesia sctē marie.Sed ex illa nullo extrinsecus expectato impator cōsequebat̄ ius plenissimū vt.ff.de orig.iur.l.ij.deinde qa defficile xciij.di.legimus ergo ēt de ista electōe bn̄facit. ff.de fi.instru.l.seie.§.gaio.Quarto probatur a cōione ꝙ ar.est validum.ff.de verbo.sig.l. auūculas.Nam statim post electionem vocat̄ rex romanorum & sic se scribit & sibi ēt ꝑ papā scribitur ergo habet regem.ff.de verbo.sig.l.tiguꝛ̄ sicer.peta.l.ij.§.appellata de preben.cū scd̄m.xxi di.cleros regimen. ergo videtur in eum translatum & ꝑ cōseq̄ues debet ille posse q̄ p̄t impator

¶Pro quo facit quia etiam extūc incipiunt āni imperij in auten.vt propo.nomē impatoris.§. i.ibi prima die igit̄ nos deus romanorum proposuit rebus.Quinto sicut matrimonium solo cōsēsu ꝑficit̄.ff.de re iu.l.nuptias.d̄ spōsa.tūc&.c. cum locum ita videt̄ ꝙ ex mutuo consensu eligantium & electi imperator plenum ius consequat̄.ꝓ hoc.C.de decur.l.si qs li.x.facit qd̄ no. de ele.dudū in gl.q̄ īcipit no.ergo ꝓcedit āt hoc si sic d̄ mr̄imōio qa sicut maritus ē defensor vxoris.insti.de iure iurand.§.patitur. ita imperator reipub.& singulorum immo etiam ecclesiarum de elect. venerabilem.xcvi. distinct. si imperator.Sexto pro hoc facit fauor publicus satis enim videretur absurdum & damnosum aliquādo expectare coronationem imperatorum que non tam cito aut de facili fieri potest sicut his diebus patuit in serenissimo & illustrissimo p̄ncipe dn̄o sigismūdo.q cū iādudū ꝑ multa tp̄a electus fuerit in īpatorē solūmō hoc āno coronatus fuit ꝑ s̄ctis̄.ac btissimū dn̄m eugeniū diuina ꝓuidentia papam quartum natione venetum

& al's fauore publico actus ceptus habetur pro completo.ff.de vsuca.l.in vsucapione.ff.de mi no.l.iij.§.minorem.Septimo facit.x.coll'.de pa ce iura.fir.§.fi.vbi mandat tali electo per om- nes debere obedire quod nõ esset nisi haberet iu risditionem.Octauo facit quia imperatores lon ge fuerunt aut romanos pontifices: vt clare pa- tet habenti noticiam historiarum esset ante ab- surdum dicere ꝙ illi potuerunt administrare im perialia: & tamen constat ꝙ non habuerunt co- ronationem a papa. Ergo idẽ videtur dicendũ in imperatoribus nostri temporis qui videntur parere potestatis cum illis anterioribus: est etiã hec pars autoritatibus multorum excellentissi- morum virorum approbata.Primo enim laco. de raue.hanc questionem publice disputans ita terminauit.quam refert & sequitur Cy.in.l.be- ne a zenone.Idem tenet Guillielmus naso in.d. ca.venerabilem.qui vult plus ꝙ priuilegia per talem electionem cõcessa valeant: etiam si post ea per papã eius electio cassaretur.allegat de pre ben.dilectus.quod intellige quando electio fa- cta esset in concordia.al's secus per id quod not. in cle.ne romani.de iureiurã.hanc partem sequi tur Inno.in dicto.c.venerabilẽ.in glo.q̃ incipit nota argumẽtũ ꝙ sicut pater vbi dicit hec ver- ba credimus ꝙ si imperator in loco debito non possit recipere coronam autoritatem tamen ad ministrandi potest recipere ab archiepiscopo co lonieñ.vel sua autoritate hoc babet ex electio- ne.Idem videtur sequi Io.and.in cle.ne romani. in glo.in ver.reges.licet in alia glo.que incipit. illud est.videatur aliter sentire.de hoc etiam est glo.Io.and.in.c.auaricie.de ele.li.vi.Item idem tenet Alber.de rosa.in.d.l.bene a zenone.qui di

cit de hoc fuisse magnam concertationem inter papam iohannem.xxij.& successorem suum Benedictum.xij.ex vna parte & dominum Ludouicum de gauaria electum prelatos & doctores tam in curia q̄ extra consultos in hanc partem inclinasse.pro qua dictus dominus Ludouicus fecit vnam constitutionem cuius tenorem ipse Alberi. ponit de verbo ad verbum.in.d.l.bene a zenone. quam omitto causa breuitatis. refert etiam se tūc audiuisset litteras electorum imperij qui hanc partem dicebant esse veram. ¶ Verum quia supra facta est mentio de coronatiōe impatoris posset dubitari quot coronas & quales & vbi recipiat imperator. Dicendum q̄ prout habetur in pōtificali q̄ coronatur triplici corona.prima est ferrea quam recipit ab archiepiscopo colonieñ.in aquis grani qui est locus eiusdem diocesis. Secunda est argētea quam ingressus italiam recipit ab archiepiscopo Mediolanēsi in villa modicensi eiusdem diocesis. Secunda est argentea. Quidam tamen receperunt illā in mediolano in ecclesia sancti Ambrosij. Tertia est de puro auro quam recipit a papa in ecclesia sancti Petri iuxta altare sancti Mauricij.

Questio Vide Fabrū & aretinū in rubri. institutionū.

¶ Due possunt assignari rationes quare trium metallorum coronis coronantur imperatores. Primo enim coronantur ferrea ad significandū fortitudinem quia vincere debet.rebelles & infideles conculcare. Secundo argentea que designant mundiciam & claritatem qua debet habundare imperator. Tertio aurea quia sicut aurum omnibus metallis excellentius existit: ita impator alijs regibus& principibus potentia & iusticia debet esse excellētior. Secunda ratio potest assignari quia olim romanus in tribus me-

tallis tributum soluebat in.xv.annis.vnde pri-
mo quinquenio argentum vt inde milites pos
sint babere stipendia.secundo ferrum ad confi
cienda arma militum pro expeditione bellica.
Tertio quinquennio aurum quod in erario pu-
blico reponebat tempore necessario pro revt pu
blica expenderetur ad denotandū igitur hoc tri
plex tributum coronatur imperator.his tribus
coronis horum trium metallorum.Harum au-
tem rationum primam vide in cle.ne romani.in
glo.de iureiuran.in aut. vt preponatur nomen
imperatoris col.iiij. ¶Sexto & vltimo querit an
ad solum papam & imperatorem pertineat mo
nere seu indicere bellum.Circa quod esset vidē
dum contra quos & ex quibus causis possit bel-
lum indici. Secundo quod est bellum licitum & quod
illicitum.Tertio quis habet iudicare an bellum
sit licitum an nō. Quarto quid de captis in bel
lo:an efficiantur subditi vel serui capientium.
Quinto que possint licite in bello capi & que
non. Sexto quis debet reficere dāna vocatorum
ad prelium. Septimo an cuilibet in bello licitū
sit pugnare.Octauo qui vocati teneantur veni
re ad bellū.ista est pulchra materia & quotidia-
na:sed quia est nimis longa & ad propositū vi
deatur impertinens:ideo sufficiat cōmemorasse
vt quotiens expedit videre habeatur recursus
ad Inno.qui duas solēnes glo.facit de ista mate
ria vnam in.c.olim.de restitu.spolia.aliam in.c.
sicut.de iureiuran. Bart.aliquid tetigit in.l.hos
tes.ff.de capti. ¶An autem valeat consuetudo
quam habent armigeri nostri temporis vt capti
relaxentur ad fidem & capienti quandocunque per
eum vocentur teneantur obedire.habetur pul-
chre per dominū Bal.C.de adoptiuis.l.in ado-

De materiabellica vide ad sa turitatem Iohā.de lignano in tractatu de bello. & moderni in.c.si cut vltio. de iureiu. N.Cal.

Questio

ptionē. vbi querit de capto a duobus qui postea simul ab vtroq; vocatur. An vni vel neuter debeat obedire. Item quid si captus & relaxatus ad fidem nolit vocatus reuerti an de iure possit compelli & multas similes qōnes que quotidie acciđūt de facto. vide dictum Bal. in. d. l. in adoptionem. ¶ Superiora procedūt in bello. Quid autem de duello an sit licitum. no. glo. x. col. de pace tenenda & viola. eius. & ibi plene per bal. vbi ponit an de iure canonico duellum sit licitum. no. per glo. ij. q. v. monarchiam. & in. c. i. de cle. pug. in duel. Item an mortuus in duello moriatur seruus pene. Item an existentes in campo parati ad pugnandum possint cōmuni consensu penitere. Item quid si dicis statuta ꝑ pugna vnus alium superare nō potuit an alijs diebus sit totiens pugnandum quod vnus alium superat. hec & multa alia posuit. d. Bal. in. d. c. de pace tenenda quam auctor pacis dn̄s noster iesus xp̄s nobis sua pietate concedere dignetur.

POSTREMO & si multa ex his que supra scripsi ex multorum senten. collegerim tamen quia diuina fauente clementia nonnulla etiam ingenio meo fabricata sūt idcirco subicio hanc protestationē que solet iuuare protestantem & eius animū declarare. Profiteor itaq; quecunq; dixi me subicere correctioni sacrosancte romane ecclesie & sedis apl̄ice. Necnon iudicio sanctissimi dn̄i nostri domini Eugenij diuina prouidentia pape q̄rti & suorum successorum canonice intrantium protestans intentioni mee non fuisse aut esse qcquam affirmare vel pertinaciter asserere quod sit contra sanctam romanam ecclesiam. Offerēs me paratum stare humiliter eius materie emendationi ad quam pertinet oues errantes ad xp̄i ouile & gregem dominicum ac viam veritatis reducere illo instituente qui est via veritas & iusticia ac vita viuitq; & regnat per infinita secula. Amen.

HABES studiosissime lector precla
ram & admodum vtilem monar/
chiam petri de monte epi brixieñsis
de qua in multis locis felynus san=
deus meminit precipue in rubrica. de
maioritate & obedi. in. c. que in ecclesiarum. de
consti. Opus inq̄ fructuosissimum in quo mate
ria generalium conciliorum & de maiestate im
perialis culminis plenissime examinatur aperit̃
degeritur. Quod quidam opus multis tempo=
ribus latuit nec vnq̄ fuerat impressum nūc ve
ro in lucem prodijt correctum & elimatum ope
ra & cura dñi Nicolai chalmoti vtriusq̃ eximij
professoris in alio ac florido pictauensi gim/
nasio iura ciuilia regẽtis. vna cum additõibus
eiusdem domini Nicolai huic operi pernecessa=
rijs. Impressum vero lugduni solertia vincentij
de portunarijs die quinta mensis Iulij Anno dñi
ce pietatis duodecimo supra millesimum.

¶FINIS.

